

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

הליגמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9313

בשלשה פרקים פרק רביעי תענית ארג

ממון כינוניות ועניות) [מכוערות] שבהם אומרות
קחו מקחכם לש"ש וכלבד שתעטרונו כזהובים:
(א"ר חלבו) אמר עולא [ביראה] א"ר אלעזר עתיד פא
הקב"ה לעשות מחול לצדוקים בגן עדן שס
והוא יושב ביניהם וכל אחד ואחד מראה (עליו) עיני
באצבעו שנא' *ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה
קוינו לו ויושיענו וגו':

נופרטי'
שהוא
ע"פ
הסוד
ישעיה
כה

מגילה פרק ראשון מגילה נקראת

אמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייה בר אבא א
מנצפ"ך צופים אמרום ותסברית (צופים ב
ולא משה) והכתיב *אלה המצות שאין נביא ע"כ
רשאי להדש דבר מעתה ועוד האמר רב חסדא ויקרא כו
מ"ם וסמ"ך שבלוחות *בנם היו עומדין אין פ' הכונה
ועליהם צין זכרים צין נקבות: שחעטרונו כזהובים שלאק' נחידושי
נשאין תתנו לה תבטיין ומילתא בעלמא הוא דאמרן כלו' וכלבד הלכות
שתתנו לנו מלצושים כאים: ובחידו'
מנצפך כפל אותיות: צופים אמרום נביאי הדורות: בנם אגדות
היו עומדין שהיתה קיקיקן עוברת משני עבריהם כ"ג ובפרק
הילכך שאר האותיות יש להם מקום דבק אבל אלו אין להם
מקום דבק שהיו באויר אלמא ע"ס סתומה היתה בלוקות.

מהוה הוה מידע הוא דלא הוה ידעי הי באמצע תיבה
והי בסוף תיבה ואתו צופים ותקנו פתוחים באמצע
תיבה סתומי' בסוף תיבה סוף סוף והכתיב אלה
המצות שאין נביא רשאי לחדש בהם דבר מעתה
אלא שכחום וחזרו צופים ויסדום:

ב ו"א ר' ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא חרגום
של תור' אונקלוס הגר אמרו מפי ר' (אלעזר)
[אליעזר] ור' יהושע ושל נביאים יונתן בן עוזיאל
אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי ובאותה שעה נודעו עושה
ארץ ישראל ח' פרסי על ח' פרסי וצאתה בת קול
ואמרה מי הוא זה שגלה את סודי לבני אדם עמד
יונתן בן עוזיאל על רגליו ואמ' אני הוא שגליתיו את
סתריך לבני אדם גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי
עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך
עשיתי שלא ירבו מחלוקת בישראל ועוד בקש לגלות
חרגום של כתוכים יצהה בת קול ואמרה לו דייך
מה טעמא משום דאית בה קץ משיח וחרגום של
חזרה אונקלוס הגר אמרו והאמר רב איקא בר

ואסטר הוה לתרולי הא דרב קסדא בסתומין וכי אתמר דרב
ירמיה בסתוקין והכי מוכח במסכ' שנת צפרק הבונה אלא
פריק ליה מילתא דשויא לתרוייהו: מיהו הוה וכו' ואורקא
דסוגיא דתלמוד' להקשות לתרץ דבר שאיכו עד דטרק וטעמיה
על צוריה. מפי רבי ע"כ:
שלא ירבו מחלוקת לפרט מקראות הסתומין: קץ המשיח

אביו
תור
ויקר
חרג
אלו
וחזר
ומא
מילי
דמי
יגדל
מגדו
הוה
מספ
ותיה
ואשי
*ורא
צספר
עזרא
הס
אלמל
המקרא
מתרגם

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רד

אביו אמר רב חננאל אמר רב מ"ד *ויקראו בספר
 תורת האלהים מפורש ושום שכל ויבינו במקרא.
 ויקראו בספר תורת האלהים זו מקרא. מפורש זו
 חרגום. ושום שכל אלו הפסוקים. ויבינו במקרא
 אלו פסקי טעמים ואמרו לה אלו המסורות שכחום
 וחזרו ויסדרום מאי שנא אדאורייתא דלא אודעו
 ומאי שנא אדנביאי דאודעו דאוריית' מיפרשן
 מילי דנביאים איכא מילי דמסתמן ואיכא מילי
 דמיפרשן איכא מילי דמסתמן כגון *ביום ההוא
 וגדל המספר בירושלים כמספר הדדרימון בבקעת
 מגדון ואמר רב יוסף אלמלא תרגום דהאי קרא לא
 הוה ידענא מאי קאמ' מאי היא בעידנא ההיא יסגא
 מספרא בירושלים כמספר אחאב בן עמר דקטיל
 ותיה הדדרימון בן טברימון ברמות גלעד וכמספר
 ואשי' בר אמון דקטיל ית' פרעה חגיר' בבקעת מגדו:
 *וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים
 אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל

כחמיה ח
 פ' אקנין
 המודר
 וע"ש
 רש"א
 זכריה יב
 מ"ק פ"ב
 וע"ש
 רש"א
 זכריה יב
 סס

נספר דניאל: ויקראו בספר תורת האלהים וגו' נספר
 עורא כתיב: זו מקרא לשון עברי של קומא: הפסוקים היכן
 הם כפסקין: פסקי הטעמים הכניכות קרוין טעמים:
 אלמלא תרגומיה דהאי קרא וכו' מפני שלא מליכו בכל
 המקרא מספר להדדרימון בן טברימון בבקעת מגדו ויכתן
 מתרגם בנ' הספדות הדדרימון ברמות גלעד ובקעת מגדו
 ליאשיה כדמפרש נספר מלכים:

חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא מאן
 נינהו אנשים א"ר ירמיה ואי הימא רבי חייא בר
 אבא זה חגי זכריה ומלאכי אינהו עדיפי מיניה ואיהו
 עדיף מיניהו אינהו עדיפי מיניה דאינהו נביאי ואיהו
 לאו נביא הוא ואיהו עדיף מיניהו דאיהו חזא ואינהו
 לא חזו. וכו מאחר דלא חזו מ"ט איבעיתו אע"ג
 דאינהו לא חזו מידו אבל מזלייהו מיהא קא חזיא
 אמר רבינא ש"מ האי מאן דמיבעית אע"ג דאיהו
 לא חזו מידו מזליה חזו מאי תקנתיה לקרו קיש
 ואי קאי במקום הטינופת לינשוף מדוכתיה ד' אמות
 ואי (קאי בדוכתא מנוולתא) [לא] לימא הכי עיו
 רבי טבחא שמיני מינאי:

א"ר
 דקסמר
 לנביל
 דנכתובי
 דהיינו
 כס' דכיל
 איה כ'
 קסו
 קתשיב
 עוד
 חעלת
 דכיל
 ועי'ו"ש
 בחלק
 דש"א

ד חניא כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל
 במעמדן כולן מבטלין עבודתם ובאין לשמוע
 מקרא מגלה מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין
 חלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגלה וק"ו מעבודה
 ומה עבודה שהיא חמורה מבטלין ת"ת לא כ"ש.
 ועבודה עדיפא מת"ה והבתיב *ויהי כהיות יהושע
 דאינהו נביאי שהרי כתבצחו לישראל בשליקו' של הקב"ה והוא לא
 כשתלק לישראל לשם נביאות: מ"ט איבעיתו דכתיב
 בקרא אבל חרדה גדולה נפלה עליהם: מזלייהו שר שיש לכל
 אדם למעלה: לינשוף ידלג:
 ישראל במעמדם עומדין על תמידי לצור בשעת הקרבתן כדלתן
 במסכת תענית תשמרו להקריב לי במועדו וכו'

ס
 יחושע
 פירק ה'ה
 קורא
 וע"ש
 דש"א

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רה

בירחיחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו
וחרבו שלופה כידו וילך יהושע אליו וגו' ויאמ' לא
כי אני שר צבא ה' עתה באתי ויפול יהושע על

ערכובי
ס' הדר
סכה'
פ' נגמר
הדין

פניו ארצה וישתחו והיכי עביר הכי והא"ר יהושע
בן לוי אסור לו לאדם שיהן שלום לחברו כלילה
חיישינן שמא שר הוא שאנו החם דקאמר ליה כי
אני שר צבא ה' עתה באתי ודלמא משקרו ליה
אמר אביו גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה.

א"ל אמש בטלתם חמיר של בין הערכים ועכשיו
בטלתם ת"ת א"ל על איזה מהם באת א"ל עתה

באתי (על שבעתה באתו) מיד *וילן יהושע כלילה

ההוא (בחוך העם וכתוב אחר אומר) *בחוך העמק. סס

אמר ר' יוחנן *מלמד' שלן בחוך עומקה של הלכה. סס

(וגמירי שכל זמן שארון ושכינה שלא במקומן ישראל ע"כ

היכי עביר הכי שהשתקו' לו דכתיב ויפול יהושע על פניו ארצה
וישתקו: (חיישינן שמא שר הוא ואל הוקש לע"א דכתיב ולא
יזנקו עוד את זנביהם לשעירים): אמר ליה אמש בטלתם
וכו' לא אתפרש היכא אלא מתאונה שהציבו אנו למדין תקלת
דברי המלאך שהאשימן צב' דצריס אמש בטלתם וכו' כשהעריב
היום היה לכם להקריב תמיד של בין הערכים ובטלתם אותו
וכשתהיתם במחרב העיר חכם שאין זמן מלקמה עשתאך ועכשיו
שהוא לילה היה לכם לעסוק בתורה שהרי איכסם כלחמיס בלילה:
עתה באתי על של עכשיו: ה"ג מיד וילן יהושע כלילה ההוא
בחוך העמק לאו באותו לילה כתיב אלא כלילה שזכר על העי

היכי עביר הכי שהשתקו' לו דכתיב ויפול יהושע על פניו ארצה

וישתקו: (חיישינן שמא שר הוא ואל הוקש לע"א דכתיב ולא

יזנקו עוד את זנביהם לשעירים): אמר ליה אמש בטלתם

וכו' לא אתפרש היכא אלא מתאונה שהציבו אנו למדין תקלת

דברי המלאך שהאשימן צב' דצריס אמש בטלתם וכו' כשהעריב

היום היה לכם להקריב תמיד של בין הערכים ובטלתם אותו

וכשתהיתם במחרב העיר חכם שאין זמן מלקמה עשתאך ועכשיו

שהוא לילה היה לכם לעסוק בתורה שהרי איכסם כלחמיס בלילה:

עתה באתי על של עכשיו: ה"ג מיד וילן יהושע כלילה ההוא

בחוך העמק לאו באותו לילה כתיב אלא כלילה שזכר על העי

אסורין בחשמיש המטה ואמר (ר') [רכ] שמואל [בר
אוניא] גדול ת"ת יותר מהקרבת חמירין שנ' עתה
באתי לא קשיא הא דרבים הא דיוחיד:

דא"ר יהושע בן לוי נשים היוכות במקרא מגילה
שאף הן היו באותו הנם:

וא"ר יהושע בן לוי חייב אדם לקרות המגילה כלילה
ולשנותה ביום שנ' *אלהי אקרא יומם ולא
תענה ולילה ולא דומיה לו סבור מינה למיקרויה
בליליא ולמיחנא מתניחין דידה ביממא א"ל רבו
ירמיה דדידי מפרשא ליה מיניה דר' חייא בר אבא
כגון דאמרו אינשו אעבור פרשתא דא ואתנייה
איתמר נמי א"ר חלבו אמ' עולא ביראה חייב אדם
לקרות המגילה כלילה ולשנותה ביום שנ' *למען

וה"ק מיד (למד) [קזר] יהושע מדבריו וכשנא לילה אחרת במלור
עסקו בתורה: הא דרבים דהתם כל ישראל הוו:

שאף הן היו באותו הנם שאף על הנשים גזר המן להשמיד
להרוג ולאנד מכער ועד זקן טף וכשים וגו' :

ולשנותה ביום זכר לנס שהיו זועקין בימילרתן יום ולילה: אקרא
בזמור למכלק על אילת השחר הוא שנא' על אסתר
כדאמרי' במס' יומא למה כמשלה אסתר כאילת כו': סבור מינה
ככי ישיבה שמעו שמועה זו בלה"ק ולשנותה ביום היו סבורים דהאי
ולשנותה לשון שונה משנה הוא למיתני מתני' דידה משניות של
מס' מגילה: אעבור פרשתא דא ואתנייה אסייס פרשה זו
ואשנה אותה פעם שניה: ביראה דמן בירי:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ה' הו

יזמך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך:
 א"ר יוחנן (נהירנא) כי הוונא טליא אמרינא מלחא ה
 ושאינא לסביא *ואישחכה מלחא כוהנא ה
 חמת זו טבריא ולמה נקרא חמת על שם חמי טבריא ע"כ
 [רקת זו צפורי ולמה נקרא שמה רקת משום דמידליא ו
 כרקתא דנהרי כנרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה כנרת
 דמתיקי פירא כקלא דכינרי אמ' רבא מי איכא למ"ד
 רקת לאו טבריא היא והא כי שכיב אינש הכא התם
 ספדי לוי הכי גדול הוא בששך ושם לו ברקת וכי
 מסקי ארונא להתם ספרו לוי הכי אוהבי שרידים
 וושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק כי נח נפשו דר'
 זירא פתח עלי' ההוא ספרנא ארץ שנער וגו' אוי נא
 לה אמרה רקת וגו' אלא אמר רבא חמת זו חמי
 גרר רקת זו טבריא כנרת זו גנוסר ולמה נקרא שמה
 רקת שאפי' ריקנין שבה מלאין מצות כרמון ר' ירמי
 אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שיושבת
 בטבורה של א"י רבה אמר רקת שמה ולמה
 נקרא שמה טבריא שטובה ראיתה] אמר ועירי
 קטרון זו צפורי ולמה נקרא שמה צפורי שיושבת
 יזמך כבוד ציוס ולא ידום כלילה והאי קרא במזמור ארומך ה'
 כי דליתכי דרשי' בפסיקת' במרדכי ואסתר והמן ואקשורו וקריאת
 המגילה שזק הוא שמפסמין את הכס והכל מקלסין להקנ"ה:
 כי הוונא טליא כשהייתי תיטוק : ואשכח כותבי גרסינן:
 [ששך צבל בצלוף א"ת צ"ש:]

בראש ההר כצפור וקטרון צפורי היא והא קטרון
 שופט' א בחלקו של זבולן היה דכתיב *זבולן לא הוריש את
 יושבי קטרון וזבולן מתרעם על מדותיו היה דכתיב
 שס"ה *זבולן עם חרף נפשו למות מה טעם משום דנפתלו
 על מרומי שדה. אמר זבולן לפני הקב"ה רבש"ע
 לאחי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות לאחי
 נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות
 דכ"ל א"ל בולן צריכין לך על ידי חלזון שנ' *עמים הר
 יקראו וגו' ושפוני טמוני חול וחנא רב יוסף שפוני
 זו חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר
 שס לפניו רבש"ע מי מודיעני על זאת א"ל *שם יזבח
 זבחי צדק סימן זה יהיה לך שכל הנוטל מטך בלא
 לא הוריש את יושבי קטרון שצ"ח לקלו ועברו על מה שאמר
 הקב"ה לא תקיה כל נשמה והכיקוס לגור ביניהם ולעלות להם
 מס: על מדותיו על מזלו שנמדד לו מן השמים מדה שאין קפץ
 זה: א"ל כולם צריכים לך כל אקיד יהיו לריכין לך: על ידי
 חלזון קלזון עולה מן היס להרים ולזבעין בדמו תכלת וכמכר
 דמים יקרים: עמים הר יקראו מכל השצטים יתקבלו להריך
 לקנות שפוני טמוני חול: שפוני זו חלזון שהוא דבר קטן ספון
 קטן בלשון ברייתא: טמוני זו טרית מין דג שקורין טוכיכא:
 חול זו זכוכית לבנה זכוכית תכלת ברייתא מן הקול כדאמרין
 בפ"ק דשבת וקול של זבולן קטין משאר קולות [וראוי] לזכוכית
 לבנה: מי מודיעני על זאת לתת לי דמים המולא חלזון
 ושם אלה יקום בלא דמים: אמר לו שם יזבח זבחי צדק

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה זו

דמים אינו מועיל בפרקמשיא שלו כלום ואי ס"ד
קטרון זו צפורי אמאי התרעם על מדותיו והא הוה
ליה צפורי דעדיפא טובא וכ"ת דלית בה ארץ זבת
חלב ודבש והאר"ל לדידי חזי לי ארץ זבת חלב
ודבש דצפורי והוי שיתסר מיל על שיתסר מיל
וכי תימא דלא נפיש דידיה כדאחיה והאמר רבה
בר בה חנה [א"ר יוחנן] לדידי חזי לי ארץ זבת
חלב ודבש דכל ארץ ישראל והוה כמבי כוכי ועד
אמרא דתולבנקי והויא עשרין ותרתין פרסי באורכ'
ובפותיה שית (עשר) פרסי אפי' הכי שדות וכרמי'
הון עדיפוי (להו) [ליה] דיקא נמי דבתיב *ונפתלי
על מרומי שדה ש"מ. א"ר אבהו *עקרון תעקר זו
קסרי בת ארם שיושבת בין החולות והיא היתרה
יחד תקוע לישראל בימוי ויונים וכשגברו מלכי בית
חשמונאי לכרוה והיו קורין אותה אחידת מגדל צור:
כשם שאסור גזל בעולה כך לא יטול ממך כלום שאם יטלו
זה פרוטה בלא דמים יתקלקל הלכצ והקול ולא יועיל לכלו':
זבת חלב ודבש העזים אוכלים תאנים והדצט כוטף מהם
והקלצ כוטף מן העזים וכעשה כמין נקל: שיתסר מיל ד'
פרסאות: לדידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל א"י בכל
מקומות שהיא שם ואם זאת ללרפו כאקד הוי כמבי כוכי עד
אקרא דתולבנקי שם מקומות: אקרא מקום מעבר הנהר
ונלע"ז פורט"ו: עדיפוי ליה קניצין היו עליו: יחד תקועה
לרעה: אחידת מגדל צור כגשת מגדל צור:

כמכות
פי"ג
וע"ז
כז"א
שופטי' ה
כפכים ב
א"ר אבהו
א"ר אבהו
א"ר אבהו

לה
קטרון
שאת
כתוב
פתלי
בש"ע
לאחיו
עורן
ס' הר
שפוני
אמר
זבתו
בלא
שאמר
להס
קסין
גל ידי
כמכר
להרין
ספון
כ"כא:
מריין
כוכית
קלון
צדק

ו א"ר יוסי בר חנינא מ"ד *והסירותי דמיו מפיו זו
 בית כריא שלהן ושקוציו מכין שניו זו בית
 גליית שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי
 כנסיות ובתי מדרשות שבארם *והיה כאלוף
 ביהודה ועקרון כיבוסו אלו טרמסיאות וקרקסיאו
 שלהן שעתידין שרי יהוד' ללמד בהם תורה ברכים
 א"ר יצחק לשם זו פמיאם עקרון [חעקר] זו קסרו
 בת ארם שהיא היחה מטרפולין של מלכים א"ד
 דמרכי בה מלכיוא"ד דמוקמי מינה מלכו: קסרו
 וירושלים אם יאמר לך אדם שחרבו שתיהן אל
 תאמין ישבו שתיהן אל תאמין חרבה קסרו וישבה
 ירושלים (האמין) חרבה ירושלים וישבה קסרו
 יחזק' כו האמין שנ' *אמלאה החריבה אי מלאה זו חרבה
 ראש' כה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא *ולאום מלאום
 ישע' כו יאמץ: וא"ר יצחק מ"ד *יוחן רשע בל למד צדק
 בארץ נכוחות ועול ובל יראה גאות ה' אמר יצחק
 והסירותי דמיו מפיו גני לור כתיב שהיה ראש לארס: גליא
 במיא ראשי ע"ז הם לארס: כיבוסו זו ירושלים
 ויהי' ארס לאלפי יהודה ועקרון תהיה בית למוד לירושלים:
 לשם עיר שכנסו בני דן: פמיאם שמשס יולא ירדן ממער'
 פמיים: מטרפולין לשון יוכי אמא של מלכות מטרי אס כולין
 לשון שררה: דמרכי בה מלכי מגדלים שס בני מלכים:
 אמלאה החריבה רשיה דקרא יען אמרה לור על ירושלים
 האז וגו' אמלאה הקרבה עכשיו אתמלא בקורבנה: רשע

שס
 זכריה ט
 גי' הנח'
 בחיל
 שס
 יחזק' כו
 ראש' כה
 ישע' כו

מג
 לפני
 כל ל
 כל יו
 ה' מ
 ועקב
 תאות
 של א
 כולו
 איכא
 נכאר
 לאפי
 לאוק
 אדם
 אל ה
 תורה
 לא א
 עש
 הקב"ה
 יכול
 זה י
 א"כ
 זמס
 וכמשכ
 גרממ
 ינעתי

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רח

לפני הקב"ה רבש"ע יוחן עשו. א"ל רשע הוא. א"ל
 בל למד צדק. א"ל בארץ נכוחות יעוד. א"ל א"כ
 בל יראה גאות ה' וגו': וא"ר יצחק מ"ד *אל תחן ^{תליסקו}
 ה' מאווי רשע וממו אל תפק ירומו סלה. אמר
 ועקב לפני הקב"ה רבש"ע אל תחן לעשו הרשע
 תאות לכו. וממו אל תפק ירומו סלה זו *גרמומיא ^ס
 של ארם שאלמלא הן יוצאין מחרובין את העולם ע"ז
 בולו דא"ר חמא בר חנינא ש' מלכי קטרי תאגי
 איכא בגרמומיא של ארמי ושם"ה מרזבני איכא
 (בארמי) [כבבל] כל יומא נפקי הני לאפי הני והני
 לאפי הני ומקטיל או חד מהני או חד מהני ומטרדי
 לאוקמי מלכא אחריני וא"ר יצחק אם יאמר לך
 אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמין מצאתי ולא יגעתי
 אל תאמין יגעתי ומצאתי תאמין והני מילי בדברוי
 תורה אבל במשא ומתן סויעתא דשמיא היא וכד"ת
 לא אמרן אלא לאוחדודי אבל לאוקמי גירסא סויעת'
 זה עשו הרשע אמר ילצק להקב"ה יומן [רשע זה] עשו א"ל
 הקב"ה רשע הוא: א"ל ילצק: בל למד צדק כלו' אין אדם
 יכול ללמד עליו לדק: א"ל הקב"ה: בארץ נכוחות יעוד
 זה ירושלים איקריב כלו' עתיד להקריב א"י: אמר ילצק
 א"כ כל יראה וגו': וממו אל תפק אל תוליחנו מכירי
 זמס כמין טבעת של ברזל שנותנין בקוטמה של כאקה
 וכמשכת זו ומתוך חוקה איכה משתמרת כי אס זו:
 גרמומיא שס מלכות ואף היא מארס: מרזבני דוכסיס:
 יגעתי בתורה: לאוקמי גירסא שלא תשתכח ממנו: סויעתא

לה
 פיו זו
 בית
 בתו
 אלוף
 סיאו
 רבים
 קטרו
 א"ד
 קטרו
 הן אל
 שבה
 קטרו
 זרבה
 לאום
 צדק
 יצחק
 גליא
 ירושלים
 שלים
 ממער'
 מולין
 לכיס:
 ירושלים
 רשע

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רט

אסתר לחכמים קבעוני לדורות שלחו לה קנאה
את מעוררת עלינו בין האומות שלחה להם כבר
כתובה אני על ספר דברי הימים למלכי מדוי ופרס.
רב ור' חנינא ור' יוחנן ורב חביבא מתני ובכוליה
סדר. מועד כל כי האי זוגא חלופי ר' יוחנן ומעויל
ר' יונתן שלחה להם אסתר לחכמים כתבוני * בספר
שלחו לה * הלא כתבתי לך שלישי' במועצו' ודעת
שלישים ולא רבעים עד שמצאו לה מקרא מן
התורה שני' * כתוב זאת זכרון בספר כתוב זאת מה
שכתוב כאן ובמשנה חורה זכרון מ"ש בנביאים
בספר מ"ש במגילה. תניא ר' אליעזר אומר מגילת
אסתר ברה"ק נאמרה שנא' * ויאמר המי בלבו ר' אסתר ו
עקיבא אומר מגילת אסתר ברה"ק נאמרה שנאמ'

שנת
פ' ר"ע
וע"ש
רש"א
ג"י הגנ'
לדורות
חשלי כנ
שמות פ

עליהם חובה : קבעוני לדורות י"ד וט"ו ליום טוב ולקריאה
להיות לי לשם : קנאה את מעוררת עלינו שיאמרו האומות
שאנו שמקים להזכיר מפלתן : כבר כתובה אני ושם הם רואים
מה שאירע להם ע"י ישראל : רב ורבי חנינא וכו' מתכו הא
דאמרי' לקמן שלמה להם וכו' : ובכוליה סדר מועד מקום
שזכר שם זוג זה של ד' חכמים הללו : חלופי רבי יוחנן וכו' י"ט
מקליפין ר' יוחנן ומכניסין ר' יונתן : שלישים בג' מקומות יש
לכו להזכיר מקייית עמלק צמפר ואלה שמות ובמשנה תורה ובספר
שמואל . והו שאמר שלמה דבר ששלשתי לך אי אתה ראוי לרבעו :
זאת מה שכתוב כאן ובמשנה תורה דכל מה שכתוב בתורה
קורא כתיבה אחת : ויאמר המן בלבו מכא ידעי כותני המגילה

אסתר נ* ויהי אסתר נושאת חן בעיני כל הואיה (ר' יוסי
 בן דורמסקית) (ר' מאיר) אומר מגילת אסתר ברה"ק
 נאמרה שנא* ויודע הדבר למרדכי ויגד לאסתר
 המלכה (ר' מאיר) [רבי יוסי בן דורמסקית] אומר
 מגילת אסתר ברוח הקודש נאמרה שנא* וכבזה
 לא שלחו את ידם (אמר רב יהודה) אמר שמואל
 אי הואי החם הוה יאמרו להו מילתא דעדיפא
 מדכולהו. שנ' קיימו וקבלו היהודים קיימו למעלה
 מה שקבלו למטה. אמר רבא לכולהו איתת להו
 פירכא לבר (מרדכי יהוד' אמר שמואל) [מר שמואל]
 דלית לוי פירכא [דר"א סברא הוא דלא הוה אינש
 דחשיב למלכא כוחי' והאי כי קא מפיש טובא
 ואמ' אדעתא דנפשי' קאמר] ובגמרא האריכו לפרש
 פירכא כנגד כל ראיות של מעלה זולת דשמואל
 דלית ליה פירכא אמר רבינא (ואי חימא רב נחמן
 בר יצחק) היינו דאמרי אינשי טבא הדא פלפלא
 חריפא ממלוא צנא דקרי. רב יוסף אמר מהכא
 שס* וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים ורב
 שס* נחמן בר יצחק אמ' מהכא* זוכרם לא יסוף מזרעם.
 נגמ' תניא ר' שמעון בן מנסיא אומר קהלח אינו מטמא
 סחלחרי' את הירדים מפני שהכמתו של שלמה היא אמרו
 נהפוך

שכך אמ' בלבו לא ש"מ ברה"ק נגלה להם: ויודע הדבר למרדכי
 מי גלה לו אלא ברה"ק נגלה אליו: וכבזה לא שלחו גו' עפא
 ידעו מה עשו הרשוקי': לא יעברו מנא ידעי את בעתיד:

מ
 לו וכו'
 אלפי
 וכו'
 אמר
 וזר
 רבה
 לשנו
 הדר
 מש
 אלא
 לא
 רב
 אלא
 והלא
 כלן לל
 מה ש
 ע
 לאב
 [ספ
 יוני
 ע

דחניא מעשה בתלמי המלך שכנס ע"ב זקנים
 והושיב בע"ב בתים ולא גילה להם על מה כנסם
 ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו ל
 תורת משה רבכם נתן הקב"ה עצה בלב כל אחד
 ואחד והסכימה דעתם לדעת אחד וכתבו לו. *אלהיה
 ברא בראשית *אעשה אדם בצלם וברמו'. *ויב
 ביום הששי. וישבות ביום השביעי. *זכר ונקב
 בראו. *הבה ארדה ואכלה שם שפתם. *וחצו
 שרה בקרוכיה לאמ'. *כי באפם הרגו שור וברצונם
 עקרו אבוס. *ויקה משה את אשתו ואת בניו וירכיבם
 על נושא בני אדם *ומושב בני ישראל אשר יש
 אלהים ברא בראשית את השמים שלא יאמר בראשית
 הוא וז' רשויות הן האחד ברא את השני: אעשה אדם
 שמכאן [סקרו האומרים] ז' רשויות הן דכתיב כעשה: ויב
 ביום הששי שלא יאמר א"ב עשה מלאכה ביום השבת דה
 כתיב ויכל אלהים ביום השביעי והוא לא יקבל עליו מדר
 קכמי' שדרשו בו מה היה העולם קטר מנוקה זאת שנת
 זאת מנוקה והו גמרו: זכר ונקבה בראו ולא כתבו בראש
 דמשמע ז' גופים ברא כל אחד ואחד זכר ונקבה ז' פרטוס
 לכך כתבו בראו שכך כנרא אדם זכ' פרטוסים: בקרוב
 שלא יאמר על אברה' לא הקפיד דכתיב זיה ויפול אברה
 על פניו וילקק ויאמר בלבו ועל ארה הקפיד לכך כתבו בקרוב
 לומר אברהם לקק בלבו והיא אמרה בקרוביה: על נושא
 בני אדם דמשמע כמי גמל שלא יאמר וכי לא היה לו למש
 רבכם סוס או גמל: הרגו שור שלא יאמרו רלכמים הו

לאש' א
 שס
 שס נ
 שס ה
 שס יא
 שס יח
 שס מט
 שמות ד
 שס יב

מ
 במצ
 *ויש
 ישר
 *אש
 חבות
 שור
 הנה
 קהת
 שכות
 חיות
 האבו
 בין
 עד
 לק"ל
 גזרה
 אלא
 פלשת
 מזרע
 דהא
 ויאמ
 בני
 קזרו
 בני
 אכל

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריא

במצריו ובשאר ארצו שלשי' שנה וארבע מאות שנה.
 *וישלח את זאמוטי בני ישראל *ואל זאמוטי בני ^{שס כד}
 ישראל לא שלח ידו **לא חמד אחד מהם נשאתי. ^{שס}
 *אשר חלק ה' אלהיך אותם להאיר לכל העמים ^{שס ע"ב}
 חבותיכ' שהרי חביהם העיד עליהם שהרגו איש לכך כתבו דברי' ^{במדבר טו}
 שור שלא היו קשובים לפניה' חלא כבהמות ולא הקפיד על
 הבהמות: ובשאר ארצות שלא יאמר שקר כתוב בתורה שהרי
 קהת מורדי מלכים היה וכשאתה מונה שנותיו של קהת
 ושנותיו של עמרם ושנותיו של משה כולן אינן מגיעין לד'
 מאות שנה וכ"ש שהרבה משנות הנביאים מובלעין בתוך שנות
 האבות חלא שמנה הכתוב מיום שנגזרה גזרת גלות מלכים
 בין הנבתי' ומשם עד שכולד יצאק שלשים שנה ומשכולד יצאק
 עד שיצאו ישראל ממלרי' ד' מאות שנה לא מהם ס' ליצאק
 וק"ל שנה שהיו ליעקב כשבא למלרי' כשאר ר"י וכן היתה
 גזרה כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ולא כאמר במלרי'
 חלא בארץ לא להם וכשכולד יצאק היה גר חברה בארץ
 בלשתי' ומאז עד שיצאו ממלרים כמלא יצאק ובניו שהם
 מורעו של חברה גרים ושלשי' של קודם לכן לא כתבו מגזירה
 דהא זרעך כתיב: זאמוטי לשון חשיבות אבל כערי לשון קטנות
 ויאמר גרועי' שבהם שלחו להקביל פני מלכס: ואל זאמוטי
 בני ישראל באותה פרשה עלמה ולפי שקראום תקלה זאמוטי
 קורו וכתבום בשם הראשון ולא כתבו ואל חלילי
 בני ישראל: לא חמד אחד מהם שלא יאמר קמור לא לקק
 אבל קפץ אמר לקק: להאיר לכל העמי' שחס לא יכתבו

לה
 זקנים
 כנסם
 כתבו
 ל
 אל
 *אלה
 *ויכ
 ונקב
 *וחצו
 ברכו
 ירכיב
 שר יש
 חשי
 ששה
 אדם
 זה:
 ויכ
 שבת
 דה
 ליו
 מד
 חת
 שנת
 גבו
 בראס
 פרט
 בקרוב
 ל
 חנה
 בקרוב
 גל
 נושא
 לו למ
 זכים
 היו

דברים י" תחת כל השמים *וילך ויעבוד אלהים אחרים
אשר לא צויתי לעובדם וכתבו לו במקום

ויקרא יא *הארנבת את צעירת הרגלים ולא כתבו לו את
הארנבת מפני שאשתו של תלמי המלך ארנבת

שמה כרי שלא יאמר שחקו כי יהודאי וכתבו שם
אשתי בתורה. פיסקא. ר' שמעון בן גמליאל אומ'

וכו' א"ר אבהו א"ר יוחנן הלכה כרשב"ג (שמותר
לכתוב בלשון יוונית): וא"ר אבהו א"ר יוחנן מאי

ראשי ט טעמיה דרשב"ג דכתיב *יפת אלהים ליפת וישכון
באהלי שם דבריו של יפת יהיו באהלי שם (א"ה)

[ואימא] גומר ומגוג (נמי) אלא א"ר חייא בר אבא
(א"ר יוחנן) היינו טעמיה דרשב"ג אמר קרא יפת

אלהים ליפת מיפיותו של יפת יהיה באהלי שם.
י *ויהי בימי אחשורוש א"ר לוי ואיחימא ר' (יוחנן)

ע"ב [יונתן] דבר זה מסורת בידינו הוא מאבותינו מאנשי
כנסת הגדולה שכל מקום שנא' ויהי אינו אלא

אסתר א צער *ויהי בימי אחשורוש הוה המן *ויהי בימי
רות א שפוט השופטים הוה רעב *ויהי כי החל האדם

בראשי ו לרוב על פני הארמה וגו' (ויראו בני האלהי את
להאיר יאמרו בני כח מותרין לעבוד ע"ז ומדרשו שהקליקו

בדברי כדי לטורדן מן העולם: אשר לא צויתי לעובדם
שאס לא כתבו לעובדם משמע אשר לא צויתי שיהיו ויאמר

א"כ אלהות הם שהרי על כרקו כנראו: צעירת הרגלים
לפי שדיה קלרים וקטני' סרגליה: מיפיותו של יפת לשון יון

בנות האדני ויהי ויהי שלופ מעל אהב הלכו וה' ע המלך ויהי היתה כתיב ערב והכתב לצאת את ה בקר והאיכא והווי השופט הוא ל משכיו

לכנס סוס ל' גמלי הריו שור שלא יאמרו רבנן פ"ב

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריב

בנות האדם הוה מבול) [וירא ה' כי רבה רעת
 האדם] *ויהי בנסעם מקדם גו' הבה נבנה לנו עיר לאש' יא
 *ויהי בימי אמרפל מלך שנער גו' עשו מלחמה ^{סס יד}
 *ויהי בהיו' יהושע וגו' והנה איש עומד לנגדו וחרבו ^{סס ה}
 שלופה בידו *ויהי ה' את יהושע וימעלו בני ישראל ^{סס ו}
 מעל. *ויהי איש אחד מן הרמתיים *כי את הנה ^{סס ז}
 אהב וה' סגר רחמה *ויהי כי זקן שמואל ^{סס ח}
 הלכו בניו בדרכיו *ויהי דוד לכל דרכיו משכיל ^{סס ט}
 וה' עמו. ויהי שאול עוין את דוד. *ויהי כי ישב ^{סס י}
 המלך בביתו. רק אתה לא חבנה הבית והכתיב
 *ויהי ביום השמיני ותנא אותו היום שמחה גדולה ^{ויקרא ט}
 היתה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמי' וארץ
 כתיב הכא ויהי ביום השמיני וכתיב התם *ויהי ^{נרא' א}
 ערב ויהי בקר יום אחד הא שכיב נדב ואביהוא
 והכתיב *ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה ^{ולכל' א ו}
 לצאת בני ישראל והכתיב *ויהי כאשר ראה יעקב ^{נרא' ב}
 את רחל בת לבן אחי אמו והכתיב *ויהי ערב ויהי ^{סס א}
 בקר יום אחד והאיכא שני והאיכא שלישי
 והאיכא ויהי טובא אלא א"ר אשי ויהי איכא הכי
 ואיכא הכי כל ויהי בימי ודאי לשון צער הוא
 והו' ה' ויהי בימי אחשורוש ויהי בימי שפוט
 השופטים ויהי בימי אמרפל *ויהי בימי אחו. ^{ישעי' ז}
 הוא לשון יפה עאל כל בני יפת: ויהי דוד לכל דרכיו
 משכיל וגו' וכתיב התם ויהי שאול עוין את דוד בשכיל

לה
 חרים
 מקום
 את
 נבנת
 שם
 אומ'
 מותר
 מאי
 ישכון
 א"ה)
 אבא
 יפת
 שם.
 וחנן)
 אנשי
 אלי
 בימי
 אדם
 את
 חליקן
 וברם
 יאמר
 גלים
 מן יין

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

ידועה א* ויהי בימי יהויקים. אמר רבי לוי (ואיתומא
 יונתן) דבר זה מסורת הוא בדינו מאבותינו אמר
 פ' קמ"א ואמציה אחי הוה מאי קמ"ל כי הא דאמר
 דכ"ט שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל כלה שהיא צנוה
 וע"ש בבית חמיה זוכה ויוצאין ממנה מלכים ונביאים
 רש"ל מנא לן מתמר דכתיב * ויראה יהודה ויחשבה ליה
 כי כסחה פניה משום דכסחה פניה ויחשבה ליה
 אלא (א"ר אלעזר) משום שכסח' פניה בבית חמיה
 [ולא הוה ידע לה] לפיכך יצאו ממנה מלכים
 ונביאים מלכים מדוד ונביאים מאמוץ דא"ר
 מסורת בדינו מאבותינו אמוץ ואמציה אחי ה
 ישעיה א* וחזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה (וכל ה
 דקרו בנביא שם אביו קיימא לן דאביו היה נבי
 כמוהו) ר' יונתן פתח לה פתחא להאי פרשתא
 מהכא * וקמתי עליהם נאם ה' צבאות והכרתי לב
 שם ושאר ונין ונכד נאם ה' שם זה הכתב וש
 זה הלשון ונין זה מלכות ונכד זה ושתי ר' שמו
 הללפתו: אמוץ ואמציה אמוץ אביו של ישעיה ואמליה
 יהודה: מלמד שכסחה פניה בבית חמיה לכך לא הכי
 עכשיו שאף בבית לא ראה פניה שיהא מכירה: פתח פתח
 להאי פרשתא מהכא כשהיה רולה לדרוש באגדת פתח
 היה מתקיל לדרוש במקרא הזה: וקמתי עליהם צפורע
 צבל כתיב: שם זה הכתב אין להם כתב אלא מאומה אקרא
 ונין לשון מעשלה הוא וכן יכון שמו ימאל ויגדל וכן א

מגיל
 נח
 אחר
 הנעצו
 יוכל
 מה
 אחר
 מדי
 ה
 ביה
 שנקר
 אסתר
 והיה
 יכרת
 לוי
 באש
 להרע
 והבת
 כי
 נאמר
 במפ
 א"ר
 בלנס
 ביהוש
 כסבא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריג

בר נחמני פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא
 *תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת תחת וגומר תחת יעני' כה
 הנעצוץ זה המן הרשע שעשה עצמו ע"ז דכתיב
 *ובכל הנעצוצים ובכל הנהלולים יעלה ברוש סו
 זה מרדכי הצדיק שנקרא ראש לבשמים שנאמ'
 *ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומחרגמינן שמות ל
 מרדכי דכיא ותחת הסרפר זו ושתי הרשעה בת בנו של
 *נ"ג הרשע ששרף *בית מרפידו של אלהינו דכתי' גי' הגמ'
 *בית *רפידתו זהב יעלה הדם זו אסתר הצדקת דפדת
 שנקראת הדסה שנא' *ויהי אומן את הדסה (היא) בית ס'
 אסתר בת דודו וכתיב *והוא עומד בין ההרסי' ש"ה ג
 והיה לה' לשם אלו ימי פורים לאות עולם לא אסתר נ
 יצרת זה מקרא מגילה ר' יהושע (בר חנינא) [בן זכריה א
 לו] פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא *והיה בנח' להיפך
 כאשר שש ה' עליכם להטיב אתכם וגו' כן ישיש לשם ו'
 להרע אתכם ומי חדי קב"ה במפלתן של רשעי' וקד' וכו'
 והכתיב *בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו לה' דבדיס כח
 כי לעולם חסדו ואמר רבי יוחנן מפני מה לא ד"ה ככ
 נאמר כי טוב בהודאה זו לפי שאין הקב"ה שמח סככ' פ"ד
 במפלתן של רשעים: וא"ר (שמואל בר נחמני רש"א וע"ש
 א"ר יונתן) [יוחנן] מ"ד *ולא קרב זה אל זה כל שמות יד
 כלבם כינס יחד וכן אקריתו יהיה מוכן: בצאת לפני החלוץ
 ביהושפט כתיב נדה"י כשילא להלקם עם העמוכי' [והגבעוניס]
 כסבאו עליו: (הודו לה') כי טוב משמע טוב לנו שנקלם לפניו

הלילה באותו שעה בקשו מלאכי השרת לומר
שירה לפני הקב"ה אמר להם מעשה ידי טובעתי
ביום ואתם אומרים שירה לפני א"ר (יוסי ברבי
חנינא) [אלעזר] הוא אינו שש אבל אחרי משיש
דיקא נמי דכתיב ישיש ולא כתיב ישיש ש"מ רבי
אבא בר כהנא פתח לה פתחא להאי פרשת' מהבא
קהלת נ *כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת וגומר כי
לאדם שטוב זה מרדכי ולחוטא נתן ענין לאסוף
ולכנוס זה המן לתת לטוב לפני אלהים זה מרדכי
אסתר ח [ואסתר] דכתיב ביה *ותשם אסתר את מרדכי על
בית המן. (ר' אבא) [רבה] בר עופרן פתח לה פתחא
ירמיה חטלהאי פרשתא מהבא *ושמתי כסאי בעילם והאברתי
משם מלך ושרים נאום ה' מלך וו ושתי שרים
זה המן ועשרת בניו. רב דימי בר יצחק פתח
יא לה פתחא להאי פרשתא מהבא *כי עבדים אנחנו
עזרא מ ובעבדותינו לא עובנו אלהינו ויט אלינו חסד לפני
מלכי פרס אימתי ויט עלינו חסד בימי מרדכי.
ר' חנינא בר פפא פתח לה פתחא להאי פרשתא
תלים כו מהבא *הרכבת אנוש לראשינו כאנו באש ובמי
על זאת: אחרים משיש שכשנתקיינו כלייה בימי המן היו
אויביה' שמקיס להם: ושמתי כסאי בעילם שוין הבירה היה
בעילס המדינה דכתיב נסמר דכיאל ואכי בשוין הבירה אשר
בעילס המדינה: כי עבדים אנחנו ובעבדותינו לא עובנו
אלהינו פסוק זה נסמר עזרא וסיפיה דקרא ויט עלינו חסד

וחוצ
בימי
לה
לכיו
אימ
דיש
*אה
ארי
מסמ
פרס
יוסף
בשו
כדו
שה
לה
המן
עס
מך
ואי
על
לפני
כנש
בימ
האג
של

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריד

ותוציאנו לרויה באנו באש בימי נ"ג הרשע ובמים
 בימי פרעה ותוציאנו לרויה בימי המן. ר' יוחנן פתח
 לה פתחא להאי פרשתא מהכא * וזכר חסדו ואמונתו ^{מליס כח}
 לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו
 אימתי ראו כל אפסי וגו' זה בימי מרדכי ואסתר.
 ריש לקיש פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכ'
 * ארוי נוהם ודוב שוקק מושל רשע על עם דל. ^{חשלי כח}
 ארוי נוהם זה נ"ג הרשע דכתיב ביה * עלה [אריה] ^{ירמיה ד}
 מסבכו. ודוב שוקק זה אחשוורוש דכתיב ביה במלכו'
 פרס * וארו חינא אחרי תנינא דמיא לדוב ותני רב ^{דניאל ז}
 ווסף אלו פרסיום שאוכלין ושותין כדוב ומסורבלין
 בשר כדוב ומגדלין שער כדוב ואין להם מנוחה
 כדוב מושל רשע זה המן על עם דל אלו ישראל
 שהם דלים מן המצות. ר' (אלעזר) [אליעזר] פתח
 לה פתחא להאי פרשתא מהכא * בעצלותי ימך ^{קהלת י}
 המקרה בשביל עצלות שהיה בהם בישראל שלא
 עסקו בתורה (בימי המן) נעשה שונאו של מקום
 מך ואין מך אלא עני שנא' * ואם מך הוא מערכך ^{ויקרא כו}
 ואין מקרה אלא הקב"ה שנאמ' * המקרה במים ^{תליס קד}
 עליותיו רב נחמן בר יצחק פתח לה פתחא להאי
 לפני מלכי פרס וגו': באנו באש בימי נ"ג שהפילנו צמח
 כנזן האש: אימתי וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו
 בימי מרדכי ואסתר שהדבר הזה נגלה לכל האומות שהלכו
 האגרו' לכל העולם: ומסורבלין מלונשין צנא: נעשה שונאו
 של הקב"ה מך כמי שלא יוכל להושיע:

לה
 לומר
 מובע
 ברבי
 משיש
 מ רבי
 מהכא
 ימר כי
 לאסוף
 מרדכי
 כי על
 פתחא
 אכדתי
 שרים
 פתח
 אנתנו
 לפני
 רדכי
 שתא
 ובמי
 המן היו
 דה היה
 דה אשר
 עובנו
 בו קסד

תלי' קכד פרשתא מהכא *שיר המעלות לדוד לולי ה' שתיה
 ולנו וגו' בקום עלינו אדם אדם ולא מלך רבא פתח
 פתח גלה פתחא להאי פרשתא מהכא *ברכות צדיקים
 ישמח העם ובמשול רשע יאנה עם ברכות צדיקים
 סמך ס זה מרדכי ואסתר ישמח העם כדכתיב (*ומרדכי
 יצא מלפני המלך וכתיב ליהודים היחה אורה
 ושמחה וששון ויקר) [והעיר שושן צהלה ושמחה]
 ובמשול רשע יאנה עם זה המן וכן הוא אומר
 *והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה. רב
 דבניס דמתנה אמר מהכא *כי מי גוי גדול אשר לו אלהים
 קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו: רב אשי
 אמר מהכא *או הנסה אלהים לכא וגו':
 י ירקי בימי אחשורוש. אמר רב וי נתיקים מה
 שכתוב בתורה *והתמכרתם שם לאויביכם
 דבניס כח לעבדים ולשפחות ואין קונה וישמואל אמר *לא
 ויקרא כו מאסתים ולא געלתים לכלוחם לא מאסתים בימי
 צנח' אלי' וזונים ולא געלתים בימי *אספסיינוס קיסר לכלוחם
 כ"ב בימי המן. להפר בריתו אתם בימי ארמיוס. כו
 אני ה' אלהיהם לימורו גוג ומגוג. במחניתא תנא
 לא מאסתים בימי כשרים שהעמדתי להם דניאל
 אדם ולא מלך זה המן: רב מתנה אמר מהכא פתק ליה
 פתקא מהכא כו: פתקא מהכא כו: פתקא מהכא כו:
 מה שכתוב בתורה ואין קונה גזר המן שלא יהא אדם רשע
 ולקנות מהם לעבד: וישמואל פתק פתק מהכא לא מאסתים
 : שיבחה לשי' קלב יצא קם ה"ב קהא אש

חנני
 שהע
 שהע
 גדול
 ארס
 כי
 ולש
 פרי
 ר' ח
 דמ
 א"ר
 דא
 הוא
 הר
 לה
 מר
 וש
 כש
 או
 וו
 עכ
 לו
 יס
 ככ
 ש

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רטו

חנניה מישאל ועזריה ולא געלתים בימי *המן כגנ' הנג'
 שהעמדתי להם מרדכי ואסתר לכלותם בימי יוונים כהיפך
 שהעמדתי להם שמעון הצדיק ומתתיה בן יוחנן כהן וע"ש
 גדול והשמונאי ובניו. להפך בריתי ארזם בימי
 ארמיו שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות
 כז' אני ה' אלהיהם לעתיד לבא דאין כל אומה
 ולשון שולטת בהם. ר' לוי (פתח לה פתחא להאי
 פרשת) [אמ'] מהכא *ואם לא תורישו אתי ושביו הארץ. כמדבר לג
 ר' חייא (בר אבא א"ר יוחנן) [אמ'] מהכא *והי' כאשר סס
 דמיתו לעשו' להם אעשה לכם. ויהי בימי אחשורוש.
 א"ר (לוי) אחיו של ראש וכן גילו של ראש אחיו של
 ראש אחיו של נכודנאצר שנקרא ראש שנא' *אנת דניאל ב
 הוא רישא די דהכא וכן גילו של ראש נכודנאצר
 הרג והוא בקש להרוג. נ"נ החריב והוא בקש
 להחריב וכן הוא אומר *ובמלכו' אחשורוש בתחלת
 מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים
 ושמואל אמר שהושחרו פניהם של ישראל בימיו
 בשולי קדרה ר' (חנינא) [יוחנן] אמר שכל הזוכרו
 אומר אח לראשו ר' (יוחנן) [חנינא] אמר שהכל
 וגו': ואם לא תורישו גו' אף אלו כעכשו על שמל שאל על
 עמלק ואלו לא כעשה להם כס כמעט כלו: אחיו של ראש כלו'
 דומה לו: בן גילו בן מזלו שניהם *מזל אחד להם: בקש להחריב גי' דש"י
 יסוד שיסד זרובבל בנה"מ בימי כורש לפני אחשורוש כמו שאמור כגנ' דע"י
 בספר עזרא: כתבו שטנה כודק"ט בלע"ז שמכה לשטן להם
 שלא ינכוהו: אח אוי:

ילה
 שהיה
 פתח
 צדיקים
 דיקים
 ומרדכי
 אורה
 שמחת
 אומר
 בה. רב
 אלהים
 רב אשר
 גו':
 יים מה
 אויבים
 מר *לא
 ס בימי
 לכלותם
 ים. כי
 תנא
 דניאל
 סתק ליה
 דס רש
 מאסתים
 דהא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רמז

בהדי הדדי קיימי אלא כשם שמלך על חפסח
ועזה כך מלך בכל העולם כולו. שבע ועשרים
ומאה מדינה אמר רב חסדא בתחלה מלך על שבע
ולבסוף מלך על עשרים ולבסוף מלך על מאה:
אלא מעתה דכתיב *ושני חיי עמרם שבע ושלושים ^{שמות ו}
ומאחר שנה מאי דרשח ביה שאני הכא דקרא ^ק
ותורה הוא מכדי כתיב מהודו ועד כוש שבע ועשרים
ומאה ל"ל ש"מ לדרשה: ח"ר שלשה מלכים הם
שמלכו בכפה אחאב בן עמרי ונכוהדנאצרו אחשורוש.
אחאב בן עמרי דקאמח ליה עובדיהו לאליהו חיי ^{ולכיס א}
ה' אלהיך אם יש גוי וממלכה אשר לא שלח אדני ^{י"ב}
שם לבקשך ואמרו אין והשביע את הגוי ואת הממלכה
וגוי ואילאו דהוה מליך עליהו היכי מצילא שכו עיניהו.
ונכוהדנאצרה דכתיב ביה *והיה הגוי והממלכה ^{ירמיה כו}
אשר לא יעבדו אתו את נכוהדנאצר מלך בכל.
אחשורוש הא דאמרן. *ותו ליכא והא איכא שלמה ^{ס"ב ע"ב}
שלמה לא סליק מלכותיה. הא ניחא למ"ד מלך ^{פ' וי}
והדיוט אלא למ"ד מלך והדיוט ומלך מאי איכא ^{ס"א חו}
למימר שאני שלמה דמילחא אחריתי הוה ביה ^{וע"ש}
שמלך על העליונים ועל התחתונים שנאמ' *וישב ^{ד"ה ס"ב}

כשם שמלך על חפסח ועל עזה וכו' וה"ק קרא בכל עבר הנהר
כמו חפסח ועד עזה: מלכו בכפה תקת כל כפת הרקיע:
הא דאמרן מהודו ועד כוש: לא סליק מלכותיה לא השלים
מלכותו שטרדו אשמדאי כדאמרינן במס' גיטין בפ' מי שאחזו:
על העליונים על (האדים) [הארים]:

שלמה על כסא ה' וגו' והאיכא סנחריב דכתיב
 מלכ' ניה* מי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מידו
 הא הוויא ירושלים דלא כביש ליה והא איכא דריוש
 דניאל ו דכתיב *דריוש מלכא כתב (שלח) לכל עממיא גו'
 שלמכון יסגא הוויא שבע דלא מלך עליוהו דכתיב
 *שפר קדם דריוש והקם על מלכותא לאחשדרפניא
 ד"ה נלו מאה ועשרין. והא איכא כורש דכתיב ביה *כה
 אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לו
 ה' וגו' התם אשהכוחי הוא דקא משחבח כנפשיה;
 יא *בימים ההם כשבת המלך וכתיב כחריה בשנת
 שלש למלכו אמר רבא מאי כשבת לאחר
 אסמר שנתיושבה דעתו אמר בלשאצר מנה וטעה אנא
 ידויה כט מנינא ולא טעינא מאי היא דכתיב *כה אמר ה'
 כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם
 דניאל ט גו' וכתיב *למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה
 חשיב מ"ה שנין דנבוכדנאצר וכ"ג דאויל מרודך
 וחרתי דידיה הוו שבעים אפיק מאני דבי מקדשא

כשבת המלך משמע בתקלת מלכותו והדר כתיב בשנת שלש
 למלכו: שנתיושבה דעתו שמתקלה היה דואג שילאו
 ישראל מתקת ידו כשישלמו ע' שנה לגלות צבל ועכשיו כתייבנה
 דעתו: מאי היא קושנניה דבלשאלר וטעותיה: לפי מלאת
 לבבל כסנור שהוא למלכות צבל מיום שנטלה צבל מלכות וזהו
 כ"ג שנטל מלכו' מאסר קדון מלך אשור: חשיב בלשאלר מ"ה
 דנ"כ וכ"ג דאויל מרודך: וחרתי דידיה דאשכנז דבלשאלר תלת

[ס' צ' ג' (ס' צ' ג')]

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריו

ואשחמש בהון ומנא לן דנ"ג מ"ה מלך דאמר מר
גלו בשבעה גלו בשמונה גלו בי"ח גלו בי"ט (וכי"ד
גלויות גלו והא ב' גלויות גלו אלא) גלו בשבעה לכבוש
והויקים גלות יהויכין שהיא שנת ח' לנ"ג גלו בי"ח
לכבוש יהויקים גלות צדקיהו שהיא שנת י"ט למלכו
נ"ג דאמר מר שנה ראשונה כיבש נינוה שנה שניה
כיבש יהויקים מלך יהודה וכתיב *ויהי בשלשים ירמיה כב
ושבע שנה לגלות יהויכין מלך יהודה בשנים עשר

שני מלך דכתיב בספר דניאל בשנת שלש למלכות בלשאלר המלך
חזון כראה אלי וגו': גלו בשבעה גלו בשמונה קד גלות הוא
וקראי הוא דקא דריש כתיב בגלות יהויכין בשנת שמונה למלכות
כ"כ בסוף ספר מלכים ובספר ירמיה בסופו העם אשר הגלה
בבבל דקא דריש בשנת שבע אלא ש"מ ח' למלכות כ"כ ושבע לכיבוש
יהויקים שכבשו תקתיו בשנה שניה למלכותו כדאמרי' לקמן ולא
הגלה אותו ויהי לו עבד שלש שנים: י"ח וי"ט כתיבי בגלות
לדקיהו בסוף ספר ירמיה דהיינו קרבות ירושלים דהוי י"א שנה
אחר גלות יהויכין כדכתיב ויהי בעשתי עשרה שנה למלך לדקיהו
ומאי י"ק וי"ט י"ח לכבוש יהויקים שהיא י"ט למלכות כ"כ:
דאמר מר שנה ראשונה למלכותו כיבש כינוה שהיא ראש
למלכות אשר שהי' מולך בנינוה: שניה עלה וכבש יהויקים
קראי קא דריש בס"ע כתיב בראש ספר דניאל בשנת שלש למלכות
יהויקים מלך יהודה בא בבבל דכתיב מלך בבל לירושלים ויתן ה'
בידו את יהויקים וגו' ואי אפשר לומר כן שהוא לא מלך אלא
בשנת ד' ליהויקי' שנאמר בספר ירמיה הדבר אשר היה אל ירמיה

חדש בעשרים וחמשה לחדש נשא אויל מרודך
 מלך בבל בשנת מלכותו את ראש יהויכין מלך
 יהודה חמני ותלתין ושבע הרי מ'ה שנין דנינו וכ"ג
 דאויך מרודך גמרא וחרתי דידיה דבלשאצר הא
 שבעים (כיון דחזא דמלו שבעין ולא איפרוק) אמר
 חו לא איפרקי אפיק ואייתי מאני דבי מקדשא
 ואשתמש בהון והיינו דקאמר לוי דניאל לבלשאצר
 דניאל ה' ועל מארי שמיא החרומרת ולמאניה דו כיתה
 היתיו קדמך וכתיב *כיה בלוליא קטול בלשאצר

בשנה הרביעית ליהויקים היא השנה ראשונה לכבוש דכאלר מלך
 בבל אלא מה ת"ל בשנת שלש ליהויקים בשנת שלש למרדו שלאמר
 שכבשו עבדו באמונה ג' שנים ומרד בו דכתיב ויהי לו יהויקים
 עבד ג' שנים וישב וימרוד בו ולמדך כאן שעמד במרדו ג' שנים
 הרי ו' שנים לכבושו ופעם זו כמסר בידו והרגו וכתקיים בו קצורת
 חמור יקבר סמוך והשלך וגו' והמליך יהויכין בכו תקתיו ונא לבבל
 חמרו לו יועליו האב מרד כך ואתה המלכת את בכו מתלא חמר
 מכלבא בשא גוריא טבא לא כסיק קזר עליו לתשובת השנה והגלגל
 והמליך את לדקיהו דודו תקתיו וכן כתיב בספר מלכים בסופו
 כמלא גלות יהויכין בשנת ז' לכבוש אביו הרי הכתוב קורא אותה
 שנה ק' למלכותו של כ"כ בסוף ספר מלכים למדנו שבשנה שביה
 למלכותו כבשו: נשא אויל מרודך מלך בבל בשנת מלכותו
 למדנו שמלך אויל מרודך בשנת ל"ז (למלכות) [לגלות] יהויכין
 וכבר מלך כ"כ לפני מלכות יהויכין שנים ק' ול"ז הרי ש"ה זכ"ג
 דאויל מרודך וחרתי דידי' דבלשאצר: אפיק מאני דבית מקדשא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריח

מלכא כשדאה וכתיב *ודריוש מדאה קביל מלכותא דניאל
כבר שנין שיתין ותרתיין אמר איהו מנה וטעה אנא
מנינא ולא טעינא מי כתיב למלכות בכל (לפר
מלאת) לבכל כתיב מאי לבכל לגלות ככל (שהוא
יהויכין סוף סוף) כמה בצורן רזמני חשיב ועייל
חמני תילופייהו חדא דבלשאצר (ותרתי) [וחמש]
דרריוש (ותלתא) [נ] דכורש נתרתי דידו הא שבעין
כיון דהוא דמלו שבעין ולא איפרוק אמר מדלא
איפרוק השתא ודאי לא מיפרקי אפיק ואייתי מנא
דבי מקדשא ואשחמש בהון אתא שטן ורקד ביניהם
והרג את ושתו והא שפיר חשיב איהו נמי מיטעה
טעה דהוה ליה למימני מחרבות ירושלים סוף סוף

בשנה ג': אמר אקשורוס: איהו בלשצר מנה וטעה אנא
קשיבנא וכו': לגלות בכל תקלת גולה שהגלה (אותם דהוה
גלות) [את] וכניה: כמה בצורן משבעין משנת שתיים לבלשאצר:
חמני' אותן ק' שנים שמלך כ"כ לפני הגלותו את יכניה מלך
יהודה שלא היה לו לבלשאצר למכותן ומכאן: חשב אקשורוס
(משמת) [משנים ל] בלשאצר עד שנת שלש שלו: ועייל הק חמניא
תילופייהו חדא דבלשאצר שהרי בשנת שתיים שלו שלמו ע' לפי

מכינו וזב *מלך שנה שלשית: זה דדריוש המדיוכורש הפרסי גי' סגו'
כדכתיב ודריוש מדאה קביל מלכותא ואקמו מלך כורש הראשון
שנתן רשות לבני הגולה לעלו' שנא' כה אמר כורש מלך פרס וגו'
וקס"ד השתא שמלכו צין שניהם ה' שנים אע"ג דלית' צקר: ותרתי
דידוה דאקשורוס כבר עצרו עליו צ' שנים: מחרבות ירושלים

כמה בצירון חד סרי איהו כמה מלך ארכיסר
ובארכיסר דיליה איבעו ליה לאיבנווי מקדשא
אלמה כתיב באדין בטילת עבדת בית אלהא
דירושלם (והוה בטלה עד שנת תרתין למלכות
דריוש מלך פרס). אמר רבא שנים מקוטעות הוו.

גלות לדקיהו שנרפה העיר ובהדיא כתיב דלקרנות ירושלים
בעי למימכי דכתיב בספר דניאל למלאות לקרנות ירושלי ע'
שנה: חד סרי שכך עמד הבית אקר גלות יכניה: איהו כמה
מלך ארכיסר דכתיב בשנת שתיס עשרה שנה למלך אשורוש
הפיל פור הוא הגורל ובאדר לשנה הזא' נעשה הגס הרי י"ג דהא
למלכי אה"ע מתשרי מוכין ונתקדשה השנה בתשרי וכתיב
בשנה האקרת לקיים אגרת הפורים הזאת השנית הרי י"ד:
באדין אז בימי כורש בטילת עבודת בית אלהינו שנה כורש
לכנו' וקור בו על ידי לרי יהודה ובכימין כמו שכתוב בספר עזרא
עד שנת תרתין למלכות דריוש השני שמלך אקר אשורוש ונקרא
לו ג' שמות דריוש כורש וארתקסטא: שנים מקוטעות היו אותן
שנים שמכיכו למעלה יש בהן שנבלעו משל אחרון בשל ראשון כגון
לדריוש המדי וכורש הפרסי דמוכיין להו ה' שנים ולא תמלא בהן
אלא ד' דכתי' בשנת אקת לדריוש בן אשורוש מזרע מדי (ולא זהו
אשורוש המלך שזה קדמו שנים הרבה מזרע מדי וגו') ותכיא
בס"ע בהדיא לא מליכו שנה למדי בכתובים אלא זו בלבד ולכורש
גי' רש"י מליכו ג' שנים בסס' דניאל בשנת שלש למלכו' *פרס ותכיא בס"ע
כורש מלך ג' שנים מקוטעו' הרי שנה יתירה וגם בשנו' כ"כ ואויל
מרודך נבלע' שנה וכנגדן בשנה' הבכין ב' שנים של דריוש האחרון:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה ריש

*חנ"ה עוד שנה אחרת (יש) לבבל ועמד דריוש יב
 והשלימה אמר רבא ואף דניאל ביה הוא מנינא מנה
 ומעיה דכתיב *כשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי דניאל ט
 בספרים מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה ^{וע"ש}
 הנביא למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה ^{בפירש"י}
 מדקאמר אני בינותי בספרים מכלל דאיהו נמי טעה
 מ"מ קשו קראו אהדדי כתיב *לפי מלאות לבבל שבעי' ירמיה כט
 שנה וכתיב *לחרבות ירושלים [אמר רבא] לפקידה דניאל ט
 בעלמא והיינו דכתיב (*ובשנה אחת לכורש מלך ד"ה נ לו
 פרס *לכלות דבר ה' מפיו ירמיה וכתיב כה אמר ^ט

חנ"ה דשנות כ"ג ואויל מרודך ככלעה שנה: עוד שנה אחת
 לבבל וכו' (רישא דנרייתא) הכי איתא בס"ע ציה בליליא קטיל
 בלשאלר וגו' ודריוש מדאה קביל מלכות' וגו' הרי ע' שנים משמלך
 כ"כ ע' שנה קסר אחת משכנש יהויקים ועוד שנה אחת למלאות
 לבבל ע' שנה משפסע' על ישראל ועמד דריוש והשלימ' [ו] אחריו
 בשנה האחרת מלך כורש בבל וכפידו ישראל פקידה בעלמא קלת
 ישועה שאנו' מי בכס מכל עמו יהי אהיו עמו ויעל למדכו מצריית'
 זו (כשמלך דריוש) [כשמת בלשאלר] לא היה לכנוש יהויקי' אלא
 ע' קסר אחת ואכנכו מליכו למעלה שבעי' מ"ה דכזכדכאלר
 וכ"ג דאויל מרודך וכו' של בלשאלר שבעי' ש"מ שנים מקוטעו' היו:
 בינותי בספרים לשון ספירה ומשון: כתיב לפי מלאות לבבל
 ע' שנה אפקוד אחכס בספר ירמיה ונספר דניאל כתיב למלאו'
 לחרבות ירושלים ע' שנה מספר (הימים) השנים אשר היה דבר
 ה' אל ירמיה הנביא: לפקידה בעלמא דאמר האי לפי מלאות

ד"ה בלו כורש מלך פרס גוי וכתיב) *כה אמר [כורש] מלך פרס [כל ממלכות הארץ נתן לו ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלים] (וכתיב מי בכם מכל עמו ה' אלהיו עמו ויעל) דרש רב נחמן ישיב' ויה בר (יצחק) [רב חסדא] מאי דכתיב *כה אמר ה' למשיחו לכורש וכי כורש משיח הוא אלא אמר הקב"ה למשיח קובל אני אליך על כורש אני אמרתו גי' הנח' הוא יבנה *עירי ויקבץ גליותי והוא אמר *מי בכם מכל עמו ה' אלהיו עמו ויעל. כתיב חיל פרס ומדי הפרתמים וכתיב למלכי מדי ופרס אמר (רב חסדא) [רבא] אחנווי אתנו בהרו הדדי או מנייכו מלכי מינן אפרכי ואי מינן מלכי מנייכו אפרכי:

יב בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר וגו' אמר רבי יוסי בר' חנינא מלמד שלבש

לצבע' דהא אפקוד אתכס כתיב וכן היה שנפקדו שנה אחת לכורש שהיא שנת ע"א לכנז יהויקי' שפסטה יד צבל על ישראל: משיח הוא כלו' כמשק צמח המשקה: קובל אני אליך וכו' וה"ק כה אמר ה' למשיחו על כורש אני קובל אליך אשר הסזקתי בימינו וגו' הוא יבנה עירי [תרי] קראי בתיבי דסמיכי אהדדי ונקוט טעם המקרא מוכיח על דרשה זו שאין לך טעם זרקא במקרא שאין סגול בא אחריו וכאן נקוד למשיחו בזרקא ולכורש נקוד במאריך להפרישו ולנתק מעם למשיחו: מי בכם וגו' והוא עלמו לא כשתלל בדבר: חיל פרס ומדי הפרתמוי סמך פרתמוי אלל מדי ופרס וכתיב למלכי מדי ופרס כאן סמך מלכו אלל מדי:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכ

בגדי כהונה (ונתעטף ועמד) כתי' הכא את יקר תפארת
 גדולתו וכתיב התם * לכבוד ולתפארת: ימים רבים שחות כח
 שמונים ומאת יום וכתיב וכמלאת הימים האלה
 גו' רב ושמואל חד אמר מלך פקח היה וחד אמר
 טפש היה למ"ד פקח היה שפיר עבד דקריב דחיקו
 ברישא דבני מאתיה (מיכף כיפי ליה) כל אימת
 דבעי להו מקרב להו ומ"ד טפש היה בני מאתיה
 איבעי ברישא לקרובי דאי מרדו הנך קיימי הני
 והוו בהדיה. שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה
 נתחייבו שונאיהם של ישראל שכאוחו הדור כליה
 אמר להם אמרו לי אתם אמרו לו מפני שנהנו
 מסעודתו של אותו רשע אמר להם אם כן של
 שושן יהרגו של כל העולם כולו לא יהרגו אמרו לו
 אמור לנו אחה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם
 אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם הם
 לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה אלא
 לפנים והיינו דכתיב * כי לא ענה מלבו ויגה בני איכה ג
 איש. בחצר גינת ביתן המלך רב ושמואל חד אמר
 הראוי לחצר להצר הראוי לגינה לגינה הראוי לביתן
 לביתן וחד אמר הושיבן בחצר ולא החזיקחן בגינה
 בגדי כהונה שהיו צידו בגדי פהן גדול שהביאן (כ"כ) מירושלמי:
 פקח היה שהקדים משמה הרמזוקי' למסחה בני עירו:
 שהשתחוו לצלם נימי כ"כ: משוא פנים יש בדבר היאך
 זכו לכס: הם עשו לפנים מיראסה: הוא הדין והוא

ולא החזיקה עד שהכניסם לביתן והחזיקה. במתנית'
 חנא הושיבן בחצר ופתח להם שני פתחים אחד
 לגינה ואחד לביתן. חור כרפס ותכלת מאי חור
 רב ושמואל *חד אמר חורי חורי *וח"א מילת לכנה
 הציע להם. כרפס א"ר יוסי בר חנינא כרים של
 פסים. מטות זהב וכסף חנינא א"ר יהודה הראוי
 לכסף לכסף הראוי לזהב לזהב א"ל ר' נחמיה
 א"כ קנאה אתה מטיל בסעודה אלא הן של כסף
 ורגליהם של זהב. רצפת בהט ושש מאי בהט א"ר
 (יוסי בר חנינא) [אסי] אבנים שמתחוטטות ער
 בעליהן (ו"א אבנים המתחוטטות לעינים במקומן)
 וכה"א *כי אבני נזר מתחוטטות על אדמתו. ודר
 וסותרת רב אמר דארו דארו ושמואל אמר אבן
 טובה יש בכרכי הים ודרה שמה והניחה (להם)

ג' גמ'
 רב אמר
 ושמואל
 חור

וכריה ט

חורי חורי מלאכת המלעות היתה עשויה נקבים נקבים:
 מילת לבנה קור לשון קיור: הראוי לכסף וכו' מטות זהב וכסף
 קא דריש שר הראוי לזהב לזהב והגרוע לכסף: שמתחוטטות
 על בעליהן רלפה עשה להם צלצלים קטנות כלו' שלא צא
 לידי אדם אלא ע"י טורק שמקטטים ומקזירים צינליה' אחריהן
 עד שמולאין אותן דמים יקרים: וכה"א שהמקרא משבץ
 אבנים יקרות ואומר שע"י כסויכות הרבה צלות: כי אבני נזר
 מתחוטטות על אדמתו הכתוב מדבר בישראל לעתיד לבא שיהו
 יקרים וקשובין בין האומות כאלבני נזר המתחוטטות: דרו דרו
 שורות שורות סביב סוקרת לשון סקור סקור:

ל

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכא

בסעודה והאירה להם כצהרים (לכל בעלי סעודה)
דבירביי שמעאל חנא שקרא דרור לכל בעלי סחורה:
והשקות בכלי זהב וכלים מכלי שונים משוני יג
מבעי ליה אמר (רכה) [רכא] יצתה

בת קול ואמרה להם ראשונים כלו מפני כלים
ואתם שונים ושותים בהם. ויין מלכות רב. אמ'
(רכא) [רכ] מלמד שכאו"א השקהו יין שהוא גדול
ממנו בשנים. והשתיה כדת אמר רב (ענן) [חנן]
משום ר' מאיר כדת של תורה מה דת של תורה
אכילה מרובה משתייה אף סעודתו של אותו רשע
אכילה מרובה משתייה. אין אונס אמר (רכא)
[ר' אלעזר] מלמד שכאו"א השקהו יין של מדינתו.
כי בן יסר המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון
איש ואיש [אמר רכא] לעשות כרצון מרדכי והמן
מרדכי דכתיב איש יהודי היה. המן דכתיב איש
צר ואויב. גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים

כצהרים והאי סוקרת לשון סיהרא: שקרא דרור עשה נקת
רוק לכל בני מלכותו להעביר מהם מכס הסוקרי':

ראשונים כלו מפני כלים כלשאלר וקבורתו: (שהשקהו
יין שגדול ממנו שהיין היה גדול מן האותה נשים
שהיה יין הרבה: רב גדול:) כדת של תורה אכילת מזבן
מרובה משתייתו. פר ושלשה עשרוכיס סולת לאכילת מזבן
וכסך קלי ההין יין: יין מדינתו יין שרגיל בו ולא ישכרהו
ולא ישתהו אלא לסי רלונו: כרצון מרדכי והמן הס היו

בית המלכות בית הנשים מיבעי ליה אמר (רבי
 אבא בר כהנא) [רבא] מלמד ששניהם לדבר
 עבירה נתכוונו היינו דאמרי אנשי איהו בי קרי
 ואיתתיה * בי בוציני. כיום השביעי כטוב לב המלך
 ביין אטו עד יום השביעי לא טב לביה ביין אמ'
 רבא יום ו' שבת היה שישראל אוכלין ושותין
 מתחילין בדברי תורה ובדברי תושבחו אבל עכו"ם
 שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא דברי תפלות
 וכן בסעודתו של אותו רשע הללו אומרי מדוי
 נאות והללו אומרים פרסיות נאות אמר להם
 אחשוורוש כלו שאני משחמש בו אינו לא מדוי
 ולא פרסו אלא כשדוי רצונכם לראותה אמרו לוי
 אין ובלבד שתהא ערומה שבמדה שאדם מודד
 בה מודדין לו מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה
 את בנות ישראל ומפשיטן ערומות והיתה עושה
 בהן מלאכה בשבת (לפיכך נגזר עליה שתשחט
 בשבת ערומה) והיינו דכתיב זכר את ושתי ואת
 אשר עשתה ואת אשר נגזר עליה כאשר עשתה
 כן נגזר עליה. וחמאן המלכה ושתי מכדי פריצתא
 הואי דאמ' מר שניהם לדבר עבירה נתכוונו אמאי

ס"ט
 פ"ק
 ס"ט
 ע"ג

ג' רש"י ב' שריס * המשרתים במשתה: איהו בי קרי קרי דלועות
 גדולות: בוציני קטנות כלו באותו מין עלמו זה כואף וזו
 כואפת הוא אומר להראות יפיה וגם הוא לכך כתפוכה שיהו
 מסתכלין ביופיה: פריצתא היא פרופה היתה (כדאמרי)

מגילה נקראת פירק ראשון מגילה רכב

לא אתאי א"ר יוסי בר חנינא מלמד שפרחה
בה צרעת במתני' תנא בא גבריאול ועשה לה זנב.
ויקצוף המלך מאד * וחמתו בערה בו מאי שלחה
לויה דדלקה ביה חמתיה ואולא אמר רבא שלחה
לויה אהוריירה דאבא אבא לקבל אלפא חמרא
שתי ולא רוי והאי גברא אשתטי ליה מחמרא
מיד וחמתו בערה בו:

ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים מאן חכמי' יד
רבנן יודעי העתים שיודעים לעבר שנים ^ס
ולקבוע חדשים. כדת מה לעשות אמ' להו דיינות
ניהלה אמרו היכי נעביד נימא דלקטלה למחר
מפכח ליה חמרא ורכיח ליה זבעי ליה מינן.
נימא ליה לשכקה השתא לימא לא איכפת להו
בוילותא דיליה ומלכותיה (אלא מוטב ניסלק נפשין)
אמרו לו מיום שחרב בהמ"ק וגלינו מארצנו ניטלה
עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות אלא
זיל לגבי עמון ומואב דיתכי אדוכתייהו כחמרא
דיתיב על דורדיה (ולא פג טעמיה) וטעמא אמרו
ליה דכתיב * שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל ירחי' וחי

אניהם לדבר עבירה כתכונכו): אהוריירה שומר הסוסים:
לקבל אלפא כך העיד המקרא עליו בספר דכיל:
מפכח ליה חמרא יפיג טעמו יינו: על דורדיה על שמריו:
וטעמא אמרו ליה ויפה אמרו ליה דודאי כן הוא שמתוך
שאלם עליו חכמתו מיושנת עליו: שנא' שאנן מואב מנעוריו

שמריו ולא הורק מכלי אל כלי וכגולה לא הלך
על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר מיד והקרוב
אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש מרס מרסנא
ממוכן א"ר לוי פסוק זה כולו על שם קרבנו נאמ'
כרשנא אמרו מלאה ש לפני הקב"ה רבש"ע כלום
הקריבו לפניך אות"ע * פרי בני שנה כדרך שהקריבו
כיים ישראל. שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורים
(ובני יונה). אדמתא כלום בנו לפניך מזבח של
שמות כ אדמה כדכתיב * מזבח אדמה תעשה לי. תרשיש
כלום שימשו לפניך בכגדי כהונה דכתיב בהו
שם כ * תרשיש ושהם וישפה. מרס כלום מרסו לפניך
בדס. מרסנא כלום מרסו לפניך במנחו'. ממוכן
כלום הכינו לפניך שולחן של לחם הפנים
מיד ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה
נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות אמר ר'
(אבא בר) כהנא מכאן שהדיוט קופץ בראש.
וגו' סיפיה דקרא על כן עמד טעמו בו וריחו לא כמר: פסוק זה
על שם קרבנות נאמר והקרוב אליו לשון הקרבת קרבן מה"ש
הזכירו לפני הקב"ה את הקרבנות שהיו ישראל מקריבין לפני
לעשות להם נקמה בושתי ותנא אסתר ותמלוך תקתיה: שתר
לשון שתי תורים: מרס שמרסו בדס שלא יקרוש (כדי שיה') [ושון
לא יהא] ראוי לזריק': מרסו לפניך במנחות לצוללן עם השמן.
ממרס לשון מניס: מוכן לפורענות עומד להיות תלוי: מכאן
שההדיוט קופץ בראש שהרי מכה אותו הכתוב לצסוף אלמא

הני חלתא וחיו לא. חנא בולן על שמו נקראו בן
 יאיר בן שהאיר עיניה של ישראל בתפלתו בן שמעי
 בן ששמע אל תפלתו בן קיש (שנקש) [שהקיש] על
 דלתי רחמים ופתחו לו. קרי ליה יהודי אלמא
 מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין קאתי
 אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה *רבה
 בר רב הונא ורבה בר בר חנה משמיה דר'
 יהושע בן לוי אמרו אביו מבנימין ואמו מיהודה
 ורבנן אמרי משפחו מתגרות זו בזו משפחת יהודה
 אומרת אנא גרמי דמתיליד מרדכי דלא קטליה
 דוד לשמעיה בן גרא ומשפחת בנימין אומרת
 מיני קאתי רבא אמר כנסת ישראל היא דקאמרה
 להך גיסא ולהך גיסא דאו מה עשה לי יהודה
 ומה שלם לי ימיני. מה עשה לי יהודה *דלא
 קטליה דוד לשמעיה בן גרא שאלמלא לא היה
 שמעי בן גרא וקטליה דוד לא הוה מתילד
 מרדכי דמקני ביה המן (וגרם ליה צער לישראל)
 ומה שלם לי ימיני דלא קטליה שאור לאג

כננו' הגי'
 ארבע"ח
 ארבע"ל
 אכיו

מוכתר בנימוסו היה צעקות נאים כימוס סס בלשון יוני
 כעדי לא גרסי' וה"ג אמר רבה בר בר קנה אמר
 רבי יהושע בן לוי וכו' (ואית דגרסי כעדי רבנ"ק שהוא מוכתר
 לפי זה בנימוסו שהיו קורין בר בר קנה יקרות כעדי כמו כהדי כמו
 הוי רבה עדיא אמרה הדא אמרה ואיכו מפי מורי): דלא קטליה
 דוד לשמעיה שהיה קייב מימה: לאידך גיסא ללעקה ולא

הוי רבה
 ככ"ח
 קאי

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכד

שאל מלא לא היה אגג וקטליה שאול לאהוה מתיליד
המן (רמקני ביה מרדכי) וגרם ליה צערא לוישראל.
ור' יוחנן אמר לעולם מבנימין קאתי ואמאי קרי
ליה יהודי על שם שכפר בע"ז שכל הכופר בע"ז
נקרא יהודי שנא' *איתי גוברין יהודאין די מניח דניאל ג
ותהון וגומר כדרבי שמעון בן פוי דאמר ר' שמעון
בן פוי (נ"א ר"ש בן פוי כי הוה פתח בדברי הימי
אמר. וכן יראה מפרש"י שאינו גורם כדר"ש וכו')
דכו הוה פתח אבא פוי בדברי הימים אמר כל
דבריק אחר הם ואנו יודעין לדורשן *ואשתו היהודיה ד' כ' א' ד
ילדה את ירד אביגדור ואת חבר אבי שוכו ואת
יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר
לקח מרד (וכי יהודיה שמה והלא בתיה שמה)
ולמה נקרא שמה יהודיה על שכפרה בע"ז דכתי'
*ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור וא"ר יוחנן שמות ג
לשם איש יהודי ואיש ימיכי גרמו לי פער הזה: איתי גוברין שחוכמר
יהודאין וגו' וסיפיה דקרא לאלהך לא פלקין: כל דבריק ר"ל
אחתה הן כנגד הספר היה מדבר כל דבריק דברי הימים
אחתה הן הרבה שמות אחתה מזכיר סלו' וסלו' וכלם אדם אחד
הן: ואנו יודעין לדרשן אע"פ שאתה סתמת אותם אנו ולכ"א
נותנין את לבנו עד שאנו יודעין לדרשן ומשום דאיירי לעיל הו"א
בכל הכופר בע"ז נקרא יהודי כקט להאי קרא הכא: ואשתו רבנ"ח
היהודיה לעיל מיניה משתעי קרא בכלב ובני כלב בן יפנה חלמא
עידו אלה וכו' ואשתו היהודיה וגו': והלא בתיה שמה כפשיפ
דכתי' נסוסי' אלה בני בתי' וגו': לרחוץ לטבול לשם גירות: רש"א

בן
מע
על
ל
אחי
בה
דר
דה
דה
ליה
ת
מה
דה
ל
יה
יל
אל
אג
וכי
חמ
כח
כמו
עליה
ולא

פוטק
ס"ק
וע"ש
רש"א

(משום ר"ש בן יוחאי מלמד) שירדה לרחוץ מגלולי
בית אביה. ילדה והא רבויי רבית' אלא לומר לך
שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב
כאלו ילדו. ירד זה משה ולמה נקרא שמו ירד
שירד להם לישראל מן בימיו (ובשכילו). גדור שגדד
פרצותיהן של ישראל. חבר שחבר את ישראל
לאביהם שבשמים. סוכו שנעשה להם לישראל
כסוכה יקותיאל שקוו ישראל (לאביהם שבשמים)
[לאל] בימיו. זנוח שהזניח עונותיהם של ישראל
אבי אבי אבי אב בחכמה אב בתורה אב בנביאו
ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד וכי
מרד שמו והלא כלב שמו אמר הקב"ה יבא כלב
שמרד בעצת מרגלי' וישא בתיה בת פרעה שמרדה
בגלולי בית אביה. אשר הגלה מירושלים אמר
רבא שגלה מעצמו. ויהי אומן את הדסה היא
אסתר קרי לה אסתר וקרי לה הדסה. תניא רבי
מאיר אומר אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה
על שם הצדיקי' שנקראו הדסים וכן הוא אומר
והלא כלב שמו דהא בכלל משתעי קרא: ה"ג וישא בתיה
שמרדה בגלולי בית אביה ולכך נשת' שמה בליקוין
הללו: שגלה מעצמו מדלא כתיב אשר היה מן הגולה אשר
הגלתה וכתיב אשר הגלה עם הגולה משמע שלא היה מהם
שאר הגולים גלו על כרסם והוא גלה מעצמו כמו שהיה
ירמיה גולה עצמו עד שאמר לו הקב"ה קוּר :

איו
הה
אכ
אי
אנ
היו
אכ
בני
ר'
וח
(וס)
[א]
אכ
ר"
אז
בין
מש
אל
יפה
כי
לה
היה
מת
הק

מגילה נקראת פרק האשון מגילה דבה

*והוא עומד בין התרסים אשר במצולה. רבי זכריה
 והודה אומר הדסה שמה ולמה נקרא שמה
 אסתר מפני שהיתה מסתרת את דבריה ובה"א
 אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה. ר' נחמיה
 אומ' הדסה שמה ולמה נקרא שמה אסתר שהאומ'
 היו קורין אותה על שם אסתר. בן עזאי אומר
 אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה מפני שהיתה
 בינונית לא ארוכה ולא קצרה אלא בינונית כהדס
 ר' יהושע בן קרחה אומר אסתר ירקרוקת היתה
 וחוש של חסד משוך עליה. כי אין לה אב ואם
 (וכתיב) ובמו' אביה ואמה למה לי אמר רב (חסדא)
 [אחא] עיברתה אמה מת אביה ילדתה אמה מתה
 אמה. לקחה מרדכי לו לבת תנא (רבי) [משום]
 ר"מ אל תקרי לבת אלא *לכורז וכן הוא אומר
 *ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר

וכו"ש
 חנה גרע
 אכזים
 כו' עיין
 ברכות

פי' לאשה
 שחאל
 ב"ב

בין התרסים אשר במצולה בין הלדיקי' שגלו לבבל ובשכינה
 משתעי קרא: אסתהר יכ יפה כלבנה: ירקרוקת היתה כהדס
 אלא קוט של חסד משוך עליה. מאת הקב"ה ולכך היתה נראית
 יפה להאומות ולאקשורות: ובמות אביה למה לי מאתר דכתי'
 כי אין לה אב ואם אלא ללמדנו דא שמי' יוס אחד לא היה
 לה אב ואם שכיון שהורתה אמה מת אביה כמלא שלא
 היה לה אב משעה שנראה לקרותו אב: וכשילדתה אמה
 מתה אמה ולא נראית לקרות אס: ולרש אין כל באורי'
 הקמי משתעי קרא: כבשה אחת זו בת שבע:

15

קנה ויהיה ותגדל עמו ועם בניו יחדו מפיתו תאכל
 ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לו כבת משום
 (דמפתו תאכל) [דבחיקו תשכב] ותהי לו כבת אלא
 כבית ה"נ לבית. ואת שבע הנערות הראויות לתת לה
 אמ' רבא מלמד שהית' מונה בהן שבעת ימי שבת
 טו' וישנה ואת נערותיה לטוב אמר רב שהאכילה
 ט' מאכל יהודי ושמואל אמר שהאכילה
 קדלי דחזירי ורבי יוחנן אמר שהאכילה זרעונים
 דכ"ה א' וכה"א ויהי המלצר נושא את פת בגס ויין משתיהם
 ונותן להם זרעונים. ששה חדשים בשמן המור
 מאי שמן המור (רב הונא בר' חייא) [ר' חייא בר'
 אבא] אמר סטכת (ורב ירמיה בר' אבא) [רב הונא]
 אמר שמן זית שלא הביא שלישי חניא ר' יהודה
 אומר אנפיקנון שמן זית שלא הביא שלישי ולמה
 סבין אותו שמשיר את השער ומערן את הבשר
 ע' רש"י שהיתה מונה בהן ימי השבת אחת מהן קראה אחד בשבת
 נגמ' לשרתה צא' בשבת ואחת צב' וכן לכולם ובהגיע יום שפסקה של
 שבת יודעת שאותו יום שבת הוא:
 קדלי דחזירי בקוק"ש בלע"ז שמנים ומתוך אונסה לא כעכשה:
 וכה"א שהזרעוני' טובי' ללדיקים המתאווים להבדיל עלמס
 ממאכל טמא: ויהי המלצר נושא וגו' בדכ"ה וקבריו משתעי קרא
 וכתוב בזהו ענינא ולמקלת ימים עשרה כראה מראיהם טוב
 זכריאי צה: אנפיקנון שמן זית שלא הביא שלישי גבי מקלות
 חכן אין מציאין אנפיקנון ואם הביא פסול ועלה קאי ר"י ואמר
 מאי אנפיקנון: ומערן מלהיב ומלהיל אשקליו"ר בלע"ז:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכו

בערב היא באה ובבקר היא שבה א"ר יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו (צניעות שלו) [שבחו] שלא שמש מטתו ביום אלא בלילה. ויהי אסתר נושאת חן בעיני כל רואיה א"ר אלעזר מלמד שלכל אחד ואחד מרואיה נדמתה לו מאומתו. וחלקה אסתר וגו' הוא חדש טבת אמר רב חסדא ירח שהגוף נהנה מן הגוף. ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים. ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות (קרי לה אשה וקרי לה בתולה) אמר רב (חסדא) בקש לטעום טעם בתולה טעם. טעם בעולה טעם. ויעש המלך משתה גדול עבד משתיא ולא גליא ליה (והנחה למדינו עשה) דלי כרגא ולא גליא ליה (ויתן משאת כיד המלך) שדר פרדשני ולא גליא ליה:

גנותו הוא שהי' בועל נשים ומסלקן: שהגוף נהנה מן הגוף מפני הלכה והעיד לך הכתוב [שהיו] מתכווני מן השמים לקננה על בעלה: בקש לטעום טעם בתולה טועם בעולה טועם ולכך כאמ' מכל הנשי' ומכל הבתולו': עבד משתי' וכו' קור נכמה עניינים לפייסה שתגלה לו מולדתה ולא הועיל מדסמך לי' להאי קרא ובהקבץ בתולות שכית וגו' אין אסתר מגדת וגו' ועבד משתי' (לשם) סעודתא לכבודה מה שלא עשה לכל שאר הנשים: דלי כרגא אמר בשביל אסתר אני מניח לכם כסף גולגולתיכם והיינו דכתיב והנקה למדינות עשה: שדר פרדשני דורוכות לשרים בשמה היינו דכתיבויתן משאת גו':

יו ובהקבץ בחולות שנית וגו' אזל שקל עצה ממרדכי
 א"ל אין אשה מתקנאת אלא בירך סג
 חברתה ואפ"ה [לא גליא לי דכתיב] אין אסתר
 מגדת מולדתה ואת עמה א"ר (חמא) [אלעזר]
 מ"ד *לא יגרע מצדיק עיניו בשכר צניעות שהיה סיונ לו
 ברחל זכה ויצא ממנה שאול ובשכר צניעות סס ע"ג
 שהיה בשאול וכה ויצאה ממנו אסתר. ומאי ס' י"ג
 צניעותא דהויא ברחל דכתיב *ויגד יעקב לרחל ס"ג
 כי אחי אביה הוא וכי אחי אביה הוא זהלא ס"ד
 אחות אביה הוא אלא (כיון דאתא ואמר בן רבקה ס"ה
 אנא אמרה אמאי אחית) אמר לה מנסכת לי אמרת ס"ו
 ליה אין כנסיתנא לך אלא אבא רמאי הוא ולא מצית ס"ז
 למיקם ביה אמר לה אי רמאי הוא אחוה אנא ס"ח
 ברמאותא אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסגווי ס"ט
 ברמאותא אמר לה אין דכתיב *עם נבר תחבר מ"א
 ועם עקש תתפתל. אמר לה ומאי רמאותיה אמרת מ"ב
 ליה אית לי אחתא דקשוישא מנאי ולא מנסיב מ"ג
 מקמה (וכי מטא ההוא יומא מעייל לה לגבך מה עשה מ"ד
 יעקב) מסר לה סימנין לרחל כי מטא (ההוא מ"ה
 יומא) [ליליא] (ועייל ליה ללאה) אמרה רחל מ"ו
 לא יגרע מצדיק עיניו כותן עין כמעשה הכלדיק לשלם גמול מ"ז
 אף לימים רבים עדה במדה: זכה ויצא ממנה שאול מ"ח
 שהיה לכוזע: ויצתה ממנו אסתר בתרגום של סגילה מיקם מ"ט
 מרדכי ועושהו עשירי לשאול ומשאול עד בנימין וכתיב היא אסתר נ"א

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכו

השתא מכספא אחתאי מיד אותן סימנין שנתן
 יעקב לרחל מסרתן רחל ללאה והיינו דכתיב *ויהי לאשי' כט
 בבקר והנה היא לאה מכלל דעד השתא לאו לאה
 היא אלא מתוך סימנין שמסר יעקב לרחל ורחל
 מסרתן ללאה לא הוה ידע עד השתא לפיכך זכחה
 ויצא ממנה שאול. ומאי צניעותא דשאול דכתיב
 *ויאמר שאול אל דודו הגר הגיד לנו כי נמצאו ^{שמואל ח}
 האתונות ואת דבר המלוכה לא הגיד לו אשר אמר
 שמואל לפיכך זכה ויצאה ממנו אסתר (ואסתר ^{בגמ' אינו}
 מאי הוא דכתיב *אין אסתר מגדת מולדתה ואת ^{אסתר ג}
 עמה) א"ר אלעזר (א"ר חניני') כשהקב"ה פוסק לו
 גדולה לאדם פוסק לו ולבניו ולבני בניו עד סוף כל
 הדורות שנאמר *ויושיבם לנצח ויגבהו. ואם הגים ^{אינו לו}
 דעתו הקב"ה משפילו שנא' *ואם אסורים בזיקים ^{סס}
 ולמדון בתכלי עוני. ואת מאמר מרדכי אסתר עושה
 א"ר (חנינא בר אבא) [ירמיה] מלמד שהיה מרא' דם
 [נדה] לחכמים. כאשר היתה באמנה אתו אמר (ר'
 אבא) [רבה] בר לימא מלמד שהיתה עומדת מחיקו
 בת דודו ואין לו ראייה אחרת נכתובי' שילתה שאול: מסרתן
 ללאה וזה לכיעות שלא יתפרסם הדבר שאמר לה סימני' (שלא
 להתבייש): שנאמר' לא יגרע מצדיק עיניו וסופיה דקרא
 וישיבם לכלק ויגבהו והיינו גדולה לדורות: ואם הגים דעתו
 הכי סמיכי קראי וישיבם לכלק ויגבהו ואם אסורים בזיקים וגו' ^{גמ' אחרת}
 ע"י (שהיו עגביהין) [שמגביהין] עלמן צאין לדי יסורין ^{בגמ'}

של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי:
 יח בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף בנתן
 ות'רש א"ר (אחא) [חייא] בר אבא א"ר יוחנן
 הקציף הקב"ה אדונים על עבדים (לעשות רצון צדיק
 ועבדי' על אדוניה' לעשו' (רצון צדיק) [נס לצדי' אדונים
 ראשי' מא' על עבדים דכתיב *פרעה קצף על עבדיו) לעשות
 עס רצון צדיק ומנו יוסף דכתי' *ושם אתנו נער עברי וגו'.
 עבדי' על אדוניה' (דכתי' קצף בנתן ות'רש שני סריסי
 המלך משומרי הסף) לעשות (רצון צדיק) [נס לצדיק]
 ומנו מרדכי דכתיב ויודע הדבר למרדכי. א"ר (חייא
 בר אבא) [יוחנן] בנתן ות'רש טרסיים הוו והיו מספרים
 לשון טורסי ואומרי' זה לזה מיום שבאת זו לא ראינו
 שינה בעינינו בוא ונטיל ארס של סם מיתה בספל
 של מים כדי שימות והם לא ידעו שמרדכי מיושבי
 לשבת הגזית היה והיה יודע שבעים לשונות א"ל
 והלא אין משמרתו ומשמרתך שורה א"ל אני
 אשמור משמרתו ומשמרתך והיינו דכתיב ויבוקש
 הדבר וימצא שלא נמצא במשמרתו:

ועניות: וטובלת מקמת נקיות שלא תהא מאוסה [ללדיק
 משכינתו של אחשורוש]:
 אדונים על עבדים ויקלוף פרעה על שני סריסיו: לשון טורסי
 עס מקום: לא ראינו שינה מתוך שהיתה קנינה עליו
 מרבה בתשמיש המטה ולמא' לשמות: והלא אין משמרתו וכו'
 אכי מקוה על עבודה אמת ואתה מקוה על עבודה אמת:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכח

אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש אחר יט
מאי [אמר רבא] אחר שכרא הקב"ה והקדים ^ס
רפואה למכה דא"ר שמעון בן לקיש אין הקב"ה מכה
את ישראל אלא אם כן מקדים ובורא להם רפואה
בתחלה שנאמר *כרפאי לישראל ואח"כ ונגלה עון ^{כושע ו}
אפרים אבל הנכרים אינן כן אלא מכה אותן ואח"כ
רופא אותן שנאמר *ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ^{שעי' יט}
בתחלה נגוף ואח"כ רפוא. ויבו בעיניו לשלוח יד
במרדכי לבדו אמר רבא בתחלה במרדכי ואח"כ
בעם מרדכי מאן נינתו רבנן. ולכסוף להשמיד
ולתרוג ולאבד את כל היהודים. הפיל פור הוא
הגורל. תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח
שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה
רבן והוא לא ידע שבו באדר מת משה רבינו
אחר הדברים האלה גדל גוי בתר נגתן ותרש כתיב וקמתמה
גמרא אחר מאי [מה] העיד לנו הכתוב שלא גדלו עד
שנא המעשה הזה: אחר שכרא הקב"ה המעשה הזה לרפואה
למכה העתידה לבא (על ידי המן) [לאחר זמן]: כרפאי לישראל
ונגלה עון אפרים ע"י מכה שאני מביא עליהם: הפיל פור
באי זה יום יפול לו הגורל וכן מקדש לקדש הגורל של כולם הטיל
ביום אחד וכפל לו הגורל באדר: בז' באדר מת שכאמר והעם
עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון לא מהם למסרע ל' של ימי
אבלו של משה וג' ימים שהכינו להם לכה שכאמר [הכינו לכם
לידה כי] בעוד שלשה ימים אתם עוברי' הרי בז' באדר מת משה:

זכו באדר נולד משה רבינו. ויאמר המן למלך
אחשוורוש ישנו עם אחד. אמר רבא ליבא דידע
לישנא בושא כהמן א"ל תא ואיגרי בהו א"ל מתירא
אני שכל המתגרה בהון אלהיהם עושה עמו דין.
א"ל ישנו מן המצות א"ל אית רבנן בגוייהו דמבעי
עלייהו החמי א"ל עם אחד הן ושמא תאמר אעשה
קרחה במלכות מפורד ומפורד מפורים הם בין

על כל העמים: *ושמא תאמר איבא מינייהו פירי.
ומפורד כפרדה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר
דאיבא חדא מדינתא מינייהו (או אסקרתא חדא
מינייהו. בין העמים. או שמא תאמר חוץ למלכות
הם ואי אתה יכול להם) ת"ל בכל מדינות מלכותך.
ודתיהם שונות מכל עם דלא אכלי בהדן ולא שתו
בהדן ולא מינסבי לן מינייהו. ואת דתי המלך אינם
עושים דמפקי ליה לכולא שתא בשה"י פה"י (ולא
יהבי כרגא למלכא). ולמלך אין שוה להניחם דאכלו

זכו באדר נולד משה שנא' בן מאה ועשרים שנה לכבי היום
היום מלאו ימי ושנותי במס' קידושין כדאי הוא יום הלידה שיכפר
על המיתה; אית בהו רבנן מתשונתו אל המן חכו למדין שם
היה אשורוש מאינו; קרחה אני עושה שמלכות אסת מלא
מס: מדינתא מדינה קטנה; ולא נסבי מינן נשים: ואת
דתי המלך אנגרות מס המלך וגולגליו וארנוכיות איכן נותנין;
דמפקי לשתא בשה"י פה"י שנת היום מסק היום ואכו אסורין
במלאכה: אין שוה אין נאה ואין קשא להניחם:

על כל העמים
המאמר
ס נירסל
שחרת
בנחורא

ושר
(דב
נפל
אדו
ואינו
אלמ
שא
ושר
דתו
הכס
לעז
*מ
יש
אמ
חר
נוד
לי
את
המ
לה
(ומ
מלכ
למ
אות

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רכט

ושחיו (ורווי ונפקי ויתכיו בשוקא) ומבזו ליה למלכא
 (דכר אחר ולמלך אין שוה להניחם שאם) [ואפי']
 נפל זכוב בכוסו של אחד מהם זורקו ושוחהו ואם
 אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהם חובטו בקרקע
 ואינו שוחהו. אם על המלך טוב יכתב לאברסועשרת
 אלפים ככר כסף וגו' אמר ר"ל גלוי וידוע לפני מי
 שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על
 ישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקלי המן והיינו
 דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים ועל
 הכלאים. ויאמר המלך להמן הבסף נתון לך והעם
 לעשות בו כטוב בעיניך א"ר אבא (בר כהנא) חיישראל
 *משל דאחשורוש והמן למה"ד לשני בני אדם אחד
 יש לו תל בשדהו ואחד יש חריץ בתוך שדהו
 אמר בעל התל מי יתן לי חריץ זה בתוך שדי ובעל
 חריץ אומר מי יתן לי תל זה בתוך שדי לימים
 נודונו שניהם א"ל בעל החריץ לבעל התל מכור
 לי תלך א"ל הלואי טול אותו בחנם. ויסר המלך
 את טבעתו א"ר אבא בר כהנא גדולה הסרת
 הטבעת יותר ממ"ח נביאים וז' נביאות שנתנבאו
 להם לישראל שמ"ח נביאים וז' נביאות שנתנבאו
 (ומבזו לי למלכא דאמרי ה' מלך עולם ועד אנדו גויס מארכו דאפי'
 מלכא לא קרו לך): משמיעין ז"ד סכריזק בעיירו' שיצאו שקליהם
 למקדש: ועל הכלאים שכבר גדלו הזרעים וכיכן כיכר ועוקרין
 אותן משדותיהם בהכרות ז"ד: משל של אחשורוש והמן כל'

סעשר'
 אלפים
 ככר כסף
 עולין חזי
 שקל לכ"א
 חיישראל
 לת"ר אלף
 דס"א
 יד

להם לישראל לא החזירו למוטב ואלו הסרת
טבעת החזירתן למוטב:

כ"ד מ"ח נביאים וז' נביאי שנתנבאו להם לישראל
לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה

אפילו אות אחת חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש

א"ר חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה ק"ו ומה
מעבדות לחירות אומרי שירה ממות לחיים עאכ"ז

א"ה הלילא נמי נימא (א"ר יצחק) לפי שאין אומרי
הלל על הנסים שבחוצה לארץ (מתקיף לה רב

נחמן בר יצחק) והרי יציאת מצרים דנסים שבחוץ
לארץ וקאמרינן הלילא התם כדתניא עד של

נכנסו לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה
משנכנסו לארץ לא הוכשרו לומר שירה רב נחמן

(בר יצחק) אמ' קריאתה זה הוא הלילא (מתקיף
לה) רבא [אמר בשלמא] (מי דמי) התם הלילא

עבדי ה' ולא עבדי פרעה הכא נימא הללו
עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש

יש ללמוד מאחשורוש שאף בדעתו היה להשמידן: החזירתן למוטב
שגזרו עליהם תענית לתשובה כדכתיב לוס וכי ומספד וגו':

ולא הותירו מטה: חוץ ממקרא מגילה וא"ת כר קמכה כנר
פסקו הכניאים אבל בימי מרדכי היו קני וזכריה ומלאכי:

מעבדות לחירות זיליאת מלרים אמרו שירה על היס: הלל
נמי נימא שהוא שירה: ה"ג אמר רבא בשלמא התם הללו עבדי

ה' ולא עבדי פרעה שהרי לקירות ילאו: אכתי עבדי אחשורוש

תליסקי

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רל

אנן בין לרבא ובין לרב נחמן (בר יצחק) קשיא
הא תניא משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו שאר
ארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשרן הראשון
ותו ליכא (והאיכא) [והכתיב] *ויהי איש אחד מן
הרמתי' צופים (וא"ר אבהו) [אחד] ממאתי' צופי' ^ס
שנתנבאו לישראל אין אתנבווי טובא אתנבו כדתניא
הרבה נביאים נתנבאו להם לישראל (כיוצאי מצרי'
ואמרי לה) כפלים כיוצאי מצרים אלא מיהו נבואה
שנצרכה לדורות נכתבה שלא הוצרכה לדורו' לא
נכתבה. רבי שמואל בר נחמני אמר מאי מן הרמתי'

אנן ללא נגאלו אלא מן המיתה: בין לרבא דאמר להכי לא
אמרינן הלל דאכתי עבדי אקשורוש הוו הא לאוהכי הוה אמרינן:
ובין לרב נחמן דאמר קריאת מגלה במקום הלל: הא תניא
לא הוכשרו שאר ארצות לומר שירה על כס המאורע
להם: כיון שגלו חזרו להתירן הראשון תיכול' הוה: ותו
ליכא כביאים: שהוצרכה לדורות ללמוד ממנו תשובה או
הוראה וכל הכך מ"ק הולרכו ובה"ג הם מכיים ורובן יש ללמוד
מסדר עולם אברהם ילמק ויעקב משה ואהרן יהושע. ופכס
ויעל מלאך ה' מן הגלגל אל הבוכים זה היה פכס. ויבא איש
האלהי' אל עלי זה אלקנה. עלי ושמואל גד כתיב ודוד ושלמה עדו
קרא (על) [אל] המזבח בבית אל מיכיהו בן ימלא בימי אקאב
עובדיה אקיה השילוכי ויהוא בן קככי בימי אסא עזריהו בן עודד
קזיאל הלוי מבני מתניה אליעזר בן דודו ממרישה כולם בימי
יהושפט בדברי הימים ובימי ירבעם בן יואש הושע עמוס ובימי
זקנים ואל יידיהו קחמי חזקמי' חזקמי' חזקמי' חזקמי' חזקמי'

הבא משתי רמות שצופות ורואות זו את זו רבי
 (יוחנן א"ר אבא) [חנן אמר] איש אחד הבא (משני
 בני) [מכני] אדם שעומדים ברומו של עולם ומאן
 חדנך בו נינהו בני קרח דכתיב *ובני קרח לא מתו (ותנא)
 ס' דן [תנא] משום רבי (אמרו) מקום נתבצר להם
 סולר כניהנם וישבו עליו: שבע נביאות נתבאו להם
 וע"ש לישראל מאן נינהו שרה מרים דבורה חנה אביגיל
 דש"א יא חולדה אסתר. שרה דכתי' *אבי מלכה ואבי יסכה
 נרא' יא וא"ר יצחק יסכה זו שרה ולמה נקרא שמה יסכה
 סס כא (שסכה) [שסכתה] ברה"ק והיינו דכתיב *כל
 אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה. דבר אחר
 סס יב יסכה שהכל סוכין ביופיה (והיינו דכתיב *ויראו
 שנות טו אותה שרי פרעה). מרים דכתיב *ותקח מרים
 סוטה ס' קהנביא' אחות אהרן וגו' אחות אהרן ולא אחות משה
 וב"ש אמ' רב נחמן אמ' רב מלמד שהית' מתנבא' כשהיא
 דש"א אחות אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שמושיע
 יגחם סיכה המורשת ובימי אמליה אמוץ אמוץ אמר ליה לאמליה
 מדוע דרשת את אליה ארס אליהו אלישע יונה בן אמיתי ישעיה
 ע' הגי' בימי מנשה יואל נקום דנקוק בימי יאשיהו לפכיה וירמיה ואזריה
 כדש"י מקרינת היערים ליהויקים בגולה יחזקאל דניאל בשנת שתיס
 בגו' לדריג ברוך פריה שריה מקסיה קגי זכריה ומלאכי ומרדכי בלשן
 בסדר עולם. ועל דניאל אמרינן לעיל דאיהו לא כניא לא אסיק
 דניאל ועייל שמעיה שאמר לרזנעס אל תעלו ואל תלקמו עם
 אסיכס בני ישראל ב' לא ידעתי: נתבצר להם לשון גבוה כמ
 גדולות ובלורות בשמים: כשהית' אחות אהרן ועדיין לא נולדו

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה בלא

את ישראל כיון שנולד משה נתמלא כל הבית
כולו אורה עמד אביה ונשקה על ראשה אמ' לה
בתי נתקיים נבואתך וכיון שתטילוהו ביאור *עמדה נגח' צמד
אמה ושפחה על ראשה אמרה לה היכן נבואתך ^{אני}
והיינו דכתיב *ותחצב אחותו מרחוק לדעת מה ^{שמות ב}
ועשה לו מה יהא בסוף נבואתה. דבורה דכתיב
*ודבורה אשת נביאה אשת לפידות (א"ר יצחק) ^{שופטים ד}
מלמד שהיתה עושה פתילו' למקדש. *והיא יושבת ^ס
תחת תומר מאי שנא תחת תומר א"ר שמעון בן
אבשלום משום יחוד. ד"א מה תמר זה אין לו
אלא לב אחד אף ישראל שכאוחו הדור (אין) [לא
היה] להם אלא לב אחד לאבותם שכשמו' חנה
דכתיב *ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בת' רמה
קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן ^{שמואל ב}
נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך ^{שקרון}
נמשכה מלכותן *אין קדוש כה' כי אין בלתי ^{הוא דבר}
משה: פתילות למקדש למשכן שלה: משום יחוד (בשעה שזכי ^{חש"כ}
אדם באין ליטול עלה ממנה יושבת תחת תומר שלא תשב עמו ^{סך עלול}
בסתר) שהוא גבוה ואין לו כל ואין אדם יכול להתיחד ^{להסתבר}
כמו בבית (ותחת שאר חילכות יש כל שיש להם ענפים סמוך ^ס
לשיקרן): לב אחד שרף יש לו (בתוך חלל שקורין מדולי') כמו שיש
לאיין חנה אכל אין לו בענפיו אלא בגזעו על פני כל גבהו: רמה
קרני ולא רמה פכי זו היא נבואתה שכתבנא על שאול ויהוא
שלא תמשך מלכותם במשימת דוד ושלמה כתיב קרן השמן ובמשימת

שמואל
א ב
שקרון
הוא דבר
המתקיים

רבי
שמו
מאן
(א)
הם
הם
גיל
סכת
סכת
כל
אחר
ראו
ים
שה
היא
שוע
מניה
שעיה
זוריה
סתים
בלשן
אמיק
ו עס
כס
ולדו

נדכו'ס"ק צור כאלהינו א"ר יהודה בן מנשיא אל תקרי בלחך
 אלא לבלותיך בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת
 בשר ודם מדת ב"ו מעשה ידיו מכלין אותו אבל
 הקב"ה מבלה את מעשה ידיו ואין צור אל תקרי
 אין צור אלא אין ציור מנהגו של עולם אדם צר
 צורה ככותל ואין יכול להטיל בה רוח ונשמה
 קרבים ובני מעים. אבל הקב"ה צר צורה בתוך
 צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים.
 אביגיל דכתיב *והיה היא רוכבת על החמור ויורדת
 בסתר תהר בסתר תהר מן ההר מיבעי לי' אמ' (רבא)
 [רבא] בר שמואל מלמד שבא' על עיסקי הדם הבא
 מן הסתרים מלמד שנטלה דם בחיקה והראתה
 לו אמר לה וכי רואין דם בלילה אמרה ליה וכי
 דנין דיני נפשות בלילה. א"ל *מורד במלכו' הוא
 ע"ז ולא הוה צריך למדייניה (ונגמר דיניה וקאי) אמרה
 ליה עדיין שאול קיים הוא ולא יצא טבעך בעולם
 א"ל *וברוך שעמך וברוכה את אשר כליתני היום
 הוה מבוא בדמים (אמר רב תרי) דמים [תרתני משמע]

שאול ויהוא כתיב סך השמן: וכי רואין דם בלילה שנאמר אם
 אשאייר (לככל) [מכל אשר לו] עד אור הצקר משתי' בקיר ש"מ
 דהוה לילה וכי רואין דם בלילה אם טזא אם טהור והלא
 צריך להצקין מראיתו אם מה' מראות דם הטמא' צאסה הוא:
 וכי דנין דיני נפשות בלילה והא כתיב דיכו לנקר משפט וכתיב
 והוקע אותם לה' כגד השמש: כליתני מכעת אותי: מבוא בדמים

נחלת וביאור נפשים: כשהיה אדם ויהי ויהי לא ידע

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רלב

(דס נדה ודס שפיכות דמים) מלמד שגלתה שוקת
 וחלך דוד לאורה ג' פרסאות ואמר לה והשמעי לי אמר'
 לו * ולא תהיה זאת לך לפוקה ולמכשול זאת מכלל
 דאיכא אחריתי ומאי ניהי דבת שבע ומסקנ' הכי
 הוה * והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את
 ה' אלהיך כי הוה אויל קאמרה ליה (והיה כי
 ייטב) * [והיטיב] ה' לאדוני וזכרת את אמתך אמ' שס
 רב נחמן היינו דאמרי אינשי איתתא בהדי שותא שס
 פילכא אי נמי שפיל ואזיל בר אוזא ועינוהי מטייפין.
 חולדה דכתיב * וילך חלקיה הכהן ואהיקם ועכבור מלכיס נ
 ושפן ועשיה אל חולדה הנביאה אשת שלום בן כב
 תקוה ובמקום דקאי ירמיה היכי מתנבאה איהי
 אמרי בי רב משמיה דרב חולדה קרובת ירמיה
 דס נדה ושפיכות דמים: שגלתה שוקה וכתאיה לה [וגזעה]
 ולא שמעה לו כדמסיים ואזיל: לפוקה לשון כשלוך צרכים כדכתיב
 וסוק צרכים: ה"ג זאת מכלל דאיכא אחריתי ומאי ניהו
 מעש' דבת שבע ומסקנא הכי הוה וה"פ מדהו' ליה למיכתב
 ולא תהיה לך לפוקה מכלל שכתנבאת לו שסופו להכשל צביאה
 אקרת ומאי כיהו בת שבע ומסקנא הכי הוה סוף שעלתה לו כן
 אלמא כביאה הוה שכתקיימ' כנזאתה: בהדי שותא פילכא
 בעוד שהאשה מדברת היא עוה כלו' עס שהיתה מדבר' עמו על
 בעלה הזכירה לו על עלמה שאס ימות ככל ישאנה: מטייפין
 לופים למרמוק: ובמקום ירמיה היכי נתנבאה איהי הכי
 ירמיה עמד משנת י"ג ליאשיהו שכאנ' אשר היה דברה' אל(יו בימי

סאי ססו'
 לא שייך
 הכא ועיין
 כח"ס
 ש"ס כס

לתק
 מדת
 אבל
 קרי
 צר
 מה
 חוק
 יים.
 דת
 בא
 גבא
 תה
 וכי
 הוא
 דת
 לם
 יום
 מע'
 אס
 ש"ס
 הלל
 ווא:
 תינ
 מים

היתה ולא אקפיד עלה ויאשיהו גופיה היכי שביק
 ירמיה וקא משרר לה להולדה א"ר שילא משני
 שהנשים רחמניות הן. ר' יוחנן אמר ירמיה הוא
 דלא הוה חמן שהלך להתחזיר עשרת השבטים
 יחזקאל וימנ"ל דאהרזר דכתיב * כי המוכר אל הממכר לא
 ישוב אפשר דיוכל בטל הוא ונביא מתנבא עליו
 שיבטל אלא מלמד שהחזירן ירמיה ויאשיה [מן
 חלכיס * אמון] מלך עליהם מנ"ל דכתיב * מה הציון הלז
 כג אשר אני רואה [ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר
 איש האלהים אשר בא מיהודה ויקרא את הדברי
 האלה אשר עשית על המזבח בית אל] וכי מה
 יאשיהו [ירמיהו] והספר כמלא בשנת י"ק ליאשיהו ועליו שלק אלל
 קולדה: כי המוכר אל הממכר לא ישוב יחזקאל אמרו והוא
 לתנבא בתוך י"א שנה שצין גלות יכניה לקרבות ירושלים ומתנבא
 שיהא בטל היובל והמוכר גדהו לא ישוב לו: אפשר היובל בטל
 משגלו עשרת השבטים (צומן) [בימי] יחזקיהו שנת' לכל יושביה
 צומן שלל יושביה עליה ולא צומן שגלו מקלתן כמלא אתה חומר
 משגלו שנת ראובן ושנת גד וקמי שנת סנשה [כבר] בטלו היובלות
 ויחזקאל מתנבא אחר צומן שיבטל: אלא מלמד שירמיהו החזירן
 באותה שנה שנתל הספר והיא שנת י"ק ליאשיהו וכששלק
 על דברי הספר אלל קולדה לא הי' ירמי' שם (ויאשיהו הסלק מלך
 עליהם) וקורו למכות את היובל ולא הספיקו למכות אלא ה'
 שמיטות עד שקרב הבית: ויאמר מה הציון ניאשיהו כתיב בהיותו
 בבית אל ושרף עלמות הסומרי' על המזבח שעשה ירבעם: מה

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רלג

מיבו של יאשיהו על המזבח בכית אל אלא מלמד
(שירמיה החזירן ויאשיהו) [שיאשיהו] מלך עליה
רב נחמן (בר יצחק) אמר מהכא *גם יהודה שת הושיע ו
קציר לך בשוכי שבות עמי. אסתר דכתי' *ויהי אסתר ה
ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות. מלכות בגדי
מלכו' מיבעי לוי (א"ר חנינא מלמד) [אלא] שלבשת'
רוח הקדש כתיב הכא ותלבש אסת' מלכו' וכתי'
התם *ורוח לבשה את עמשי:
ד"ה א יב

אמר רב נחמן לא יאה יוהרא לנשי תרתי נשי כא
נביאות הוא דהויא יהיראין וסניין שמייהו סס
חדא שמה זיבורתא וחרא שמה כרכושתא זיבורת'
כתיב בה *ותשלח ותקרא לכרך בן אבינועם ואילו שופט' ד
איהו לא אולא לגביה. בכרכושתא כתיב בה
*אמרו לאיש אשר שלח אתכם אליו ולא קאמרה חלכיס ב
להו אמרו למלך. אמ' רב נחמן (אמ' רב) חולדה כ
הנביאה מבני בניו של יהושע היתה כתיב הכא
*בן חרחם וכתיב התם *ויקברו אותו בגבול נחלתו סס
בתמנת (סרח וכתיב) *חרם. איתיבירה רב עינא יושיע כד
שופט' ב

מיבו בבית אל והלא משל מלכי ישראל היה שהרי העמיד
ידעם את העגל: שת קציר עשה קיל וגדולה כמו תשלך
קלירה עשה קליר כמו כטע:

לא יאה יוהרא לנשי לא נאה קשיבות לנשים: וסניין שמייהו
שמותיהן מאוסין: זיבורתא דזורה: כרכושת' קולדה:
בן חרחם ואע"ג דקרא על צעלה קא מסהיד מיהו צמעשה

סבא לרב נחמן (ואמרי לה רב עזרא סבא לרב
 נחמן) ח' נביאים והם כהנים יצאו מרחב הזונה
 ואלו הן נריה ברוך שריה ומחסיה ירמיה חלקיה
 חנמאל ושלום ר' יהודה אומר אף חולדה מבני
 בניה של רחב הזונה היתה כתיב הכא *בן תקוה
 וכתוב התם *את תקות חוט השני הזה א"ל עינא
 סבא ואמרי לה פתיה אוכמא מיני ומינך תסתיו
 שמעתתא דאיגיירה ונסבה יהושע ומי הוה לי בני
 ליהושע והכתיב *נון בנו יהושע בנו בני לא הו
 ליה אבל בנתא הו ליה. *בשלמא אינהו מפרשי
 אבל אבהתייהו מנא לן כדעולא דאמר עולא כל
 מקום ששמו ושם אביו בנביאות בידוע שהוא נביא
 בן נביא שמו ולא שם אביו בידוע שהוא נביא
 ולא בן נביא כל ששמו ושם עירו מפורש בידוע
 דידה כתיב: מיני ומינך כו' על ידי ועל ידך יתפרש אמתית של
 דבר הא והא הוה: נון בנו וגו' את שנט אפרים יקם הכתוב
 עד יהושע ומיהושע ולמט' לא יקם איש: בשלמא אינהו
 ירמיהו וקנמאל (ברוך ושרי') מפרשי בכנזאה קנמאל דכתיב ויצא
 אלי קנמאל בן דודי בדבר ה'. ברוך ושריה מליכו שהיו תלמידי
 ירמיה. ברוך דכתי' מפיו יקרא אלי את הדברי' האלה ואני כותב
 על הספר וגו' שריה בסוף ספר ירמיה הדבר אשר לוח ירמיהו
 הכניא את שריה בן כריה בן מחסיה ומליכו בתלמידי הכנאים
 שהיו כנאים נקה רוק אליהו על אלישע ויהושע תלמידו של
 משה ולקמן תנינן בבבוייתא ברוך בן כריה ושריה בן מחסיה

ש
 ש
 ס
 בא
 צ
 ב
 ו
 מ
 נ
 ר
 ו
 מ
 א
 ב
 ת
 (ב
 ד
 ו
 ל
 ה
 ש
 ב

חלכיס ב
 כנ
 יהושע ב

ד"ה ס
 טו

ד
 כ
 כ
 כ

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רלד

שהוא נביא מאותה העיר שמו ולא שם עירו בידוע
 שהוא נביא מירושלים במתניתא חנא כל שמעשיו
 סתומין ומעשה אבותיו סתומין ופרט לך הכתוב
 באחד מהם לשבח כגון *דבר ה' אשר היה אל
 צפניה בן כושי בן גדליה בן אמריה בן חוקיה
 בידוע שהוא צדיק בן צדיק וכל (שמעשיו סתומין
 ומעשה אבותיו סתומין ופרט) [שפרט] לך הכתוב בא
 מהם לגנאי כגון *בחדש השביעי בא ישמעאל בן
 נתניה בן אלישמע מזורע המלוכה בידוע שהוא
 רשע בן רשע. אמר רב [נחמן] מלאכי זה מרדכי
 ולמה נקרא שמו מלאכי מפני שהוא שני למלך.
 מיתובי ברוך בן נריה ושריה בן מחסיה ודניאל
 איש חמורות ומרדכי בלשן חגי זכריה ומלאכי
 כולם נתנבאו בשנת שתים לדריוש (קא השיב
 מרדכי וקא השיב מלאכי) תיובתא:

חניא הכי יהושע בן קרחא אומר מלאכי זה עזרא כב
 וחכמים אומרים מלאכי שמו. אמר רב נחמן
 (בר יצחק) מסתברא כמאן דאמר מלאכי זה עזרא
 דכתיב בנבואתיה דמלאכי *בגדה יהודה ותועבה מלאכי
 ודניאל ומרדכי וקגי זכריה ומלאכי כלס כתנבאו בשנת שתים
 לדריוש: ישמעאל בן נתני' הוא שהג את גדליהו בן אחיקם
 הלדיק: בשנת שתים לדריוש האחרון כתנבאו לכני הגולה
 שיקזרו לזכות זב"ט שכתנבאה המלאכה י"ט שנה ע"י השמרונים
 משהתקילו זב"ט בימי כורש: הוא חסד המלך
 בגדה יהודה וגו' סופיה דקרא ובעל זת אל ככר:

נעשתה בישראל וירושלים [כו חלל יהודה קודש
ה' אשר אתה ובעל בת אל נכר] ומאן אפרוש נשים
עולל נכריות מישראל עורא דכתיב זוען שכניה בן יחיאל
מבני עילם ויאמר לעורא אנחנו מעלנו באלהינו
ונושב נשים נכריות מעמי הארץ. ח"ר ארבע נשים
יפיפיות היו בעולם ואלו הן שרה ורחב אביגיל ואסתר
ולמ"ד אסתר ירקרוקת הייתה אפיק אסתר ועיוק
ושתי. ח"ר רחב בשמה ונתה. יעל בקולה. אביגיל
בזכירתה. מיכה בת שאול בראייתה. א"ר יצחק
כל האומר רחב רחב מוד נקרו. אמר ליה רב
נחמן אנא אמינא ורא מקדינא ולא אכפית לי מינה
א"ל כי קאמינא כיודעה ומכירה קאמינא:

כג ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו' מאן אמר

רב אמר שגברה לבו שרל דהמן

מאחשורוש (א"ד על אחשורוש רב שומי בר חייוא)

[ושמואל] אמר גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה

(דלא עביר דינא) וזבואנה נערוח אסתר וסריסיה

ויגידו לה ותתחלחל מאי ותתחלחל רב אמ' שפירסה

בשמה ונתה המזכיר את שמה כגרר אורי תאות זכות: מיד

נקרי רואה קרי:

ה"ג מאי אמר כשלעק לעקה גדולה ומרהמה היה חומר בלעקמו:

רב אמר כך היה לועק ראו שגבה המן מאחשורוש שאלאו

לבו לדבר שלא עלה על לב המלך: גבח מלכא עילאה ממלכא

תתאה כנוי הוא להסך בלשן נקיה: ותתחלחל המלכה מאד

ה"ג אמר כשלא עלה על לב המלך: גבח מלכא עילאה ממלכא

תתאה כנוי הוא להסך בלשן נקיה: ותתחלחל המלכה מאד

ה"ג אמר כשלא עלה על לב המלך: גבח מלכא עילאה ממלכא

תתאה כנוי הוא להסך בלשן נקיה: ותתחלחל המלכה מאד

סס
גיל' אחרת
חאי כעשה
חולת
כפול
דרשו
לשון
כקבים
חלולים
רש"א

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה חלה

נדה (ושמואל) [ורבי ירמיה] אמר שהוצרכה לנקביה
וחקרא אסתר להתך אמר רב התך זה דניאל
ולמה נקרא שמו התך שחתכוהו מגדולתו ושמואל
אמר שכל דברי מלכות נחתכין על פיו והצוהו על
מרדכי לדעת מה זה ועל מה זה א"ר יצחק (נפחא)
שלחה ליה שמא עברו על חמשה חומשי תורה

דכתיב ביה *מוה ומוה הם כתובים. ויגידו למרדכי
את דברי אסתר ואלו איהו לא אויל לגביה (א"ר
אבא בר כהנא) מכאן שאין משיבין על הקלקלה.
לך כנוס ארז כל היהודים הנמצאים בשושן עד
אשר לא כדת מאי אשר לא כדת א"ר (ירמיה
בר) אבא שלא כדת (כל יום ויום) שבכל יום ויום
*באונס ועבשיו ברצון. וכאשר אבדתי אבדתי בשם
שאבדתי מבית אבא כך אובר ממך. ויעבור מרדכי

כתמוסם חלל גוסה: שחתכוהו מגדולתו כימי אסורוס שהרי ג"כ פ"ק
בלשאר השליטו תלתא במלכותי וכן דריוש המדי שנת' ועילא
מכהון סרכין תלתא די דניאל חד מכהון וכן כירש שנת' ודניאל
דנא הללק במלכות דריוש ובמלכות כורש פרסא' (ולא יותר
כשהומלך) [ופשמלך] אסורוס חתמו מגדולתו: ואילו איהו התך
לא אויל להשיב שליחותו: על הקלקלה שהיתה אסתר מונעת
עלמה מלבא אל המלך לפיכך לא השיב התך את שליחותו ואסתר
שלקה את דבריה ע"י אחרים; עד עבשיו כבעלתי באונס:
ועבשיו [מכאן] ואילך מדעתי: אובר ממך ואסורה חני לך
דאשת ישראל אכאכסה עותרת לבעלה ברכון אסורה לבעלה:

סמות לב
וכי'
סדנרות
כדחו כל
כתורה
דש"א
גי' גמ'
שיבד
עכשיו

ג"כ פ"ק
ע"ש
דש"א

רב אמר שהעכיר יום טוב הראשון של פסח בתענית
ושמואל אמר עורקמא דמיא עבר:

כד ויהי כיום השלישי ותלבש אסת' מלכות בגדי
מלכו' מיבעי ליה א"ר אלעזר א"ר חנינא

מלמד שלבשתה רוח הקדש כתיב הכא ותלבש
וכתיב התם *ורוח לבשה את עמשי וא"ר אלעזר

א"ר חנינא לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה
בעיניך שהרי ב' גדולי הדור ברכום ב' הדיוטות

ונתקיימה בהם ואלו הן דוד ודניאל דוד דברכיה
ארונה דכתיב *ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך

ירצך. דניאל דברכיה דריוש דכתיב *אלהך די
אנת פלח לי וגו' וא"ר אלעזר א"ר חנינא אל תהי

קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את
שרה *הנה הוא לך כסות עינים ונתקיים בורעה

שנא' *ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו. וא"ר אלעזר
א"ר חנינא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדרת

בשר ודם מדרת ב"ו אדם שופת את הקדרה ואח"כ
נותן לתוכה מים והקב"ה נותן מים ואח"כ שופת

את הקדרה לקיים מה שנא' *לקול תחו המון מים
בשמים ואר"א א"ר חנינא צדיק אבד לדורו אבד

י"ט ראשון של פסח היה בתענית שהרי צי"ג צניסן ככתבה
האגרת וכתב' הדת בשושן וי"דוט"ו [וט"ז] התעכו ובט"ז כתלה הקן

לערב: עורקמא דמיא עבר לאסוף את היהודים שנעצר השני:
שופת קדרה מוסיפה על הכירה היא קרויה שפיתה:

ד"ה ט יב
ש"כ כד
וכתקיים
דכתיב
וייגת' ה'
לאהן גו'
דניאל ו
ברא' כ
שס כו
ירמיה
בגמ'
כחאמר'
בהפיק

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רלו

משל לאדם שאבדה ממנו מרגלית כל מקום שהיא
 (הולכת היא) מרגלית [שמה] והיא לא אבדה
 אלא לבעלה. וא"ר אלעזר א"ר חנינא כל האומ'
 דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנא' *ותאמ'^{לסתר כ}
 אסתר למלך בשם מרדכי. וא"ר אלעזר א"ר חנינא ^{ע"י ג"י}
 מ"ד וכל זה איננו שוה לי מלמד שכל גנזיו של ^{הגנ'}
 אותו רשע היו חקוקים לו על לבו וכשראה את
 מרדכי יושב בשער המלך היה אומר וכל זה איננו
 שוה לי משום דרואה מרדכי יושב בשער המלך
 אומר וכל זה איננו שוה לי אין כדאמ' רב חסדא
 זה בא בפרוסבולי וזה בא *בפרוסבוטי (בולי אלו ^ס
 עשירים שנא' *ושברתי את גאון עוזכם. ותני רב ע"ב
 יוסף אלו בולי שביהודה בוטי אלו עניים וכן הוא אינו כגנ'
 אומר *והעבט תעביטנו) אמר רב פפא וקארו לי ^{וכראה}
 עבדא דאזבן בטולמי דנהמא: וא"ר אלעזר א"ר ^{שהוא לשון}
 חנינא עתיד הקב"ה (לתת) [להיות] עטרה בראש ^{רש"י ויב'}
 כל צדיק וצדיק שנ' *ביום ההוא יהיה ה' צבאו לעטרת ^{ברש"י}
 צביוגו' מאי לעטרת צביו ולצפיר' תפארה לעושי' צביונו ^{וכראו כו}
 ולמצפי' תפארתו יכול לכלת' ללשאר עמו מאי לשאר ^{דכריס טו}
 זה בא בפרוסבולי מרדכי נא אליו בטענת עושר והמן נא בטענת ^{ישעיה כח}
 עובי שמכר המן את עלמו למרדכי קודם לכן ימים רבים נככר ^{חלק וע"ס}
 לקס: בולי לשון עושר כדאמרינן במס' גטין ושברתי את גאון
 עוזכם אלו בולאות שניהודה: [בוטי ל' עכויות כמו והעבט תעביטנו]:
 בטולמי דנהמא נככר לקס עאריס לקס שעורי' תרגום וכתן

עמו למשי' עצמו כשירי'. (ולרוח משפט ליושב על
 המשפט ולגבורה משיבי מלחמה שעה.) ולרוח
 משפט זה הדין [את יצרו ליושב על המשפט זה
 הדין] דין אמת לאמתו ולגבורה זה המתגבר על
 יצרו משיבי מלחמה אלו שנושאים ונותנים במלחמתה
 של תורה. שעה אלו ת"ח שמשכימין ומעריבין
 לבתי כנסיות ולבתי מדרשו' אמרה מדת הדין לפני
 הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו א"ל [הקב"ה
 יעני' כח ישראל עסקו בתורה נכרים לא עסקו בתור' א"ל] * וגם
 אלה ביין שגו וכשכר תעו פקו פליליה ואין פקו אלא
 ש"ס גיהנם שנא' * ולא תהיה זאת לך לפוקה ואין פליליה
 שנות כח אלא דיינים שנא' * ונתן בפלילים. ותעמוד בחצר
 בית המלך הפנימית א"ר לוי כיון שהגיעה לבית
 מליס כח הצלמים נסתלקה מטונה שכינה ואמרה * אלי אלו
 למה עזבתני וגו' שמא אתה דן על שונג כמויד
 ועל אונס כרצון או שמא על שקראתו כלב שנא'
 עשרין טולמיה דלקמי: ולרוח משפט לשופט את רוסס יהיה
 לעטרה: דן את יצרו כוסהו לשונ בתשוב': מתגבר על יצרו
 אינו הולך אחריו לעבור עבירה: שמשכימין ומעריבין והיינו
 שעה שבעי' שוערים לפתוק דלתות בהשכמה ולאחר שם עד
 זמן כעילתן: וגם אלה אלו רשעים הכדוכים בגיהנם: ביין שגו
 כלוי' (אם אני עושה בהם דין) גם הם הרשיעו לכך (הם כדוכים)
 [דכס]: פקו פליליה לגיהנם נשפטו: אלי אלי למה עזבתני
 כמזמור אילת השקר הוא: אונס אע"פ שאני בזה אלו מאלו

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה הלז

*הצילה מחרב נפשי מיד בלב יחידתי חזרה וקראתו תלים כנ
 ארוה שנ' *הושיעני מפני אריה ומקרני רמים עניחני .
 ויהי כראות המלך גו' א"ר יוחנן ג' מלאכי השרת ^{ינקיד'}
 נודמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה ^{ז"ח}
 ואחד שמושך עליה חוט של חסד ואחד שמתח
 שרביטו של אחשוורוש וכמה מתחו א"ר ירמיה
 בר אבא שתי אמות היה והעמידו על י"ב ואמרו
 לה על י"ו *ריב"ל אמר כ"ח זרב חסדא אמ' ס'גי' הגו'
 וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה וכן אתה ^{ולחורי לה}
 מוצא בשיני רשעי' דכתיב *שיני רשעי' שברת ^{על כ"ד}
 ואמר ר"ל אל תקרי שברת אלא שרכבת ^{כחתימתא}
 רבה בר עופרן אמ' משום ר"א ששמע מרבו ורבו ס'
 מרבו מאתים . ויאמר לה המלך גו' עד חצי המלכו' ^{תלים ג}
 (אמר רבא) עד חצי המלכו' ולא כל המלכו' ולא ^{ס"ק}
 דבר שחוצץ במלכו' ומאי הוא זה בנין בהמ"ק : ^{הרואה}
 ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבא המלך והמן ^{ועיין}
 אל המשתה ת"ר מה ראתה אסתר שומנה ארז ^{שס}
 רש"ח

אונם הוא : הצילה מחרב נפשי באותו מזמור הוא : אמתה
 של בת פרעה ומשלק את אמתה : בשיני רשעים עיג מלך
 הנצן בצרכות נפרק הרואה שעקר הר בר שלשה פרסאיו להשליכו
 על מחנה ישראל וכתבו על ראשו ושלק הקב"ה כמלים ונקננהו
 וככנס צלוארו ונקש לשמטו וכשתרנבו שיכו לכאן ולכאן ומשיכי
 רשעים נפיק להאי דרשה דלכתוב קרא וכן רשע אלא י' דשכיו"ס
 דרשעים הרי ס' : ולא דבר שחוצץ במלכות נטין הגית שהוא

המן ר' אליעזר אומר פחים טמנה ללכדו שנא
 תלי סט *יהי שלחנם לפניהם לפח ר' יהושע אומר מבית
 מולי כה אביה למדה שנא *אם רעב שונאך האכילהו לחם
 ונוי (וה' ישלם לך א"ת ישלם לך אלא ישלימנו
 לך) ר"מ אומר כרי שלא יאול עצה וימרוד. ר'
 יהודה אומר כרי שלא יכירו בה שהיא יהודית
 ר' נחמיה אומר כרי שלא יאמרו ישראל אחות
 לנו בבית המלך ויסיחו דעתם מן הרהמים רבי
 יוסי אומר כרי שיהא מצוי לה בכל עת ר"ש בן
 מנסיא אומר אולי ירגיש המקום ויעשה נס רבי
 יהושע בן קרחה אומר הסבירה לו פנים כרי שיהרג
 הוא והיא. אמ' רבן גמליאל אחשורוש מלך הפכפך
 היה ואמר ר"ג עדיין צריכין אנו למודעי דתניי
 ר"א המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו בשרים.
 רבה אומר *לפני שבר גאון. אבוי ורבא דאמרו

באמצע העולם כדאמרינן במסכת יומא אבן שתיה שממכה נשתת
 העולם: מבית אביה למדה שמעה התיכוקו קורין כן: וימרוד
 במלכות שהיתה שצתו מללסת: שיהא מצוי לה אולי תוכל
 להכשילו בשום דבר לפני המלך: ירגיש המקום שאני מקרבת
 שוכיהם של ישראל א"כ ירגיש שאני לריכה להקניף לרשע זה ולזלזל
 בכבודי: שיהרג הוא והיא שיהא המלך קושדה ממכו ויהרוג את שניה
 [וכי גזרי גזרתא ומית קד מיכיהו בטלי לה]: מלך הפכפך
 היה אחשורוש וקחר בדבורו. אמרה אולי אוכל לפתותו עליו
 ולהורגו ואם לא יהיה מזומן לי תעבור השעה ויקזור בו:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רלח

תרוייהו *בחומם אשית את משתיהם. אשכחיה ירמי' כל
רבה בר אבוב לאליהו א"ל כמאן חוייה אסתר
ועבדה הכי א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי.
ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו וכמה
רוב בניו רב (חסדא) אמר שלשים י' מתו וי' נתלו
וי' שמחזירים על הפתחים רבנן אמרי אותם
שמחזירי' על הפתחי' ע' היו שנא' *שבעי' בלחם ^{ע"א כ}
נשברו אל תקרי שבעים אלא שבעים ורמי בר
(חמי) [אבא] אמר כולן ר"ח היו שנא' ורוב בניו
ורוב בגימט' הכי הוי. ורוב בגימט' מאתן וארכיסר
הוי אמר רב נחמן בר יצחק ורב כתיב. בלילה
ההוא נדרה שנת המלך א"ר תנחום נדרה שנת'
מלכו של עולם. ורבנן אמרו נדרו עליוני' ותחתוני'
אמ' (רבה) [רבא] נדרה שנת המלך אחשורוש ממש
נפלה לי' מלתא בדעתיה אמ' מאי דקמן דומנתיה

בחומם אשית משתיהם על בלשנך וסיעתו כאמר באבס מן
המלכא שכלקס עם דריוש וכורש שהיו לריס על בבל וכלקס בלשאלר
באותו היום היו (למיס) [קמיס] ועיפסיס וישבו לשתות וכשתכרו
ובאות' (הלילה) [היום] כהרג ואף אסתר אמרה מתוך משתיה'
אל רשעים פורענות בא עליהם: שבעים בלחם נשברו יוכתן
תרגס על בכיו של המן: שנת מלכו של עולם דוגמתו ויקץ
כישן ה' לכקוס נקמתו: נדרו עליונים שהיו מלאכים מבהילין
אותו כל אותה הליל' ואומרי' כפוי טובה שלם טובה למי שעשאה לשון
מורי. וי"מ כדדו עליוכי' כדי שירבו תחתוני' לבקש רמי' על הדבר:
מאי דקמן דומינתיה כלי' מה זאת הבאה לפני עכשיו דבר קדש הוא

אסתר להמן בהדאי דילמ' עצה קא שקלי עליה דההוא
 גברא למקטליה הדר אמ' אי הכי הוה לא הוה איניש
 דרחים לי והוה מודע לי הדר אמר דלמא איכא
 איניש דעכיד בי טיבותא ולא פרעתיו משום הכי
 מימנעי אינשי ולא מגלו לי מיד ויאמר להביא את
 ספר הזכרונ' וגו' ויהיו נקראי מלמד שנקראי מאלהי
 וימצא כתוב כתב מיבעי ליה. (אמ' רב יצחק נפתא)
 מלמד * ששמי מוחק וגבריאל כותב. א"ר אסי
 (א"ר חנינא בר פפא) דרש ר' שילא איש כפר
 תמרתא ומה כתב של מטה של זכותן של ישראל
 אינו נמחק כתב של מעלה עאכ"ו: ויאמר המלך
 מה נעשה יקר וגדולה וגו' לא נעשה עמו דבר
 (חנא) [אמר רבא] לא מפני שאוהבי את מרדכי
 אלא מפני ששונאים את המן. הבין לו חנא לו הבין
 ויאמרו נעדי המלך אליו הנה המן יובא המן וגו'
 ועשה כן למרדכי א"ל מנו מרדכי א"ל מרדכי
 היהודי [א"ל] טובא איכא מרדכי ביהודאי א"ל
 היושב בשער המלך א"ל (ההוא) סגי בחדא דסקרת'

וסיק לה
 חזקתיה
 נקראי
 ולא
 קוראי
 טז
 ושמי
 הוה כן
 המן עיין
 בתרנו'

זה: כתוב שמע שהיה כתוב וקדש כתב שמע מעיקרא וימלא
 כתוב בספר זכרון אשר הגיד מרדכי: ששמי סופר המלכים היה
 סימי כורש ושוכא ישראל היה כמו שכתוב בספר עזרא שכתב שטכה
 על צדק הנבית עד שזוה כורש לבטלו זאף בימי אקסורוש עשה כן
 שכל' ובמלכות אקסורוש בתקלת מלכותו כתבו שטכה וגו' (ובנו
 של המן הוה כלמדין בס"ע גבי עשרת בני המן הם שכתבו
 שטכה): לו הבין לצורך עמנו: דסקרתא ספר:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רלס

אי נמי בחדא נהרא א"ל אל חפל דבר מכל אשר
 דברת *גמר והב ליה. ויקח המן את הלבוש ואת
 הסוס אול ואשכח רבנן דיתבי קמי מרדכי וקא
 מחוי להו הלכות קמיצה לרבנן ביון דחוייה מרדכי
 דאפיק לקבליה וסוסיה מיחד בידיה מירתח א"ל
 לרבנן האי רשיעא למקטל נפשי קא אתי זילו
 מקמיה די לא חכוו בגחלתי בהוא שעתא נתעטף
 מרדכי וקם ליה בצלותא אתא המן ויחיב לי' קמייהו
 ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה. א"ל במאי
 עסקיתו א"ל דכי הוה בית מקדשא קיום רחמנא
 אמר מאן דמנדב מנחה לוייתו מליא קומציה *ממנה
 וליקטר על גבי מדבחא וליכפר ליה א"ל אחא
 מלא קומצא דקמחא דידכו ודחי י' אלפא ככרי
 בספא דההוא גברא א"ל רשע עכרא דקנה נכסי'
 עבד דמאן נכסים דמאן א"ל קום לכוש הני מאני
 ורכיב האי סוסיא דקא בעא לך מלכא א"ל לא
 וכילנא עד דאולינא לבי בני ואשקול במויא דלאו
 אורח ארעא לאשתמושי במאני דמלכותא הכי
 אדהכי והכי שדרה אסתר ואסרתינהו לכולהו בי
 בני ולכולהו אומני עייליה איהו לבי בני ואסחיה
 ואול ואייתי זוגא מביתיה וקא שקיל במוייה בהדי
 נהרא ליטול מכס: לרבנן תלמידיו: קמיצה היה דורס נעניכו
 של יום וי"ו נכיסן היה יום תכופת העומר: לבי בני מרמץ:
 ואשקול במוי' אגלק את שערי: ואסרתינהו לותה עליהם
 להקניאם: אומנים ספרי': זוגא זוג של מספרי':

ג' סגנו'
 ס' כתי'
 ס' ליה

ג' סגנו'
 דסולמא

דקא שקיל ליה אינגיד ואתנח א"ל אמאי קא מתנחת
 א"ל גברא דחשיב ליה למלכא מכולהו רברבנותה
 השתא שויה בלאני וספר א"ל רשע לאו ספר
 כפר קרצום היית תנא המן ספר של כפר קרצום
 הוה כ"ב שנה בטר דאשקיל ליה כמויה אלבשיה
 א"ל סליק רכיב א"ל לא יכילנא דכחיש חילאי
 מתעניתא. גחין ליה ורכיב וכי הוה סליק כמיש
 כד ביה א"ל ולא כתיב *בנפול אויבך אל תשמח א"ל
 דנריס לג' רשע ה"מ בישראל אבל בדודכו כתי' *ואתה על
 במותימו חדרוך. ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש
 כי נקיט ואזיל בשבילא (דמתא) [דכי המן] חזיתיה
 ברתיא דהות קיימא באיגרא סברה האי דרכיב
 אבוה הוא והאי דמסגי קמיה מרדכי. שקלה עציצא
 דבית הכסא ושדיא ליה ארישיה דאבוה דלי עיניה
 וחזייא (כיון דחזאי) דאבוה הוי נפלה מאיגרי ומתח.
 והיינו דכתיב וישב מרדכי אל שער המלך א"ר
 ששת ששב לשקו ולתעניתו והמן נדחף אל ביתו
 אבל וחפוי ראש אבל על בתו וחפוי ראש מדבר
 שאירעו. ויספר המן לורש אשתו גו' מ"ש התם
 דקרו להו אוהביו ומ"ש הכא דקרו להו חכמיו
 א"ר יוחנן מלמד שכל האומר דבר חכמה אפילו
 עציצא כלי קרס: ולתעניתו יוס' ג' לתעניתו היה שהתקיל
 להתענו' ציוס י"ד צניסן ומה שקרא המקרא ליוס' אתמול [שלישי]
 ויהי ציוס השלישי ותלגז' אסת' מלכו' יוס' ג' לשלוק הרליס היה:

מגילה נקראת פירק ראשון מגילה רמ

באוה"ע נקרא חכם. אם מזרע היהודים מרדכי
 גו' א"ל אם משאר שבטי ישראל קא אתי יכלת
 לי ואם משבט יהודה מנשה ואפרי' ובנימין קא אתי
 לא יכלת לי יהוד' דכתי' * ירך בעורף אויביך לאש' חט
 שבט אפרים ובנימין ומנשה דכתיב * לפני תליס פ
 אפרים ובנימין ומנשה עוררה את גבורתך ולכה
 לישועתה לנו. כי נפול תפול לפניו. דרש רבי
 יהודה בר' אלעאי שתי נפילות אלו למה מלמד
 שאמרו לו אומת זו משולה לעפר ומשולה לככבי
 כשהן יורדין יורדין עד עפר וכשהן עולין עולין
 (לרקיע) [עד לכוכבים] עודם מדברים עמו וסריסי
 המלך וגו' מלמד שהביאוהו בכהלה. כי אין הצר
 שוה בנזק המלך אמרה ליה צר זה אינו שוה בנזקי
 המלך איקני בושתי וקטלה ואיקני בדודי ובעי
 למקטלי ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר
 המלכה ויאמר ויאמר ל"ל א"ר אבהו בתחלה על
 ידי תורגמן כיון דא"ל בת מלכים אנא ומשאו
 מלכא קא אחינא אשתעי מיד בהדה ויאמ' לאסתר
 המלכה מי הוא זה. ותאמר אסתר איש צר ואויבהמן
 [הרע הזה] א"ר אלעזר מלמד שהיה מחוה כלפי
 אחשורוש ובא מלאך וסטר ידה כלפי המן (ואמרה
 אם מזרע היהודים יש זרע ציהודים שאס הוא בא מהס
 לא תוכל לו: מלמד שהביאוהו בכהלה ולא רקץ יפה מטכופו: אחשורוש
 שוה קוטש: מלמד שהיתה מחוה כלפי אחשורוש מרבו

דהוא הוא
 מיומר
 לכך דרשו
 דקאי על
 אחשורוש

(הזה). והמלך קם בחמתו וגו'. והמלך שבמנינת הבית
 מקושי שיכה לקימה מה קימה בחמה אף שיכה בחמה
 דאול ואשכח מלאכי השרת דאידמו לוי לגברי דקיימי
 ועקרי אילני דכוסתנא ושדו א"ל מאי עבידתייכו א"ל
 דפקדינו המן אתא לביתיה והמן נופל על המטה
 נפל מיבעי ליה א"ר אלעזר שבא מלאך והפילו
 עליה אמר (וי מדברא וי ממתא) [וי מביתא וי
 מברא] ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה
 עמי בבית. ויאמר הרבונה אחד מן הסריסי' וגו'
 א"ר (חמא בר חנינא) [אלעזר] אף הרבונה הרשע
 באותה עצה היה כיון שראה שלא נתקיימה עצתו
 אינו מיד ברח והיינו דכתיב *וישלך עליו ולא יחמול
 מידו ברוח יברח. וחמת המלך שככה שתי שכיבו
 הללו למה אחד של מלכו של עולם ואחד של
 ראשי אחשורושא דאחד של אסתר ואחד של ושתי *לכולם
 ח"י נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן וגו' וחמש
 חליפו שמלות אפשר דבר שנצטע' בו אותו צדיק
 דצריה אתה למד שהיה לה לומר המן הרע הזה (אלא שהיתה
 רופה לומר על אחשורוש איש נר ואויב ועל המן הרע הזה):
 נופל משמע לשון עושה והולך כופל תמיד רופה לזקוף ומלאך
 מסילו: וישלך עליו וגו' הקצ"ה משליך עליו על הרשע פורענות
 בלי קמלה: מידו ברוח יברח כפי סיעתו כפי עוזו כדקום
 מידו: אחת של אסתר שהיה אחשורוש כעם על מה שעתה
 המן לאסתר: דבר שנצטער בו אותו צדיק שכמכר יוסף לעבד

*ויכ
 חמ
 מיד
 אח
 עבי
 אל
 לו
 בח
 יצא
 אח
 בר
 רא
 בני
 בכ
 יוכ
 בני
 כש
 בכ
 *כ
 א
 חמ
 ע"
 צו
 רב

ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה
 עמי בבית. ויאמר הרבונה אחד מן הסריסי'
 א"ר (חמא בר חנינא) [אלעזר] אף הרבונה הרשע
 באותה עצה היה כיון שראה שלא נתקיימה עצתו
 אינו מיד ברח והיינו דכתיב *וישלך עליו ולא יחמול
 מידו ברוח יברח. וחמת המלך שככה שתי שכיבו
 הללו למה אחד של מלכו של עולם ואחד של
 ראשי אחשורושא דאחד של אסתר ואחד של ושתי *לכולם
 ח"י נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן וגו' וחמש
 חליפו שמלות אפשר דבר שנצטע' בו אותו צדיק
 דצריה אתה למד שהיה לה לומר המן הרע הזה (אלא שהיתה
 רופה לומר על אחשורוש איש נר ואויב ועל המן הרע הזה):
 נופל משמע לשון עושה והולך כופל תמיד רופה לזקוף ומלאך
 מסילו: וישלך עליו וגו' הקצ"ה משליך עליו על הרשע פורענות
 בלי קמלה: מידו ברוח יברח כפי סיעתו כפי עוזו כדקום
 מידו: אחת של אסתר שהיה אחשורוש כעם על מה שעתה
 המן לאסתר: דבר שנצטער בו אותו צדיק שכמכר יוסף לעבד

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רמא

*יכשל בו (זרעו) דאמר (רבה) [רבא] בר מחסיה א"ר ^{ע"ג} ^{שנת} ^{פ"ק} ^{וב"ש} ^{רש"א} ^{לש"מ}
 חמא בר גוריא אמר רב בשביד משקל ב' סלעי' ע"ג
 מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר בניו נתקנאו בו
 אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרי' (והדר
 עביד איהו מלחא בבנימין כי היכי דמקני אהוהי
 אלא) א"ר בנימין בר יפת (א"ר אלעזר) רמו רמו
 לו שעתיד לצאת ממנו בן שיצא מלפני המלך
 בחמשה לבושי מלכות ומנו מרדכי דכתי' ומרדכי
 יצא מלפני המלך וגומ' *ויפול על צוארי בנימין
 אחיו וגו' כמה צוארי' הוו לוי לבנימין. (א"ר בנימין
 בר יפת) א"ר אלעזר מרמז שכבה יוסף על מקדש
 ראשון ועל מקדש שני שעתידין להיות בחלקו של
 בנימין ועתידין ליחרב ובנימין בכה על צואריו
 בכה על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של
 יוסף ועתיד ליחרב *והנה עיניכם רואו' ועיני אחי ^{ע"ג}
 בנימן (א"ר בנימין בר יפת) א"ר אלעזר אמ' להם
 בשם שאין בלבי כלום על בנימן אחי שלא היה
 במכירתו כך אין בלבי עליכם שהייתם במכירתי
 *כי פי המדבר אליכם (א"ר בנימן בר יפת א"ר ^{ע"ג}
 אלעזר) כפי כך לבי *ולאביו שלח כזאת עשרה ^{ע"ג}
 חמורים נושאים מטוב מצרים מאי מטוב מצרי'
 ע"י קצאת ארסיו: יכשל בו גרסינן ולא גרסינן זרעו: כמה
 צוארים היו לבנימין ל"ג שכן דרך הכתוב לקרות צוארי לשון
 רגלים ועל חלקת צואריו נכה על צואריו:

א"ר בנימין בר יפת א"ר אלעזר שיגר לו יין ישן
 נפש' נ שדעת זקנים נוחה הימנו (וזהו מטוב מצרי') *וילכו
 גם אחיו ויפלו לפניו א"ר בנימין בר יפת א"ר אלעזר
 היינו דאמרי אינשי תעלא בעידניה סגיד לוי תעלא
 מאי בצירוחיה מאחזה אלא אי איתמר הכי איתמר
 *וישתחו ישראל על ראש המטה א"ר בנימין בר
 יפת א"ר אלעזר היינו דאמרי אינשי תעלא בעידניה
 סג' נ סגיד ליה: *וינחם אותם וידבר על לבם א"ר בנימין
 בר יפת א"ר אלעזר [מלמד] שאמר לתם דברי
 המתקבלים על הלב ומה עשרה נרות לא יכלו
 לכבות נר אחד היאך נר א' יכול לכבו עשרה נרות:
 כח ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: (א"ר
 אלעזר) א"ר יהודה אוחה זו תורה וכן
 משלי' הוא אומר* כי נר מצוה ותורה אור: שמחה זה יום טוב
 דברי' טו וכה"א *ושמחת בחגך. וששון (א"ר אלעזר) זו מילה
 מליס קיט וכה"א *שש אנכי על אמרתך. ויקר אלו תפילין
 דברי' כח וכה"א *וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך
 שיגר לו יין ישן לפי שדעת הזקנים נוחה הימנו והו' דבר הטוב
 הכוס לומר הכל: תעלא שועל: בעידניה חס תרא' שעתו מללסת:
 תעלא קרית לוי ליוסף אלל אמיו: מאי בצירוחיה משאר אמיו:
 אורה זו תורה שגור עליהם המן שלא לעסוק בתורה: זה יום
 טוב קיימו עליהם ימים טובים: זו מילה שעל כל אלה
 גזר: אמרתך זו מילה שכתבה במאמר ולא בדבור שכתב ויאמר
 אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמור ומליכו ששק דוד

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רמב

ויראו ממך וחני' ר' (אלעזר) [אליעזר הגדול] אומר
אלו הפילין שבראש. ואת פרשנדהא ואת דלפון
גו' עשרת בני המן א"ר (חייא) [אדא] דמן זפו עשרת
בני המן ועשרת בעי לממרינהו כנשימה אחת מ"ט
דכולהו בהדו הדדו נפקא נשמתייהו: א"ר (יונה
א"ר זירא) [יוחנן] וא"ו דיוחא צריך לממתחה בוקיפא
במורדו דלברות מ"ט דכלהו בחדא זקיפא אודקיפו
א"ר חנינא בר פפא דרשר' שילא איש כפר תמרתא
כל השירות כולן נכתבות אריח ע"ג לבינה ולבינה
על גבי אריח חוץ משירה זו ומלכי כנען שהיא
אריח על גבי אריח ולבינה על גבי לבינה מ"ט
(א"ר אבהו) מפני שלא תהיה תקומה למפלתן של
רשעים. ויאמ' המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה
הרגו היהודים. א"ר (אלעזר) [אבהו] מלמד שבא
מלאך וסטרו על פיו וכבואה לפני המלך אמר עם

עליה ואמר שירה למלך על השכינת כשהיה בא לבית המרקץ
וראה עלמו ערוס בלא מכות בלא לילית ובלא תפילין כיון
(שכסתכל) [שזכר] במילה שמך במסכת מנחות: עשרת בני
חמן ועשרת הזכרת שמות ותיבה הסמוכה לאקריה' כלו'
(עשרתם) [שמתן] כפלו כאחד: זקיפא פורק"א בלע"ז בעץ
אחד זה למטה מזה: אריח על גבי לבינה אריח הוא הכתב
לבינה הוא המלך שהיא רקב מן הכתב כפליס והאריק קלי לבינה
הוא: שלא תהא תקומה שלא יהא מקום רקב להרכיב כעדיו
תקטיו: מלמד שבא מלאך וסטרו שהרי התקיל לדבר בלשון

הספר אמר אמרה מיבעי ליה אמר (רב נחמן) [ר] יוחנן אמרה לו[ו] יאמר בפה מה שכתוב בספר דברי שלום ואמת א"ר תנחום (א"ר אסי) ואמר לה (ר' חייא בר אבא) א"ר אסי מלמד שצריכיה שרטוט כאמתה של תורה ומאמר אסתר קיים דברי הפורים האלה מאמר אסתר איז דברי הצומות וועקתם לא א"ר (יצחק בר אמי) [יוחנן] ה"ק דברי הצומות וועקתם ונאמר אסתר קיים דברי הפורים האלה. כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש ג' ורצוי לרוב אחיו (חנא רב יוסף) לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין. א"ר חנני יוסף גדול ת"ת [יותר] מהצלת נפשות דאלו מעיקרא כעס וסופו אמר מה שאלתך: ה"ג א"ר נחמן יאמר בפה ס"ג בספרים ול"ג אמר' לו והכי פירוש' סדר המקראות כך הוא וקבל היהודים את אשר הקלו לעשות וגו' ואת אשר כתב מרדכי אליהם כי המן בן המדתא האגני לורר כל היהודים קשב על היהודים לאבדס וגו' ונבואה לפני המלך וגו' מרדכי כתב עליהם שיעשו פורים כי המן בקש לאבדס ומה שנאמה אסתר לפני המלך ונדאה להתקן לו עליהם כל זה יאמרו בכל שנה ושנה: עב הספר דהיינו שיהא המגיל' כתובה לפניה' בשעת קריאה: כאמתה של תורה כו"ד כס"ת עלמו: שרטוט הלכה למשה מסיני: דברי הצומות וועקתם לקחן ומאמר אסת' קיים כך סמוכין המקראות: שפירשו ממנו נפ"ב דקורא סנהדרין לפי שנטל מן התורה ונכנס לשררה: מעיקרא בימי פוגילא כורש כשעלה זרובבל מן הגולה ומרדכי עמו וכמו בספר עזרא

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רמג

קא חשיב למרדכי בתר ד' ולכסוף כתר ה' מעיקרא
בתוב * אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה ^נ
מרדכי בלשן ולכסוף כתר * הכאין עם זרובבל ^{נחמיה ו}
ישוע נחמיה עוריה רעמיה נחמיה מרדכי בלשן:

למתנות לאביונים. הני רב יוסף ומשלוח מנות כו
איש לרעהו ב' מנות לאדם אחד ומתנות ז

לאביונים ב' מתנות רב' בני אדם ר' יהודה הנשיא
שלח ליה לר' אושעיא אטמא דעגלא תילחא (ותלחא
גרבי) [וגרבי] דחמרא שלח ליה * קיימת בנו רבינו ^ס
ימשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים רבה ע"ז
שדר ליה למרי בר מר בידא דאביו מליא טסקא
דקישבי ומלי צנא דקמחא דאבישונא. א"ל אביו
השחא אמר (מר) [מרי] אי חקלאה מלכא ליהוי

דעובדו לחקר ד' חכמים: ולכסוף כסמנו מכין שני לחקר שכנה ^{חאמר}
הבית כספר עזרא כ"ד שנה בין מכין ראשון למכין שני ימי כורש ^{הדברים}
יאסורו ח' חכמים של דרוש האחרון לפי שגעה מרדכי שר בכתיס ^{האלה}
ירד מקשינותו חלל חכמים: ^{רש"א}

מנות מיכי מעדכיס: ב' מנות לאח' דכתיב ומשלוח מנות ז'
מנו' לאדם אחד: ומתנות לאביונים ב' מתנות לב' בני
אדם די לכל אחד ואחד מתנה אח' דהא אביונים כני תרתי
עמוע: הילתא שלישי לבטן: טסקא דקשבי שק מלא תמרים:
דאבישונא שתיבשו הקטים בהנור בעודן כרמל וקמק שלהם
מתוק לעולם: א"ל אביו לרנה: השחא אמ' מרי עכשיו יאמר
מרי עליך: אי חקלאה זכו' הסל שהיה רגיל להוליך בעודנו בן

דיקולא מצואריה לא נחית. הדר שדר ליה איהו
מלא טסקא דונגבילא ומלא טסקא דפלפלי אריכתא
אמר אבוי השתא אמר מר אנא שדרית ליה חוליא
ואיהו שדר לי חורפא אמר אבוי כי נפקי מבי מר
חואי שבענא וכי מטאי להתם קריבו לי שיתין צעי
דשיתין מיני קדרה ואכלי בהון שתין פלוגין וצעא
דבישולא בתראה קרו לי צלי קדרה ובעאי למכסיה
לצעא בתרא אמר אבוי היינו דאמרי אינשי כפין
עניא ולא ידע (אי כפין אי לא כפין) אי נמי
רווחא לבסומי שכיחא. אבוי בר אבין ורב חנינא
בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי. אמר רבא
מיחייב איניש לבסומי נפשיה בפוריא עד דלא
ידע בין ברוך מרדכי לארור המן רבה ורבי זירא
עברו סעודת פורים בהדי הדדי בתר דאיבסום קם
רבה ושחטיה לרבי זירא למחר (כי פכת מיניה

כפר ומאכיל לבהמתו לא יוריד עתה מראשו כך אתה נעשית מלך
וראש בסומנדיתא ואינך שולק לו לא דברים המלוי' לכל: חוליא
מתיקה: כי נפקי מבי מר כשילאתי מניח אדוכי רבה לילך לבית
אבא מרי בר מר הייתי שנע: צעי קערות של מיני מאכל:
למכסייה הייתי ספן לכוס הקערה (אחרונה) [אחריו] כל
אכילה שלא כדרכה נקרא כוסם: רווחא לבסימא שכיחא
כיון מלוי לדבר המתוק בתוך המעים: מחלפי זה אוכל עם זה
בסורים של שנה זו ובשניה סועד קנרו עמו: לאבסומי להשתכר
צ"ן: דאיבסום נשתכרו:

מגילה נ קראת פרק ראשון מגילה רמד

חמרא) בעא רחמים עליה ואחייה. לשנה אחרת
א"ל לייחי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי
א"ל לאו כל שעתא ושעתא מיתרחיש ניסא:

אמר רב ואיתימא רב (יצחק בר) שמואל בר כז
מרתא גדול ת"ת יותר מבנין בהמ"ק שכל טז

זמן שהיה ברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ע"נ

ועלה. אמר רבה (בר בר חנה) א"ר יצחק בר

שמואל בר מרתא (משמיה דרב) גדול ת"ת יותר

מבבד אב ואם שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו

בבית עבר לא נענש עליהם (רא"ר חייא בר אבא

אמר רבי יוחנן) [דאמר מר] *למה נמנו שנותיו של ין

ישמעאל כדי ליחס בהן שנותיו של יעקב דכתיב

שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ועלה כי יש

לך לתקוה למה לא עלה עזרא עם זרובבל בימי כורש עד

השנה הז' של דריוש האחרון: לאחר (שנה) [שנה] כל הבית

כינו שכתוב בעזרא ויבא ירושלים בקדש הה' היא השנה הז' למלך

ובי' ומדרש אגדה הוא שהיה לומד תורה מפי ברוך בן נריה צבבל

[צרוך] לא עלה מצבל ומת שם בתוך השנים הללו ודאמרן לעיל

צרוך] כתנבא בשנת שנים לדריוש צבבל היה מתנבא ושולק ספרי'

צרושלים: יעקב למד תורה בבית עבר י"ד שנה כשפירש מאביו

ללכת למדן ולא נענש עליהם על כבוד אביו וצאחר השני' שכשתה'

בבית לבן וצדך נענש כדמפרש ואזיל: למה נמנו שנותיו של

ישמעאל מה לנו למכות לשנותם של רשעים: ליחס בהם

שנותיו של יעקב ע"י מכין שנותיו של ישמעאל אנו למדין באיזה

ראשי כה *ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושליש שנה
ושבע שנים כמה קשוי ישמעאל מיצחק י"ד שנים
ס"ט דכתיב *ואברם בן שמונים שנה ושש שנים בלדת
ס"ג גר את ישמעאל [לאברם] וכתיב *ואברהם בן
ס"ג מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו וכתיב *ויצחק
בן ששים שנה בלדת אותם. בר כמה הוה ישמעאל
כשנולד יעקב בר ע"ד כמה פיושן מזוניה ס"ג ותניא
בן ס"ג שנים היה יעקב אבינו בשעה שנחברך
מאביו ובאותו פרק מת ישמעאל דכתיב *וירא עשו
כי ברך יצחק את יעקב וישמע יעקב אל אביו
וגו' וירא עשו כי רעות בנות כנען וגו' וילך עשו
אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל וגו'
ממשמע שנא מחלת בת ישמעאל אינו יודע שהיא
אחות נביות אלא מלמד שקדשה ישמעאל אביה
ומת והשיאה נביות אחיה וי"ד דהוה בבית לבן
פרק משנות יעקב עברו עליו כל הקירות והמולאית אותה ומתו
אבו למדין אשימם בבית עבר י"ד שנה כילד אברה' בן ס"ו שנים
כשנולד ישמעאל וכשנולד יצחק היה אברה' בן ק' שנה הרי
היו לישמעאל י"ד שנה (וכתיב) וילקח בן שאים שנה בלדת אית' הרי
לישמעאל ע"ד שנה כמה שנים פיישן משנות ישמעאל ס"ג כמלך
שהיה יעקב כשמת ישמעאל בן ס"ג: ותניא היה יעקב [יתביח
כמי הכי שהיה יעקב] כשנחברך מילקח אביו בן ס"ג שנה ואותו
פרק מת ישמעאל (ותכיא משמע) שנאמר [וילך עשו אל ישמעאל]
וגו': מלמד שקדשה ישמעאל אביה לעאו ומת והשיאה נביות
אחיה: וי"ד שנה היה יעקב בבית לבן עד דאתיליד יוסף דכתיב

ראשי כה
ח"ט ש"ל
ישמעאל
חשתיב
שכי' מי
ומח"ט
אחות
נביות
משמע
שמת
דש"ל

עד
שנה
דשב
אל
פרע
הט'
לא
עבר
לא
לו
עבר
הכח
[וה]
ע"ז
כח
זב
כח
יעק
מני
עומ
לא
ב'
בן
שש
לפ

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה רמה

עד דא תיליד יוסף הא ע"ו וכתיב *ויוסף בן שלשים ^{לאשי' ח"א}
שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים הא ק"ו וו'
דשבעא וב' דכפנא הא קט"ו וכתיב *ויאמר פרעה ^{ס"ו}
אל יעקב כמה ימי שני חייד ויאמר יעקב אל
פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה. והא
הט"ז הויין אלא ש"מ י"ד שנין דהוה בבית עבר
לא חשיב להו. תנ"ה יעקב אבינו היה מוטמן בבית
עבר ומשמש י"ד שנה ולאחר ירידתו של יעקב
לארם נהרים כ' שנים מת עבר יצא משם ובא
לו לארם נהרים נמצא כשעמד על הבאר בן ע"ו

עבדתיך י"ד שנה בשתי בנותיך וכשכולד יוסף שלמו ימי עבודת
הבנות שנא' ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' ומזס (ולמעלה)
[והלאה] עבד אותו בשכר (הנקודות והטליות) [הלואן] הרי
ע"ו שנה היו ליעקב כשכולד יוסף וכתיב ויוסף בן ל' שנה וגו'
כמלא יעקב בן ק"ז שנה כשהיה יוסף בן שלשים שנה וכשהיה יעקב
שזב בארץ כנען שלא ירד למלרים: שבע של שובע וחרין דכפנא
כדכתיב כי זה שנתים הרענ בקרב הארץ וגו' הא בן קי"ו היה
יעקב כשירד למלרים וקרא כתיב ק"ל שנה ש"מ דמילא יעקב
מזית אביו לא הלך לבית לבן עד י"ד שנה ואותן השנים שהיה
עומד בבית עבר לא חשיב להו ל"ג הכא עד לקמן: עבר מת
לאחר ירידתו של יעקב לארם נהרים ונא לבית לבן [ועמדס]
ב' שנה לא וקאזב שנותיו של עבר ותמלא שהם כלים כשהיה יעקב
בן ע"ט שנה והייכו ב' שנים משנא לבית לבן כשתקאזב י"ד שנים
ששימש בבית עבר (וילא משס) ילא יעקב מזית עבר שתי שנים
לפני קיתתו של עבר: נמצא כשעמד על הבאר בן ע"ו שנה

שנים ומנא לן דלא איענש יעקב אביו דתנא
יוסף פירש מאביו שלא ראהו כ"ב שנה כשם
שפירש יעקב מאביו כ"ב שנה יעקב ל"ו הויין
אלא ש"מ י"ד דבית עבר לא חשיב להו סוף סוף
דבית לבן כ' הויין אלא משום דאישתהי ב' שנים
באורחא דתניא יצא מארס נהרים ובא לו לסכנה
ועשה שם י"ח חדש. שנא *ויעקב נסע סכתה ויבן
לו בית (בימי החורף) ולמקנהו עשה סוכות (ק"ץ)
ובבית אל עשה ו' חדשים והקריב זבחים לאלהי
אביו יצחק:

היה ה"ג ומנא לן דלא כענש עליהו דתנא כמל' יוסף כשפי' מאביו
שלא ראהו כ"ב ש' כנגד כ"ב שנה שפי' יעקב שלא כיבד את אביו
והתאבל על יוסף כ"ב שנה. כילד בן י"ז שנה היה יוסף כשפי'
מיעקב וכשמלך על מצרים ה' בן ל' שנה [שנאמר] ויוסף בן
שלשים שנה בעמדו לפני פרעה הרי י"ג ח' דשנעל ומרתין דכתב
הרי כ"ב שנתכסה יוסף מאביו יעקב והא טווא הוא הכך דפי' ב'
יעקב מאביו כ' דבית לבן וי"ד דבית עבר אלמא ש"מ ארביס
דבית עבר לא קא חשיב להו ליענש עליה: א"ה בצרי להו
טובא ואין כאן אלא כ' דבית לבן: אישתהי ב' שנין באורחא
בזבנו מארס נהרי' לנא אל יצק אביו: ויבן לו בית בימי
החורף עשה סוכות (שימות הקיץ) ג"פ שני ימות הקיץ הרי
י"ק קדשים וזבנית אל עשה ו' קדשים כשילא משכס שנא' קום
עלה בית אל וזבן שם:

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה
שנים ומנא לן דלא איענש יעקב אביו דתנא
יוסף פירש מאביו שלא ראהו כ"ב שנה כשם
שפירש יעקב מאביו כ"ב שנה יעקב ל"ו הויין
אלא ש"מ י"ד דבית עבר לא חשיב להו סוף סוף
דבית לבן כ' הויין אלא משום דאישתהי ב' שנים
באורחא דתניא יצא מארס נהרים ובא לו לסכנה
ועשה שם י"ח חדש. שנא *ויעקב נסע סכתה ויבן
לו בית (בימי החורף) ולמקנהו עשה סוכות (ק"ץ)
ובבית אל עשה ו' חדשים והקריב זבחים לאלהי
אביו יצחק:

ה ק ו ר א

פרק שני

(א) הפלה מנלן דתניא שמעון הפקולי הסדיר י"ח כח
 ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה שס
 (א"ר חייא בר אבא) א"ר יוחנן ואמריליה במתניתא ע"כ
 חנא ק"כ זקנים ומהם כמה נביאים תיקנו י"ח ברכות ינקידס
 על הסדר: ת"ר מנין שאומרים אבות שנא' *הבו סל"ה
 לה' בני אלים ומנין שאומרים גבורות שנא' הבו פ' נמרס
 לה' כבוד ועוז ומנין שאומרים קדושות שנא' הבו דר"ה
 לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש ומה רש"ה
 ראו לומר בינה אחר קדושה שנא' *והקדושו את תליס כט
 קדוש יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו וסמך ליה ישע"י כט
 וידעו חועי רוח בינה ומה ראו לומר תשובה אחר
 בינה דכתיב *ולכבו יבין ושב ורפא לו. או הכי סס ו
 לימא רפואה בתר תשובה. לא ס"ד דכתיב *וישוב סס כה
 אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח. ומאי
 חזית דסמכת אהא סמוך אהא כתיב קרא אחרונא
 *הסוכת לכל עוניכי הרופא לכל החלואיכי הגואל תליס קג
 משחת חויכי למימרא דגאודה ורפואה בתר סליחה
 הפקולי י"א שזשכר כלמר גמן שנקרא פקולי: הבו לה' הזכירו
 לכיו את אילי הארץ: הבו לה' כבוד שמו סיפיה
 (א) קודם קמטיב גומרא ויהדברי' שלריכיס לומר על הסדר ולא לחפרע
 ולאחד ויהן תפלה ועלה קמור גומרא.

סעיף ו' הוא והכתוב *ושב ורפא לו ההוא לאו רפואה
דתחלואים היא אלא רפואה דסליחה היא ומר
ראו לומר גאולה בשביעית אמ' רבא מחוך שעתידין
ליגאל בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית והאמר
מר בששירת קולות בשביעית מלהמות במוצאי
שביעית בן דוד בא. מלחמה נמי אתחלתא דגאולה
היא. ומה ראו לומר רפואה בשמינות א"ר אהא
מחוך שניתנה מילה בשמינות שצריכה רפואה
לפיכך קבעוה בשמינות ומה ראו לומר ברכת השני
בתשיעית א"ר אלכסנדרו כנגד מפקיעי שערים
דכתיב *שהור רוע רשע וגומר ורוד כי אמרה

כתובות
וחלק
וע"ס
דש"ס

מל"ס
מל"ס
מל"ס

מל"ס
מל"ס

מל"ס
מל"ס

מל"ס

דקרא בהדרת קודש: ומה ראו לומר גאולה בשביעית ולא
רפואה אחר סליחה כדכתיב קרא הסולק לכל עוכיכי הרופא
לכל מקלואיכי: מחוך שעתידים ליגאל בשביעית שנוע שן
דוד בא בו קלוק משאר שנים כדאמר' דם' חלק שנה ראשונה
רעב ולא רעב וכו' עד ובשביעית מלקמות ובמולאי שביעית בן דוד
בא: אתחלתא דגאולה היא ואע"ג דהאי גאולה לאו גאולה
דגלות היא אלא שיגאלו מן הלכות הבאות עליה תמיד דהא ברכת
קבוץ ובכין ירושלים ולמס דוד יש לכל אמת ואמת ברכה לעלמה לבד
מגאולה זו אפ"ה כיון דשם גאולה עלה קבעוה בשביעית: שבור
זרוע רשע אנהמייקרין את התבואה ומפקיעין את השערים ומסין
דבמפקיעי שערים כתיב דכתיב נהיה פרשתא יארב במסחר
כאריה בסוכו יארוב לקטוף עני וכי הליסטים אורב את העני
והלל את העשיר הוא אורב אלא במפקיעי שערים הכתוב קדבר

ה
בתש
ברכו
תחנו
שנת
ודי
שופ
כלו
פוש
מתו
אגד
הצד
שרוב
זרוע
כל
תמל
וא"
ופר
גליו
דיון
וע
ליון
אוס
מא
ה'

הקורא למפרע פרק שני מגילה רמו

בתשיעית אמרה ומה ראו לומר קבוץ גלויות לאחר
 ברכת השנים דכתיב *ואתם הרי ישראל ענפכם יחזקאל
 תחנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא וכיון לו
 שנתקבצו גלויות נעשה דין ברשעים שנא *ואשיבה ישיעיה א
 ודי עליך ואצרוף כבור סיגיד וכתיב *ואשיבה ס
 שופטיך כבראשונה . וכיון שנעשה דין מן הרשעים
 כלו הפושעים וכולל זדים עם הפושעים שנא *ושבר ס
 פושעים וחטאים יחדיו וכיון שכלו הפושעים
 מתרוממת קרן צדיקים דכתיב *וכל קרני רשעים תליס עט
 אגדע תרוממנה קרנות צדיק וכולל גירי הצדק עם
 הצדיקים שנא * מפני שיבה תקום והדרת פניו זקן . ויקרא יט
 שרוב דעתם לעניים הוא וקא נצי דוד רחמי עלה דמילתא שזרס"א וא"פ
 זרוע רשע ותן שובע בעולם וכך זרועו שזורה ורע תדרוש רשעו עשירית
 כל תמלא חיה שהיה בדעתו להיות רשע כשתדרוש רשעו לא
 תמלא עולה שלא הספיק לעשות : בפרשה תשיעית אמרה רגזו
 וא"ת *שמייכת היא אשרי ולמה רגזו גויס תרתי פרשתא היא : חדא היא
 ופריכם תשאו לעמי ישחאל כי קרבו לבא אלמא קיבוץ ולפי גי'
 גלויות נעת ברכת השנים הוא : וכיון שנתקבצו הגלויות נעשה
 דין ברשעים קודם שנתיישבו בירושלים שנא' ואסירה כל בדיליך אשרי
 ועי"כ ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועליך כנתחלה כמו לשעבר ולמה
 ליון במשפט תפדה ואביה בלדקה לכן סמכה לקיבוץ גלויות והאשיבה רגזו
 שופטיכו ולדקכו במשפט : כלו הפושעים שאינן מאמיכין בדת
 משה שהיתה מן השמים לכך סמכו לה ברכת המיכין שנא' עחבי על מות
 ה' אלו המיכין ושנר פושעים היינו זדים כדאמרינן פושעים אלו ולמה ס'
 מעמוד

וסמיך ליה וכו' יגור אחכם גר והיכן מתרוממת
 תלי' קכג קרנם בירושלים שנא' *שאלו שלום ירושלים ישלוי
 יח אוהביך וכיון שנבנית ירושלים בא דוד שני' *אחר
 הושיע ג ושובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד
 ישעיה כו מלכם וכיון שבא דוד באחה תפלה שנא' *והביאוהו
 אל הר קדשו ושמחתים בבית תפלתו וכיון שבאת
 טס תפלה באת עבודה שנא' *עולותיהם וזבחייהם לרצון
 על מזבחו וכיון שבאת עבודה באחה הודאה שנא'
 תליס כ *וזבח תודה וכבדנני. ומה ראו לומר ברכת כהנים
 ויקרא ט אחר הודאה דכתיב *וישא אהרן את ידיו אל העם
 ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים
 אימא קודם עבודה לא ס"ד דכתיב וירד מעשות
 החטאת וגו' מי כתיב לעשות מעשות כתיב. ואימא
 אחר העבודה לא ס"ד דכתיב וזבח תודה. מאי הוית
 דסמכת אהא סמוך אהא מסתכרא עבודה והודאה
 חדא מלתא היא ומה ראו לומר שים שלום אחר
 ברכת כהנים דכתיב *ושמו את שמי על בני ישראל
 תליס כט ואני אברכם ברכה דהקב"ה שלום שנא' *ה' יברך
 ארץ עמו בשלום. וכי מאחר דק"כ זקנים ומתם
 כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר שמעון הפקולי
 מאי הסדרי' שכחום וחזר וסדרם. מכאן ואילך

ג"כ חדא המורדין: אחר ישובו בני ישראל אחר ישובו לזהמ"ק ובקשו
 ול"כ כ"ל הקב"ה ואת דוד מלכם: וזבח תודה אחר זביחה תן הודאה:
 שחינית
 פ' רש"ט

הקורא למפרע פרק שני מגילה רמח

אסור לספר בשבחו של הקב"ה דא"ר אלעזר מ"ד ^{הוריות}
 *מי ומלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה ^{ס"ג ע"ש}
 למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו. ^{רז"א}
 אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן המספר בשבחו ^{תלמי קו}
 של הקב"ה יוחר מדאי נעקר מן העולם שנאמר
 *היסופר לו כי אדבר אם אמר איש כי יבולע דרש ^{אינן לו}
 ר' יהודה איש כפר גבוריא ואמרי לה איש כפר
 גבור חיל מ"ד *לך דומיה תהלה סמא דכולא ^{תלמי סס}
 משתוקא. כי אתא רב דימי אמר אמרו במערבא
 מלה בסלע משתוקא בתרין. א"ר אהא א"ר אלעזר
 מנן שקראו הקב"ה ליעקב אל שנא' *ויצב שם ^{דאשל לג}
 מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל ואי סלקא דעתך
 למזבח קרי היה יעקב אל ויקרא לו יעקב מיבעי
 ליה אלא ויקרא לו ליעקב אל ומי קראו אל אלהי
 ישראל. *מהיכן קורא אדם את המגילה וכו'. תניא יט
 ר' שמעון בן יוחאי אומר מבלילה יהוא. א"ר
 יוחנן וכולן מקרא אחד דרשו ותכתוב אסתר המלכה
 הודאה עצודה של מקום היא: אסור לספר בקציעות צרכה:
 למי שיכול ואין מי שיכול לספר את כולו לפיכך אין כראה
 לספר מדעתו אלא מה שתקנו סכמים: היסופר לוכי אדבר הכי
 דרש ליה היסופר שנקו כולו כי חרבה לו דנרי שנק אם אמר
 איש לעשות כך כי יבולע: סמא דכולה משתוקא מנקר כל
 הסמנין היא השתיקה שלא להרבות דברים והיינו לך דומיה
 תהלה: מלה בסלע משתוקא בתרין אם תרלה לקנות הדבור

הואו השם הם זמנש החצופם : יחא דא קלא יס

ומדכי היהודי את כל תוקף מ"ד כולה תוקפו של
 אחשורוש ומ"ד מאיש יהודי תוקפו של מרדכי
 ומ"ד מאחר הדברים האלה תוקפו של המן ומ"ד
 מכלילה ההוא תוקפו של נס רב הונא אמר מהכא
 ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם מ"ד כולה מה
 ראה אחשורוש שנשתמש בכלים של בהמ"ק על
 ככה משום דחשיב ע' שנין ולא איפרוק ומה הגיע
 אליהם דקטיל ושתו ומ"ד מאיש יהודי מה ראה
 מרדכי דאיקני בהמן על ככה דשוי נפשיה ע"ו ומה
 הגיע אליהם דאתרחיש ניסא ומ"ד מאחר הדברים
 האלה מה ראה המן שנחקנא בכל היהודים על
 ככה משום דמרדכי לא יכרע ולא ישתחוה ומה
 הגיע אליהם ותלו אותו ואת בניו על העץ ומ"ד
 מכלילה ההוא מה ראה אחשורוש להביא את ספר
 הזכרונות על ככה דזמנתיא אסתר להמן בהדיה
 ומה הגיע אליהם דאתרחיש ניסא. * אמר רב
 אבא בר ר' חייו בר אבא א"ר יוחנן אלמלא
 נשתייר במערה שעמד בה משה ואליהו במלא
 נע"ו נסלע תקנה השתיקה בשמים: כל תוקף לקיים אגרת המורים
 על תוקף הקפיד להזכיר: תוקפו של אחשורוש ומתחלתה
 היא מדגרת בתוקפו עד סופו: ומה ראו על ככה המגלה
 ככתבה ונקראת להודיע לדורות מה ראו באותו הזמן שעשו מה
 ע"ו עשו ומפרש על ככה עשו ולפרש מה הגיע על העושים: אלמלא
 נשתייר בה נקב כפי קצט כשסכך הקצ"ה כמו שנא' ושכתי
 כפי עליך עד עברי: במערה שעמד בה משה ואליהו

א"ג
 דקנא
 המן
 כתיב
 בתר אחר
 סדנרים
 י"ל דאיש
 יהודי
 חזקה
 על כך
 דמ"ה
 לא
 ששתחוה
 כדאיתא
 לעיל
 אחאי
 קרי ליה
 איש
 יהודי
 שכפר
 בני'
 שכל
 הכופר
 נע"ו
 נקרא
 יהודי
 רש"א
 שס
 ע"ו

הקורא למפרע פרק שני מגילה רמט

נקב מחט סדקית לא היו יכולין לעמוד מפני האורה
דכתיב *כי לא יראני האדם וחי ואמר (רבי אבא שמואל לנ
בריה דר' חייא בר אבא א"ר יוחנן מ"ד *ועליהם דנריס ס
ככל הדברים מלמד שהראה הקב"ה למשה בסיני
דקדוקי הורה ודקדוקי סופרים ומה שסופרים
עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה:

הקורא עומד

פרק שלישי

משנה הקורא את המגילה עומד ויושב יצא: [גמ' כט
חנא מה שאין כן בתורה. מנה"מ [א"ר כא
אבהו] דאמ' קרא *ואתה פה עמוד עמדי [ו]א"ר דנריס
אבהו אלמלא מקרא כהוב אי אפשר לאומרו
כביכול שאפילו הקב"ה בעמידה (אמר רב יהודה
כשהעציר הקב"ה) (את כבודו עליו ו) לפכיו שחא' ושתיך בנקרת
הלור ואליהו אף הוא עמד באותו מערה ועצר הקב"ה לפכיו שחא'
ויבא שס אל המערה וגו' ויאמר לא והעמדת בהר וגו' והנה ה'
עוצר וגו': מחט סדקית מחט שלנו שהיא קטנה וחופרים בה
סדקי בנדים ויש מחט אחרת שהיא גסה שחופרין בה השקין ונקראת
מחט של סקאין: דקדוקי תור' ריבויי איתין וגמין ומיעוטיין אכין
ורקין: דקדוקי סופרים שדקדוקי האחרוני' מלשון משנת הראשונים:
עומד ויושב אס רלה עומד ואס רלה יושב: מה שאין כן
בתורה שאין קורין בתורה בלצור מיושב: כביכול כאמר

אמר רב (וא"ר אבהו) מנין לרב שלא ישב על
 גבי מטה וישנה לתלמידיו על גבי קרקע שנאמר
 ואתה פה עמוד עמדי. ת"ר מימות [משה] (יהושע)
 עד רבן גמליאל היו למדין חורה מעומד משמת ר"ג
 (הוקן) ירד חוליו לעולם והיו למדין חורה מיושב והיו
 רחנן משמת ר"ג (הוקן) בטל כבוד תורה. כתוב
 אחד אומר * ואשב בהר ארבעים יום וארבעים
 לילה וכהיב * ואנכי עמדתי בהר. אמר רב עומד
 ולומד יושב ושונה ר' חנינא אמר לא עומד ולא
 יושב אלא שוחה. ר' (אבא) [יוחנן] אמר אין (לשון)
 ישיבה אלא לשון עכבה שנאמר * ותשבו בקדש
 ימים רבים. רבא אמר רבות מעומד קשות מיושב.
 * [כוסקא] בשני ובחמישי ובמנחה בשבת קורין
 שלשה. כנגד מי אמר רב אסי כנגד חירה גביאים
 וכתובים רבא אמר כנגד כהנים לויים וישראלים
 אלא הא דתני רב שימי אין פוחזין מי פסוקים
 בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין הני עשרה
 כנגד מי אמר ריב"ל כנגד עשרה בטלנין שבבית
 הכנסת רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמר
 למשה בסיני. (ר' לוי אמר כנגד עשרה תולדות
 שאמר דוד בספר תילים) ור' יוחנן אמר כנגד
 נהקנ"ה כנאדם שיכול להאמר זו כן: שלא ישב וכו' אלא או
 שניהם ע"ג מטה או שניהם ע"ג קרקע: ולומד מפי הגבורה:
 יושב ושונה שנית לדוד מה שלמד: הכות דברי רביס וכס

א"ג
 דאחרי
 הכי גבי
 ר"ע כתס
 חתפרס
 כרס"
 כע"ס
 רש"ל
 שס ט
 שס י
 שס א
 שס
 ע"ג
 ר"ה פ"ג
 וע"ס
 רש"ל
 יב' הנהות
 חסרי"ג
 כגון

הקורא עומד פרק שלישי מגילה רנ

עשרה מאמרות שבהן נברא העולם והי ניהו
ויאמר דבראשית הני ט' היו בראשית נמי מאמ'
הוא דכתיב * כדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל תלים לג
צבאם [* אמר רבא ראשון שקרא ד' משובח שני
שקרא ד' משובח שלישי שקרא ד' משובח. רב
פפא איקלע לבי כנשתא דאבי גובר וקרא ראשון
ד' ושבתוי רב פפא * ח"ר קידה על אפים שנאמר כב
* ונתקוד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים ע"ג
וכה"א * מכרוע על ברכיו השתחואה זו פשוט ידים ח"א א
ורגלים שנא' * הבוא נבוא אני ואמך ואחיד
להשתחוות לך ארצה]. * הני ג' (ד') ה' (ו') ז' כנגד
מי פליגי בה רבי יצחק בר נחמני וחד דעמיה ומנ
ר"ש בן פזי ואמרי לה ר"ש בן פזי וחד דעמיה
ומנו ר' יצחק בר נחמני ואמרי לה ר' שמואל בר
נחמני חד אמר כנגד ברכת כהנים וחד אמר כנגד
שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך
ושבעה רואי פני המלך חני רב יוסף ג' ה' וד' ג'
שומרי הסף ה' מרואי פני המלך ו' רואי פני
המלך א"ל אביי עד האידנ' מ"ט לא פריש לן
אדם מהיר לשמען: בראשית נמי דמשתעי בשמים וארץ דכתי'
בדבר ה' שמים נעשו וגו': [מאמר הוא אף הם במאמר כנראה]:
ברכת כהנים שלשה תיבות צפסוק ראשון וקמשה צפסוק שני
ושבעה צפסוק שלישי: חמשה מרואי פני המלך ושבעה רואי
פני המלך שבעה הם כדכתיב: שבעת שרי פרס ומדי ומהם יש
קמשה קטנים כדכתי' בסוף מלכים: ג' שומרי הסף בסוף ספר

ס"ח
ראשית לו
כג

ה
על
שנאמ'
(ושע)
ת ר' ג'
היונו
כתוב
בעים
עומד
ולא
לשון
בקדש
יושב
קורין
ביאים
אלים
סוקים
עשרה
בבית
אמר
ילולין
כנגד
אלא או
גבורה:
וכים

מר א"ל לא הוה ידענא דצרוכיתו לי ומי בעיתו
מינאי מלהא ולא אמרי לכו א"ל יעקב מינאד
לרב יהודה הני ששה דיום הכפורים כנגד מי א"ל
כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא וששה משמאלו
שנאמר *ויעמוד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר
עשו לרבר ויעמוד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה
וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל
מלכיה וחשום וחשברנה זכריה משלם הני שבעה
הוו היינו זכריה היינו משלם ואמאי קרי ליה
משלם דמשלם בעובדיה:

מתחיה

כ"ל מודלא

משנה סומא פורס על שמע ומתרגם ר' יהודה
אומר כל מי שלא ראה מאורות מימין
לא יפרוס על שמע: גמרא *תניא אמרו לו לר'
יהודה והלא הרבה צפו לדרוש במרכבה ולא ראו
אותה מימיהם ור' יהודה החם באבנתא דליבא
תליא מילתא והא קא מיכוין וידע הכא משום
הנאה הוא והא לית ליה הנאה ורבנן אית ליה
הנאה כדר' יוסי דתניא א"ר יוסי כל ימי היותי
מצטער על מקרא זה *והיית ממשש בצהרים
כאשר ימשש העור באפלה אמרתי וכי מאי אכפת
ליה לעור בין אפלה לאורה עד שבא מעשה לידי
מלכיס וכנגדן תיקנו חלו מעין דבר מלכות: דמשלם בעובדיה

סומא

וכשולם

בניו

וק"ל

דש"ל

ל

כד

ס"ט

ע"ג

דברי' כח

תמיס במעשיו:

צפו לדרוש נעעשה ערכנה דיקוקאל: פחתים גומות:

דמס קומא קומא יחזשי ל': ס"ט א"ל קומא יחזשי ס"ט א"ל

הקורא עומד פרק שלישי מגילה רנא

פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפלה וראיתי
סומא שהיה מהלך ואבוקה בידו אמרתי לו בני
אבוקה זו למה לך אמר לי כל זמן שאבוקה זו
בידי בני אדם רואים אותי ומצילין אותי מן הפחיתים
וזמן הקוצים וזמן הברקנים וסמוך לזה כחובה משנת
האומ' * יברכוך טובים וכו' והאומר על קן צפור **כה**
וכו' וההוא דנחית קמיה דרבי חנינא אמר האל
הגדול וכו') : [כשנה האומר * ומזרעך לא תחן
להעביר למולך לא תחן לאעברא בארמונתא
משחקין אותו בנויפה. גמ' חנא דר"י בישראל הבא
על בת נכרי והוליד ממנה בן לנכרי הכהוב מדבר].
ת"ר יש נקראים ולא מזרגמין יש נקראים ומתרגמין
ויש לא נקראין ולא מתרגמין מעשה בראשית
נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד אהו לשיולי מה למעלה
ומה למטה * מה לפנים ומה לאחור קמ"ל. מעשה שס
לוט [ושזי בנותיו] נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד ע"ג
ניחוש לכבודו דאברהם קמ"ל. מעשה חמר ויהודה
נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד ליחוש לכבודו דיהודה
קמ"ל שבת הוא לו דאודי. מעשה העגל הראשון
[חנא דבי ר"י לפרט מתניתין בישראל הבא על בת נכרי הכתוב
מדבר : מעשה בראשית וכו' ואמרי' צמסכת קגיגה המסתכל
בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם והתם מפרש טעמא
אין רלוכו של מלך שיכירו שמו של אשפה וכו'] : קמ"ל [שבחו
הוא] שנת הוא ליהודה קריאה זו : דאודי שהודה על קטאתו :

גוד חלמי'
אחד הכל
כירי שמי'
כו' בכרכו'
פ"ו וע"ס
דש"ל
וכחדושי
הלכות
ויקרא יח

ה
עיתו
א
א"ל
אלו
אשר
וריה
שאל
בעה
ליה
הודה
מימיו
לר'
ראו
בא
שום
ליה
הייתי
ורים
אכפת
לידי
ובדיה

נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד ליחוש לכבודן של
 ישראל קמ"ל כ"ש דניחא להו דהויא להו כפרה
 קללות וברכות נקראין ומתרגמין פשיטא מ"ד ליחוש
 נוספ'רש' דילמא * פייגא דעתייהו דצבורא קמ"ל. אוקרוח
 כר' דגיס ועונשין נקראין ומתרגמין פשיטא מ"ד ליחוש דילמא אהו
 כאלן דלחא למעבד (מאהבה ו) מיראה קמ"ל מעשה אמנון ותמר
 לויגבד נקרא ומתרגם [מעשה אבשלום נקרא ומתרגם]
 חסכה פשיטא מ"ד ליחוש ליקריה דדוד קמ"ל. מעשה
 ומיכה פילגש בגבעה נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד ליחוש
 ולקוץ גכני לכבודו דבנימן קמ"ל. * הודע את ירושלים ארץ
 חסרות ועוכסין תועבותיה נקרא ומתרגם פשיטא לאפוקי מרה
 גרס דלמ' אליעזר דתניא מעשה באדם אחר שהיה קורא
 פייגא למעלה מר' אליעזר הודע את ירושלים את תועבותיה
 דעתייהו אמר לו עד שאזה בודק בתועבות ירושלים צא
 רש"ל יחוקאל טו ובדוק בתועבות אמך בדקו אחריו ומצאו בו שמין
 פסול. ואלו נקראים ולא מתרגמין מעשה ראובן
 נקרא ולא מתרגם מעשה בר' חנינא בן גמליאל
 כר' לה שהלך לכבול היה קורא חזן הבנסת * ויהי בשבון
 ישראל וגו' ויהיו בני יעקב שנים עשר אמר לו
 למתורגמן אל תתרגם אלא אחרון ושבתו חכמים
 מאהבה של ברכות: ומיראה של קללות ולא לשם שמים: פייגא
 דעתייהו תקלש דעתם כשישמעו שהם כעכשים ויאמרו טוב
 ליהכות מן העולם ככל רכוננו הואיל וסופנו ככל העוכסים
 האלו: אל תתרגם אלא אחרון ויהיו בני יעקב שנים עשר

וספ'רש' דילמא * פייגא דעתייהו דצבורא קמ"ל. אוקרוח
 כר' דגיס ועונשין נקראין ומתרגמין פשיטא מ"ד ליחוש דילמא אהו
 כאלן דלחא למעבד (מאהבה ו) מיראה קמ"ל מעשה אמנון ותמר
 לויגבד נקרא ומתרגם [מעשה אבשלום נקרא ומתרגם]
 חסכה פשיטא מ"ד ליחוש ליקריה דדוד קמ"ל. מעשה
 ומיכה פילגש בגבעה נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד ליחוש
 ולקוץ גכני לכבודו דבנימן קמ"ל. * הודע את ירושלים ארץ
 חסרות ועוכסין תועבותיה נקרא ומתרגם פשיטא לאפוקי מרה
 גרס דלמ' אליעזר דתניא מעשה באדם אחר שהיה קורא
 פייגא למעלה מר' אליעזר הודע את ירושלים את תועבותיה
 דעתייהו אמר לו עד שאזה בודק בתועבות ירושלים צא
 רש"ל יחוקאל טו ובדוק בתועבות אמך בדקו אחריו ומצאו בו שמין
 פסול. ואלו נקראים ולא מתרגמין מעשה ראובן
 נקרא ולא מתרגם מעשה בר' חנינא בן גמליאל
 כר' לה שהלך לכבול היה קורא חזן הבנסת * ויהי בשבון
 ישראל וגו' ויהיו בני יעקב שנים עשר אמר לו
 למתורגמן אל תתרגם אלא אחרון ושבתו חכמים
 מאהבה של ברכות: ומיראה של קללות ולא לשם שמים: פייגא
 דעתייהו תקלש דעתם כשישמעו שהם כעכשים ויאמרו טוב
 ליהכות מן העולם ככל רכוננו הואיל וסופנו ככל העוכסים
 האלו: אל תתרגם אלא אחרון ויהיו בני יעקב שנים עשר

הקורא עומד פרק שלישי מגילה הנב

מעשה העגל הב' נקרא ולא מתרגם ואי זהו מעשה
העגל הב' מן *ויאמר משה עד *וירא משה ברכת
כהנים נקרא ולא מתרגם מ"ט משום דכתיב *ישא
מעשה דוד ואמנון לא נקרינן ולא מתרגמין והאמרת
מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם לא קשיא הא
דכתיב אמנון בן דוד הא דכתיב אמנון סתמא
תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר לעולם יהא אדם
זהיר בתשובתו שמתוך תשובה שהשיבו
אהרן למשה פקרו המינים שנא' *ואשליכהו באש
ויצא העגל הזה [ת"ר כל המקראות הבהובים
בתורה לגנאי קורין אותן לשבח כגון *ישגלנה ישכבנה
וכו' *למחראות למוצאות ריב"ק אומר למחראות
כשמן מפני שהוא גנאי לע"ז] אמר רב נחמן כל
ליצנותא אסירא בר מליצנותא דע"ז דשריא דכתיב
*ברע בל קורס נבו וכתוב *קרסו כרעו יחדו [לא
והמקרא הזה כפסק בהפסק פרשה לכך קוי הו אחרון כאלו הוא
פסוק בפני עצמו: מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם
(שקור אהרן וספר המעשה נקרא מעשה העגל השני): משום ישא
שלא יאמרו הקב"ה נוצא [להן] פנים וזיכו יודעין שכלאי הן
ישראל לשאת להם פנים [כדאמרי' בצרכות לא כדאי הם ישראל
לשאת להן פנים] אחי אמרתי ואכלת ושבעת וברכת והן מקמירין
על עלמן עד כזית עד כבילה:
פקרו המינים העיזו פניהם לומר ממש יש צע"ז (שילא מאליו
אבל המקרא אינם מבינים): קורס לשון מוליא רעי:

שמות לב
סס
כמדבר ו
ננו'
המאמרי'
בהפסוק
לא
סס
שמות לב
דברי' כח
ו"ני
ישעיהו
סס

הושע יוכלו מלט משא וגו' ר' ינאי אמר מהבא * לעגלות בית און יגורו שכן שומרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו אל חקרי כבודו אלא כבירו. אמר רב הונא בר מנחם [משמיה דרב אחא בריה דרב איקא] שרי ליה לבר ישראל למימר לנכרי שקלי' לע"ז ואנחיה בשי"ן תי"ו שלך [אמר רב אשי] האי מאן דסאני שומעניה שרי ליה לבזויה בנימ"ל ושי"ן. והאי מאן דשפיר שומעניה שרי ליה לשבוחיה ומאן דשבחיה ינוחו לו ברכות על ראשו:

לעגלות בית און לקול השמועה הנאה (לעגלי) [על עגלי] בית (אל) [אין] יגורו שכיניהם ששומרון כי אבל עליו על העגל: וכמריו עליו יגילו אשר היו רגילין לשמוק עליו עתה יתאבלו (עליו ו) על כבודו כי גלה ממנו: אלא כבירו כבוד משאו של רעי (שהיה) [תהיה] בו וכבוד עגלותיו ודוגמתו בישיעה קרסו כרעו יקדיו ולא יכלו מלט משא הוא משא הרעי ורבותי מפרשין וכמריו עליו יגילו משא שהיו שמקיס שהיקל (משאו) [משאוי שלהן] אבל אין לפרש כן שהעגל כולו גלה כאחד שנטלו סנקריב: שי"ן תי"ו לשון וקסופי את ערות מלרי* דסאני שומעני' שיוכלו עליו ל' זואה שמועות [רעות ו] שנואות שהוא כואף: בנימ"ל ושי"ן בר גיורת כמו פי זוכה. שאם סריא שם מוסרק כך הוא בתשובת הגאונים גרנ"ד מותר לבנות גם את אמו שילדתו. (בר גיורתא תרגום ירושלמי כס"ק דע"ז הכואף והכואפת גיורת' וגיורתאין). ורבותי מפרשים* גייפא שטיא: * ונייפא ל' נעטו כנוף כס' הכוכה ופי' זכות רש"א.

בני העיר

פרק רביעי

כתוב *לכנימין אמר יריד ה' ישכון לבטח עליו לב
 חופף עליו כל היום כגמ' הביאו פלוגתא כו
 דתנאי בענין אם ירושלים נתחלקה לשבטים או דכיל' לג
 לאו. הנא אחד סובר שנתחלקה לשבט יהודה
 ולשבט בנימין דהניא מה היה בחלקו של יהודה פ' איוכו
 הר הבית והלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של מקימון
 בנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים ורצועה ויב"ט
 היתה יוצאה מחלקו של יהודה והיה נכנסה בחלקו דש"א
 של בנימין ובה מובח בנוי והיה בנימין הצדיק
 מצטער עליה כל יום לבלעה שנא' *חופף עליו ס
 כל היום ולפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזכאן
 לשכינה שנא' ובין כתפיו שכן ותנא אחד סובר
 לא נתחלקה ירושלים לשבטים דתנאי אין משכירין
 ב"ים בתוך ירושלים לפי שאינן שלהם ר' אלעזר
 בר צדוק אומר אף לא מטות לפיכך עורות קדשים
 בעלי אושפיוזין נוטלין אותן בורוע. אמר אבוי ש"מ
 אין משכירין בתים פי' כשעולין לרגל אין משכירין להם לא
 בת' ולא מטות אלא ככסין לתיך הבתים נמכס ונה"ן
 מהמטות: לפיכך עורות קדשים ר"ל תודות ושלמי' שמתנדבים
 עולי רגלים והעורות הם שלהם: בעלי אושפיוזין נוטלים
 אותם בורוע פירש הריטב"א א' עאס שכר מטות:

אורח ארע' למשבק איניש גולפא ומשכא לאושפיויא:

סס אמר מר זוטרא מטפחות ספרים שבלו עושין

אותן תכריכין למת מצוה וזו היא גניזתן ואמ' ע"ז

רבא ס"ת שבלה גונזין אותו אצל ת"ח ואפילו שונה

הלכות אמר רב אחא בר יעקב ובכלי חרס שנא

ירושלם *ונחתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים:

לג דרש בר קפרי מ"ד *וישרוף את בית ה' ואת

בית המלך ואת כל בתי ירושלים ואת כל

חלכיס נ בית גדול שרף באש: בית ה' זה בית המקדש

בית המלך אלז פלטרין של מלך. ואת כל בתי

ירושלים כמשמען. ואת כל בית גדול פליגי בה

ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר מקום שמגדלין

בו תורה וח"א מקום שמגדלין בו תפלה. מ"ד

מקום שמגדלין בו תורה דכתיב *יגדיל תורה ויאדיר

ומ"ד מקום שמגדלין בו תפלה דכתיב *ספרה נא

לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע ואלישע בו

עפר בתפלה הוא דעבר תסתיים דר' יהושע בן לוי

הוא דאמר מקום שמגדלין בו תורה דא"ר יהושע בן

לוי בית הכנסת מותר לעשותו בהמ"ד תסתיים:

גולפא קנקן של קרס שנאמס בו: ומשכא אס שקט נהמה:

מספחות ספרים אף של ס"ת: ואפילו שונה הלכות כלז אפי'

לא שמש ת"ק בלמודו בגמרא אלא במשכיות ובדייתות:

וישרוף את בית ה' נכנחראין כתיב: תסתיים זה סימן: מותר

לעשותו בה"מ אלמא נהמ"ד הוי [בית] גדול:

ירושלם
לג
כז
חלכיס נ
כה
וירחי' נ
ישעי' חכ
חלכיס
נ כ

בני העיר פרק רביעי מגילה רנד

[איבעיא להו מהו למכור ס"ת ישן ליקח בו ^ס

חדש וכו'] ת"ש דא"ר יוחנן משום ר' מאיר אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא

אשה ש"מ תורה בתורה שפיר דמי דילמא שאני תלמוד שהתלמוד מביא לידי מעשה אשה נמי

לא תהו בראה לשבת יצרה אבל תורה בתורה ^{ישעיה' חס}

לא: ת"ד לא ימכור אדם ס"ת אע"פ שאינו צריך לו יתר על כן ארשב"ג אפי' אין לו מה יאכל

ומכר ס"ת או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם: שאלו תלמידיו את ר' זכאי במה הארכת ימים ^{לד}

אמר להם מימי לא השתנתי מים בד' ^ס

אמות של תפלה ולא כניתי שם לחבירי ולא בטלתי ^{ע"ג}

קידוש היום אימא זקנה היתה לי פעם אחת לא היה לי קדוש מכרה כפה שעל ראשה והביאה

לי קדוש היום תנא כשמתה היא הניחה לו ש' גרבי יין כשמת הוא הניח לבניו ג' אלפים גרבי

יין רב הונא הוה אסר ריחא וקאי קמיה דרב אמר ליה מאי האי (המיינד היבא) א"ל לא הוה

לי חמרא לקדוש ומשכנתיה להמיינאי ואתייתי ביה

אלא ללמוד תורה להתפרכס בו כשלומד תורה וקס"ד דהוא הדין לקנות ס"ת: שאינו צריך לו שיש לו אחר: אינו

רואה סי' ברכה לעולם מאותן הדמים: במה הארכת ימים נאי זה זכות [בד' אמות של תפלה לאסר

זמן] כפה לעיף: אסר ריחא קגור עשב מין גמי: ^א

יין קדוש' א"ל יהא רעוא דתיטום בשיראי כו
 אכלל רבה בריה דרב הונא איניש גוצא הוה עייל
 גנא אפוריא אתאן בנתירה וכלתירה שלחן מאני
 ושדיין עילויה עד דאיטום בשיראי (אתא רב יוסף
 אשכחי' א"ל אקיים כך ברכתיה דרב) כי שמע
 רב איקפד אמר אמאי לא אמרת לי כי ברכתך
 וכן למר. שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן שמע
 במה הארכת ימים אמר להם מימי לא עשיתי
 בהב"נ קפנדריא ולא פסעתי על ראשי עם קודש
 ולא נשאתי כפי בלא ברכה. שאלו תלמידיו את
 ר' פרידא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא
 קדמני אדם לבהמ"ד ולא אכלתי מבהמה שלא
 כח הורמו מתנותיה* ולא ברכתי בפני כהן למימרא
 דמעלותא היא והאמר (רבה בר בר חנה אמר

אפי'
 ברכים
 לריכי' לו
 החווי'
 ע"י
 ויניין
 כימות
 ס' חליות

דחטום בשיראי סמוס ומכוסה במעיליס. סמוס פלגתי' תרגום
 חליצה טמוקן: כי אכלל כשכנסת למופה: [שלחן] היו פושטות בגדיהם
 רש"א וכן למר אף אתה תהא מבורך בכך שמו' הי' עת רבון ותתקיים אף
 כי: קפנדריא מקלר הלוי דרך בית הכנסת: ולא פסעתי על
 ראשי עם קודש כשהיו התלמידים יושבים בב"ה על גבי קרקע
 המהלך דרך מסיבתן לשנת במקומו כראה כפוסע על ראשיהם:
 ולא נשאתי את כפי לדוכן לנרך ברכת כהנים בלא ברכה
 שהכהנים לריכין לנרך צרוך אשר קדשנו במלותיו ולוכו בקדושתו
 של אהרן וכו' במסכת סוטה: מתנותיה הזרוע והלקיים והקיבה:
 ולא ברכתי במעודה: לפני כהן דאמר מר וקדשנו לכל דבר

בני העיר פרק רביעי מגילה רנה

ר' יונתן [ר' יוחנן] כל ת"ח שמברך לפניו אפילו כ"ג
עם הארץ אותו תלמיד חייב מיתה שנאמר * כל חשלי ח
משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משניאי
כי קאמר איהו נמי בשוין:

שאלו תלמידיו את ר' נחוניא בן הקנה במה לה
הארכת ימים א"ל מימי לא נתכבדתי ^ס
בקלון חברי ולא עלתה עמי קללת חברי על מטתי
וותרן הייתי בממוני לא נתכבדתי בקלון חברי
כי הא דרב הונא דרי מרא אכתפיה אחא רב
חנא בר חנילאי וקא שקיל מיניה א"ל אי רגילת
דדריית במאתיק דרי ואי לא איתייקורי אנא בזילותיה
דידך לא ניחא לי. ולא עלתה על מטתי קללת
חברי כי הא דמר זוטרא כי הוה סליק לפורייה
אמר שרי ליה לכל מאן דצערן. וותרן בממוני
הייתי דאמר מר איוב וותרן בממוניה הוה שהיה ^{כ"ג פ"ק}
מניח פרוטה לחנוני מממוניה. שאל ר' עקיבא ^{וע"ש}
את ר' נחוניא הגדול (א"ל) במה הארכת ימים אתו ^{רש"א}
גוזזאי קא מחו ליה סליק יתיב אדיקל' א"ל רבי

שנקדושה לפתוס ראשון ולנרך ראשון: משניאי שגורמין לבני אדם ויניין פ'
לשאלתו שהרואה ת"ק שפל לפני ע"ה אומר אין נסת רוק בתורה: ואלו
לא נתכבדתי וכו' מפרש לה ואזיל: מרא פורי"ש בלע"ז: וקא ^{קשרים}
שקיל מיניה לכנדו וישאנה הוא: דרית במאתיק שאתה ^{רש"א}
נושא כלי כזה בעיך: גוזזאי סריסין היו ענדים משרתים אותו
וקא סמו ליה לר' עקיבא סגורין היו שהיה קץ נפיו:

ודבר כח אם נאמר *כבש למה נאמר אחר (ומאי אחר)
 א"ל [אחר] מיוחד שבגדרו. אמר להו צורבא מרבנן
 ע' ננו' הוא שבקיה הליתי. א"ל מימו לא קבלתי מתנות
 משלי טו דכתיב *ושונא מתנות יחיה. ולא עמדתי על מדותי
 דאמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין לו
 על כל פשעיו שנאמר *נושא עון ועובר על פשע
 למי נושא עון למי שהוא עובר על פשע:
 שאל רבי את ר' יהושע בן קרחה במת הארכת
 ומים א"ל קצת בחיי א"ל רבי תורה היא
 וללמוד אני צריך א"ל מימי לא נסחבלתי בצלם
 לו דמות אדם רשע דא"ר יוחנן (משום ר"ש בן זוחא)
 אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע
 חלכ' כג שנאמר *כי לולא פני יהושפט מלך יהודה אני
 נושא אם אביט אליך ואם אראך א"ר אלעזר
 בר' כו עיניו כהות שנאמר *ויהי כי זקן יצחק ותכתין עיניו
 מראות משום דאסתכל ביה בעשו הרשע והא
 גרמא ליה והא"ר יצחק לעולם אל תהי קללת
 הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה
 ונתקיים בורעה שנאמר *הנה הוא לך כסות עינים.
 אל תקרי כסות אלא כסיות. (וכתיב ויהי כי זקן
 יצחק ותכתין עיניו) הא והא גרמא ליה רבא אמר
 אם נא' כבש את הכנז אקד תעשה נזק: ולא עמדתי על
 מדותי לשלם גזול רע למי שליכתי:
 וללמוד אני צריך אולי אוכל לקיים: לולא פני יהושפט

ודבר כח
 ע' ננו'
 משלי טו
 דאמר רבא
 על כל פשעיו
 למי נושא
 ע' ננו'
 ומים א"ל
 וללמוד אני
 לו דמות אדם
 אסור לאדם
 חלכ' כג
 בר' כו
 גרמא ליה
 ונתקיים
 אל תקרי
 יצחק ותכתין
 אם נא'

מהבא *שאת פני רשע לא טוב בשעת פטירתו
 א"ל ברכני א"ל יהי רצון שתגיע להצי ימי ולכולח
 לא. א"ל הבאים אחריו בהמה ירעו. [אבות בר
 איהו ומנימין בר איהו ח"א תיתי לו דלא אסתכלי
 בנכרו וח"א תיתי לו דלא עבדי שותפות בהדי
 נכרו] שאלו תלמידיו את ר' זירא (ואמרו לה את
 רב אדא בר אהבה) במה הארכת ימים אמר
 להם מימי לא הקפדתי בחוך ביתי ולא ציעדתי
 בפני מי שגדול ממני ולא הרהרתי במבואות
 המטונפות ולא הלכתי ד' אמות בלא תורה ובלא
 תפילין ולא ישנתי בבהמ"ד לא שינת קבע ולא
 שינת עראי ולא ששתי בתקלת חברי ולא קריתי
 לחברי בחנינתו ואמרו לה בחנינתו:

[במשנה ועוד א"ר יהודה בהכ"נ שחרב אין מספידין ^ס
 בתום וכו' ואין עושין אותו קפנדריא שנא'
 *וחשמותי את מקדשיכם קדושרון אף כשהן ^{ויקרא כו}
 שוממים וכו'. גמ'] ת"ר בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות
 אלישע אמר כן ליהורם בן אזאב: הבאים אחריו בהמה
 ירעו בתמיה כלו' אין טוב לך לקיות ימים רבים כמוכי א"כ
 לא יטלו בנך גדולה ואתה נשיא והם יהיו כל ימותם הדיועות:
 ולא הרהרתי ד"ת: בלא תורה גרסתי שגורה צפי תמיד:
 בחנינתו אם כינו קציריו לו אם לגכאי: ואמרו לה בחנינתו
 אמילו אותו כינוי [שמסודר] ובא לו ממספקתו אם דופי (למספקה)
 כמו [כתב] קניכתו וקניכתה במסכת גיטין:

ע"נ בהן ואין משיילין בהן ואין נכנסין בהן בחמה מפני
 החמה ובגשמים מפני הגשמים ואין מספידין בהן
 הספר של יחיד אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין
 בהן הספר של רבים א"ר יהודה אימתי בישוב
 אבל בחרבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים ולא
 יתלוש מפני ענמז נפשוכו. א"ר אסי ב"ה שמחשבו
 בו השבונות מלינין בו את המת מלינין ס"ד לא
 סגיא דלאו הכי אלא לסוף שילינו בו מת מצוה.
 ע"ס רבינא ורב אדא בר מתנה הוו קיימי ושאלו
 שאלתא מרבא אתא זילחא דמיטרא עיילו
 לב"ה אמרי האי דעיילינן לב"ה לאו משום מטרא
 אלא משום דשמעתא בעיא צילותא כיומא דאסתנא.
 ע"ס [ומספידין בהן הספר של רבים. ה"ד הספידא
 דרבים מחוי רב חסדא כגון הספידא
 דקאי בי רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא
 ואין נאותין ואין מתקשטין לתוכו ואין מטיילין ע"ס: הספר של רבים
 של ת"ק שמת שלריכין להתאסף ולהספידו וכו' הראוי לכך ל
 שהוא בית גדול: מלינין בו משמע דקונה היא להלין בו את המת
 לסוף שילינו בו מת מצוה שימותו בהם מתים שאין להם קבורה
 זילחא דמיטרא זרס מים שנאים נכמ: לאו משום מט"א ש
 עלינו מפני הגשמים שאם לא היינו עוסקין בשמעת' לא היינו
 נכנסין: צילותא דעת ללולה ומיושנת שאינו טרוד באום מקשנה
 כגון הספידא דקאי בי רב ששת אס ימות אדם אסד נ

דקאי בי רב חסדא רפרם אספדה לכלתיה בבי
 כנשתא אמ' משום יקרא דידי ודמיתא אתו כוליה
 עלמא ר' וירא ספדי' להווא מרבנן בבי
 כנשתא אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא
 דידי' דמית' אתו כ"ע ר"ל ספדי' להווא צורבא
 מרבנן דשכיה בארעא דישראל דהוי תני הילכתא
 בכ"ד שורתא אמר וי חסרא ארעא דישראל גברא
 דבה ההוא דהוה תני הלכתא ספרא וספרי ותוספתא
 ושכיב ארזו ואמרו לי לר"נ לוספדי' מר אמר
 היכי נוספדי' הי צנן דמלא ספרי דחסר תא חזי
 מה בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל
 חנן התם וראשתמש בתגא חלף תנא ר"ל זה
 רב שאת: אמר אי משום יקרא דידי אי משום יקרא
 דמיתא הוה לי הספד של רביס אתו כ"ע לספוד: דהוה תני
 הלכתא שהיה שוכה משניות לתלמידים: בכ"ד שורות של
 תלמידים: היכי אספוד במאי אספדכו: הי צנא מלא ספרי
 אינו אלא כסל שמילאוהו ספרים ואין מבין מה שנתוכה אף
 שוכה הלכות ולא שמת"ק ללמוד שיבינה טעמי משנה ופעמים
 מדברי משנה סותרין זא"ז ולריך לתרלה כגון הב"ע וכגון הא
 מבי וכגון מסורי מיקסכא: תקיפי ארעא דישראל ר"ל
 לאמרי' ביומא דאפילו בהדי רבנ"ק לא משתעי דמאן דמשתעי
 בהדי ר"ל באוקא יהבין לי עסקא בלא סהדי רב כקמן
 בר ילקק מסדי בבל בשילהי מסכת סוטה דקאמר לי לא
 מיתני יראת קטא דאיכא אכא: בתגא כתר תורה: חלף

המשתמש במי ששונה הלכות כתררה של תורה
 ואמר עולא לישתמיש איניש במאן דתני ד' ולא
 לישתמש במאן דמתני ד' כי הא דר"ל הוה אזיל
 באורחא מטא עורקמא דמיא אתא ההוא גברא
 ארכבי' אכתפי' וקא מעבר לוי' א"ל קרירי' א"ל
 קרינא תנית תנינא ד' סדרי משנה א"ל פסלח
 לך ד' טורי וטענת בר לקיש אכתפך שדי בר
 לקישא במיא א"ל ניחא לוי דאשמעי' למר אי
 הכי גמיר מיני הא מילתא דא"ר זירא בנות
 ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו הואות טפת
 כט דם כחרדל יושבות עליו ד' נקיים. ת"ד *מבטלין
 ת"ת להוצאת המת ולהכנסת הכלה וכו' בד"א
 כשאין שם כל צרכו אבל יש שם כל צרכו אין
 מבטלין וכמה כל צרכו אמר רב שמואל בר איניא
 משמו' דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שפורה
 וכו' הני מילי למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני
 לית לוי' שעורא):

לו הניא רבי שמעון בן יוחאי אומר ב"א וראד
 כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל
 מקום שגלו שכינה עמהם גלו למצרים שכינה
 עבר מן העולם: עורקמא דמיא שלולית אל מים מכוכסין:
 דאשמעי' שאמש לאדוכי: שהחמירו על עצמה דמדאורייתא
 אין לריכה ז' נקיים אלא הוואה ג' ימים ולופים בתוך י"א
 יום וכו': להכנסת כלה ללוותה ענית אבי' לבית קופתה:]

קאן גמיר מיני הא מילתא דא"ר זירא בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו הואות טפת כט דם כחרדל יושבות עליו ד' נקיים. ת"ד *מבטלין ת"ת להוצאת המת ולהכנסת הכלה וכו' בד"א כשאין שם כל צרכו אבל יש שם כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמר רב שמואל בר איניא משמו' דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפי שפורה וכו' הני מילי למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני לית לוי' שעורא):

עמה
במצו
*וישמ
שנא
עמה
מבצו
עמה
השי
עמה
אמר
יחיב
הבא
אבו
דגשא
דשף
השיב
מקום
[לקיים
פרסה
רב ש

בני העיר פרק רביעי מגילה רנח

עמהם שנא *הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם ש"ס נ
 במצרים וגו'. (גלו לעולם שכינה עמהם שנאמר
 *וישמתי כסאו בעולם). גלו לבבל שכינה עמהם ירמיה' מע
 שנא *למענכם שלחתי בבלה. (גלו לאדום שכינה עמהם
 עמהם שנא *מי זה בא מאדום חמוץ בגדים ^{סס סג}
 מבצרה וגו') ואף כשהם עתידין ליגאל שכינה
 עמהם שנא *וישב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ^{דנריס ל}
 והשיב לא נאמר אלא ושב מלמד שהקב"ה שב
 עמהם מבין הגליות שכינה בבבל היכא שריא
 אמר אביו בבי כנישתא והוצל ובבי כנשתא דשף
 ויחיב בנהרדעא ולא תימא הכא והכא אלא זימנין
 הכא וזימנין הכא אמר אביו תיתי לי דכי מרחקנא
 פרסה עיילנא ומצלינא בגוה:

אבוה דשמואל ולוי הוו יתבי בבי כנשתא דשף לח
 ויחיב בנהרדעא אחיא שכינה שמעו קול ^{סס}
 דגשא קמו ונפקו. רב שישת הוה יחיב בבי כנשתא
 דשף ויחיב בנהרדעא אחיא שכינה ולא נפק אתו
 והשיב לא כאמר גרסינן: (היכא שריא ננל שכינה מקום
 שכיכר שהיא שורה ^{סס}): דשף ויחיב בנהרדעא ^{סס}
 מקום ובכא והו יכניה וסיעתו מאנני' ועפר שהניאו עמהם בגלותן
 [לקיים מה] שנא' כי רלו ענדיך את אנניה וגו': דכי מרחקנא
 פרסה (כשאני מהלך בדרך באותו מקום אפילו אני מרבה עלי
 את הדרך) אני נכנס ^{סס} ומתפלל בתוכה:
 רב ששת מאור עיניס הוה:

תענית מה"ש קא מבעתין ומצערין ליה אמר רבש"ע עלוב
 ס"כ ככה"ו שאינו עלוב (יכול ושאינו יכול) מי נדחה מפני
 ופ"ט מי [אמ' להו] שבקוהו. *ואתו להם למקדש מעט
 רש"ט יחוקאל בארצות אשר באו שם אמר (רב שמואל בר יצחק)
 יא [ר' יצחק] אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל
 ור' אלעזר אמר זה בית רבינו שבבבל (אמר) [דרש]
 תליס רבא מ"ד *ה' מעון אתה היית לנו אלו בכ"ג ובמ"ד
 אמ' (רבא) [אביו] מריש הוה גריסנא כגו ביתא
 ומצלינא בבי כנשתא כיון דשמעית להא דקאמר
 סס כו דוד *ה' אהבתי מעון ביתך לא גריסנא אלא בכי
 כנשתא (היבא דמצלינא). תניא ד' אלעזר הקפד
 אומר עתידין בכ"ג ובמ"ד שבת"ל שיקבעו בא"י
 ירמיה וי שנאמר *כי כתבור בהרים וכברמל בים יבא והלא
 דברים ק"ו ומה כתבור וכברמל שלא באו אלא ללמוד
 תורה לפי שעה נקבעו בא"י בכ"ג ובמ"ד שקורין
 בהם ומרביצין בהם (את ה) תורה (כולה) עאכ"ו
 תלי סח דרש בר קפרא מ"ד *למה תרצדון הרים גבנונים
 יצתה בת קול ואמרה להם למה תרצו דין עם
 סיני כלכם בעלי מומין אתם אצל סיני כתיב הכא
 ויקרא כל גבנונים וכתיב התם *או גבן או דק אמר רב אשי
 לא ש"מ האי מאן דיהיר בעל מום הוא. *א"ר יוחנן
 כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה שם
 בים רבינו רנ: וכברמל בים יבא מלמד שעבר כרמל את הים
 ואומת' הו' אומר בשעת מ"ת *א"ר ר'

את
 בנב
 אל
 עוש
 בה
 ושפ
 ביה
 [א
 מפס
 למו
 להב
 מי
 גמד
 ה'
 אומ
 כשר
 [בת
 יקרו
 מפסי
 לקרו

בני העיר פרק רביעי מגילה הנט

אתה מוצא ענותנותו דבר זה כתוב בתורה ושנוי
בנביאים ומשולש בכתובי כתוב בתורה * כי ה' דנליס י
אלהיכם הוא אלהי האלהים גוי וכתוב בתריה
עושה משפט יתום ואלמנה. שנוי בנביאים * כי ישע' כ
כה אמר רם ונשא גוי וכתוב בתריה ואת דכא
ושפל רוח. ומשולש בכתובים * סולו לרוכב בערבות תלי' כח
ביה שמו וכתוב בתריה אבי יתומים ודיין אלמנות:
[אמר רב הונא * ר"ח אב שחל להיות בשבת שס
מפטיירין * חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי ע"נ
לטורח מאי היו עלי לטורח אמר הקב"ה לא היון ישע' *
להם לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי
לידע איזו גזרה קשה אביא עליהם:]
משנה בתעניות ברכות וקללות ואין מפסיקין שס
בקללות. גמ' מה"מ אמר רבי חייה בר
גמרא אמר (רב אשי) [ר' אסא] דאמ' קרא * מוסר ושל' ג
ה' בני אל תמאס ריש לקיש אמר לפי שאין
אומרין ברכה על הפורענות אלא היכי עביד חנא
כשהוא מתחיל מתחיל בפסוק שלפניהם וכשהוא
[בתעניות ברכות וכו' סי' קורי' ברכות וקללות דאס במקותי
להודיע שעל עסקי הקטל נא פורעניות לעולם
ויקרו בתשובה ויכללו מלרה שהן מתענין עליה:] מה"מ דאין
מפסיקין בקללו: אל תמאס והמפסיק בהן מראה עלמו שקשה לו
לקרו' ובמסכת סופרי' יליף לה מסיפיה דקרא ואל תקוץ בתוכחתו
אל תעשו קוליס קוליס פסקים פסקים לשון קליפה:

מסיים מסיים בפסוק שלאחריהם [אמר אביי לא
שנו אלא בקללות שבת"כ אבל קללות שבמישנה
תורה פוסק מ"ט הללו בלשון רבים אמורות ומשה
מפי הגבורה אמרן והללו בלשון יחיד אמורות ומשה
מפי עצמו אמרן:]

ס **חניא** רשב"א אומי עזרא תקן להם לישראל שיהו
קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת

ושבמישנה תורה קודם ר"ה מ"ט אמר אביי ואי
תימא ר"ל כדי שתכלה השנה וקללותיה
בשלמא שבמישנה תורה איכא כדי שתכלה שנה
וקללותיה אלא שבת"כ אטו עצרת ר"ה היא אין
עצרת נמי ר"ה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן:

לב **א"ר** שפטיה א"ר יוחנן עשרה שקראו בתורה
הגדול שבהן גולל ס"ת והגוללו נוטל ש"ר
כולן דאריב"ל עשרה שקראו בתורה הגולל ס"ת
קבל שכר כולן שכר כולן ס"ד אלא אימא
נוטל שכר כנגד כולן:

לט **וא"ר** שפטיה א"ר יוחנן מנין שמ'שתמשין בב"ק שנא'
ס *ואזניך תשמענ' דבר [מאחריך לאמ']. וה"מ דשמע

ישעיה ל

קודם עצרת שהוא זמן קליר וזמן פירות האילן:

עשרה שקראו שנאספו וקראו הג' או הז' כקוק היום ולפי שאין
קורין בתור' פקות מעשר' כקט עשרה שקראו בתור':

בב"ק אס' בלצנזו להתחיל בדבר ושמע קול של הן או של לאו הולך
אחריו ואין כאן עשוס כיפוש:

קול גברא במתא ואתתא בדברא והוא דאמר הן
 הן והוא דאמר לאו לאו. וא"ר שפטיה א"ר יוחנן
 הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב
 אומר * וגם אני נתתי להם חקים לא טובים
 ומשפטים לא יחיו בהם. מתקיף לה (רב משרשיא)
 [אביי] משום דלא ידע לבסומי קליה כתיב ביה
 ומשפטי לא יחיו בהם. אלא (אמר) רב [בדרב] משרשי
 [דאמר] ב' (תלמידים) [ת"ח] שיושבים בעיר אחת ואין
 נוהגין זה לזה בהלכה עליהם הכתוב אומר * ומשפטים
 לא יחיו בהם. [וידבר משה את מועדי ה' אל
 בני ישראל מצותן שיהיו קורין אותן כאו"א בזמנו:]

יחזקאל כ
 יכתבו
 בתוספות
 שהיה
 דרכן לשנו'
 הושטה
 כומר
 לפי שהיו
 שוכן
 אותה על
 פה וע"י

הומר
 זכרה
 שם
 ויקרא כג

מועד קטן פרק ראשון בזשקין

פיסקא ומציינין על הקברות במועד אר"ש בן פוי א
 רמו לציון קברות מן התורה מנין שנא' ה
 וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון א"ל רבינ' לרב אשי
 קול גברא במתא וקול אתתא בדברא קול שאינו מלוי הוא ונת
 קול נא אליו: והוא דאמר הן הן והוא דאמר לאו לאו שכל
 למר ז"ס (ואין בו משום לא תכנסו): נעימה כגון טעמי המקראו:
 מציינין על הקברות שבושין סימכין על הקברות בסיד וכו'
 כדי שלא ילכו אוכלי תרומה לשם: וראה עצם אדם
 ובנה אצלו ציון יחזקאל היה מתכנא על העמיד לנא שיעשו

יחזקאל
 למ

יחזקאל היה מתכנא על העמיד לנא שיעשו